

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

KUR'AN-I KERİM

10

Yazarlar

Dr. Nazif YILMAZ

Faruk SALMAN

Hasan ÖZARSLAN

DEVLET KİTAPLARI

Tuna Matbaacılık San. ve Tic. AŞ

ANKARA - 2023

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI	8136
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ	2044

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiç bir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör

Dr. Ahmet İŞLEYEN

Program Geliştirme Uzmanı

Sinan SEÇKİN

Ölçme Değerlendirme Uzmanı

Sami KAYA

Rehberlik Uzmanı

Mevlüt SELVİ

Dil Uzmanı

Ahmet POLAT

Nilgün BIYIKLI

Görsel Tasarım

Faize ULUSOY

Sami ÇELİK

Gönül KAYA

ISBN 978-975-11-5935-9

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 26.05.2022 tarihli ve E-96732399-116.99-50434196 sayılı kararı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiştir. Üçüncü baskı 158794 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

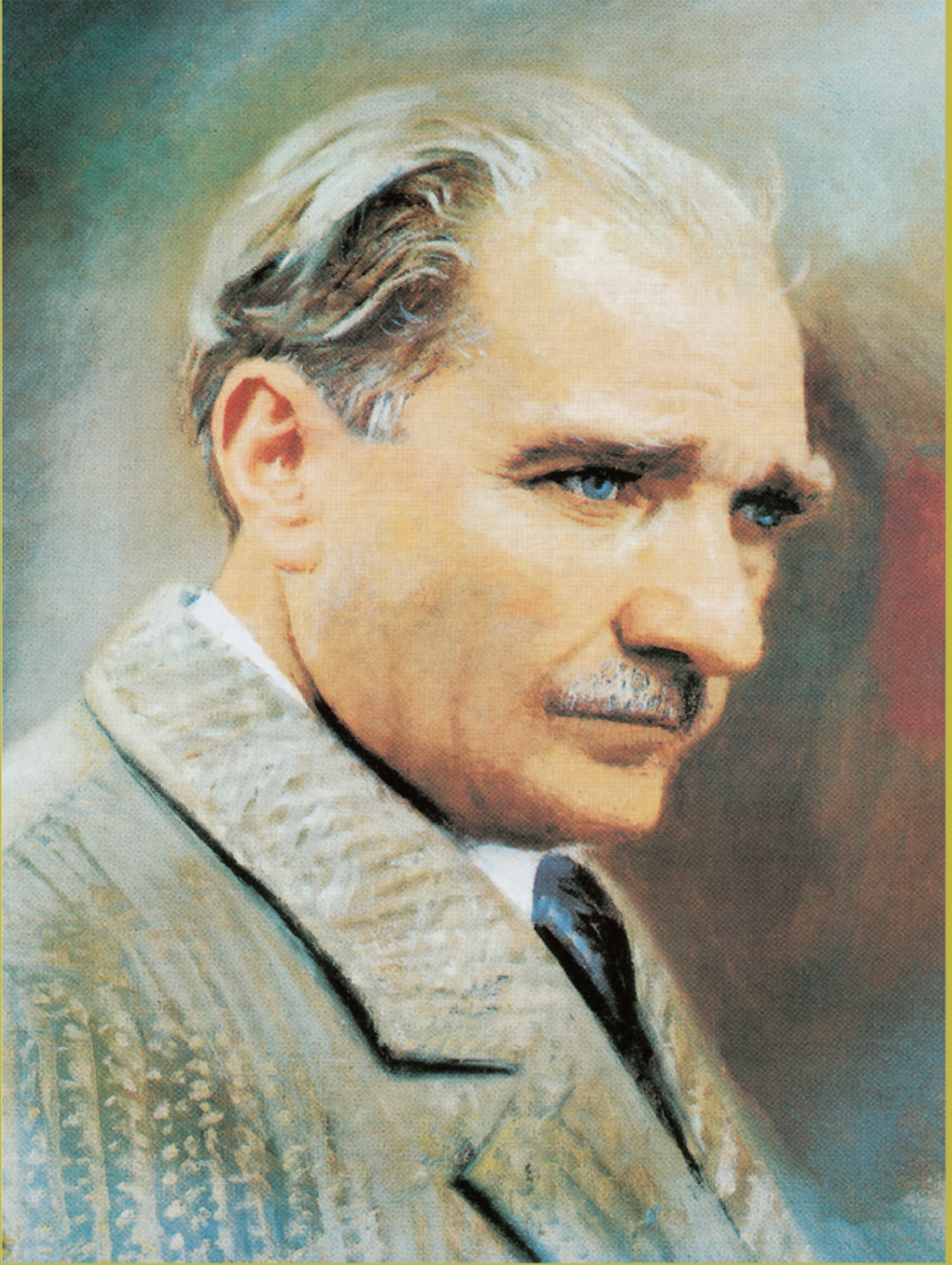
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1.ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ DOĞRU VE GÜZEL OKUMA: TECVİT	12
HARFLERİN MAHREÇLERİNDEN TELAFFUZU	14
Harflerin Harekelerle Okunuşu	16
Harflerin Cezimli Okunuşu	17
Harflerin Şeddeli Okunuşu	18
Harflerin Med Harfine Göre Okunuşu	19
KUR'AN TİLAVETİNDE OKUNUŞU ÖZEL OLAN KELİMELEER	20
VAKF, VASL VE İBTİDA	21
KUR'AN'DAKİ BAZI İŞARETLER	24
Secavend İşaretleri	24
Secde İşareti	25
Hizb ve Cüz İşaretleri	26
KUR'AN OKUMA BİÇİMLERİ.....	27
KUR'AN TİLAVETİNDE HATALI OKUMA	29
KUR'AN TİLAVETİ VE KIRAAT İLMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	31
KIRAATLER VE KIRAAT İMAMLARI	36
Ölçme ve Değerlendirme	39

2.ÜNİTE

KUR'AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL İLKELER VE YÖNTEMLER	44
KUR'AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL İLKELER	46
Tilavette Asla Uygunluk	47
Fem-i Muhsinden Öğrenmek	48
Harfleri Doğru Telaffuz Etmek	49
Tecvit Kurallarına Uygun Okumak	50
Tefekkür ve Tedebbüre Dikkat Etmek	50
Sevgi Temelli Yaklaşım	51

KUR'AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL YÖNTEMLER	52
Sema	53
Arz	54
Eda	55
Koro Çalışması Yapmak	56
Harf Talimi Yapmak	56
Tecvit Öğretiminde Teori ve Uygulama Birlikteliği	57
Ölçme ve Değerlendirme	59

4.ÜNİTE

EZBERDEN OKUNACAK AYETLER, SURELER VE ANLAMLARI.....	62
KUR'AN'I ANLAYARAK OKUMAK	64
Doğru Bilgi	66
Doğru İnanç	67
Doğru Davranış	68
DUHÂ SURESİ VE ANLAMI	70
İNŞİRAH SURESİ VE ANLAMI	72
TÎN SURESİ VE ANLAMI	73
ALAK SURESİ VE ANLAMI	75
BEYYİNE SURESİ VE ANLAMI	78
ZİLZÂL SURESİ VE ANLAMI	80
ÂDİYAT SURESİ VE ANLAMI	82
KÂRİA SURESİ VE ANLAMI	83
BAKARA SURESİ (153-157) AYETLER VE ANLAMLARI	85
YÂSİN SURESİ VE ANLAMI	87
ÂL-İ İMRÂN SURESİ (189-194) AYETLER VE ANLAMLARI	99
Ölçme ve Değerlendirme	103

3.ÜNİTE

YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER VE ANLAMLARI.....	108
EN'ÂM SURESİ VE ANLAMI	183
A'RÂF SURESİ VE ANLAMI	156
ENFAL SURESİ VE ANLAMI	145
TEVBE SURESİ VE ANLAMI	123
LOKMAN SURESİ VE ANLAMI	118
FÂTİR SURESİ VE ANLAMI	111
 Sözlük.....	 205
Kaynakça	209
Cevap Anahtarı	212

ORGANİZASYON ŞEMASI

İLKELER ÇIKARALIM

LİSTELEYELİM

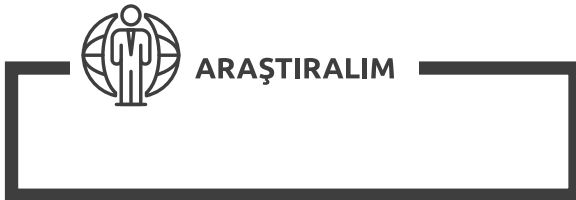
BULALIM

YORUMLAYALIM

PAYLAŞALIM

ARAŞTIRALIM

DİKKAT EDELİM

Bu kutucuklarda, işlenen konunun daha iyi kavranması ve akılda kalabilmesi için, aktarılan bilgiler ışığında ilkeler çıkaralım, listeleyelim ve bulalım gibi etkinlikler bulunmaktadır.

Bu kutucuklarda, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak araştıralım, yorumlayalım ve paylaşalım gibi birlikte yapılacak etkinlikler bulunmaktadır.

Bu kutucukta, Kur'an tilavetinde özel okunuşları olan hususlara dikkat çeken etkinlikler bulunmaktadır.

ORGANİZASYON ŞEMASI

BİLGİ KUTUSU

Bu kutucukta, işlenen konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak ilave bilgiler verilmektedir.

OKUYALIM

Bu kutucukta, öğrencinin Kur'an tilavetiyle ilgili öğrendiği bilgileri pratiğe aktarması amaçlanmaktadır.

UYGULAYALIM

Bu kutucukta, öğrencinin sureleri ezbere okumasını sağlayacak etkinlikler bulunmaktadır.

ÇENGEL BULMACA

Bu etkinlikle üniteye işlenen konuları öğrencilerin pekiştirmesi amaçlanmaktadır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, öğrencilerin bilgi ve becerilerini değerlendirme amacıyla hazırlanan çeşitli soru ve formlara yer verilmiştir.

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ DOĞRU VE GÜZEL OKUMA:
TECVİT

(Fâtır suresi, 3. ayet.)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. "Tashih-i hurûf, mehâric-i hurûf, kıraat, tilavet, kâri ve tertil" kavramları hakkında neler biliyorsunuz?
2. Kur'an'ı doğru ve güzel okumak için neler yapılabilir?
3. Kur'an sayfalarında hangi işaretler dikkatinizi çekmektedir?
4. Kur'an'ın okuma biçimlerinden hangilerini biliyorsunuz?
5. Kıraatler ve kıraat imamları hakkında bildikleriniz nelerdir?

HARFLERİN MAHREÇLERİNDEN TELAFFUZU

Kur'an-ı Kerim'in, usulüne ve kendi fonetiğine uygun olarak okunması, ona saygının bir gereğidir. Kur'an-ı Kerim'in tertil üzere (ağır ağır) okunması, ilahi bir emir olmanın yanında¹ Kur'an öğretiminin de esasını oluşturur. Bu nedenle Müslümanlar tarih boyunca Kur'an öğretimine özel bir önem vermiş, bununla ilgili **tashih-i hurûf** adı verilen bir öğretim yöntemi geliştirmişlerdir.

Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel bir şekilde okuyabilmek harflerin mahreçlerinin tam olarak telaffuz edilmesine bağlıdır. Mahreç talimi, Kur'an tilavetinin altyapısını oluşturmaktadır. Bu nedenle göz ardı edilemez bir öneme sahiptir.²

Harflerin mahreçlerinin tam olarak öğrenilebilmesi, fem-i muhsin adı verilen iyi bir öğreticinin rehberliğinde, düzenli olarak yapılacak etkinliklerle mümkündür.

BİLGİ KUTUSU

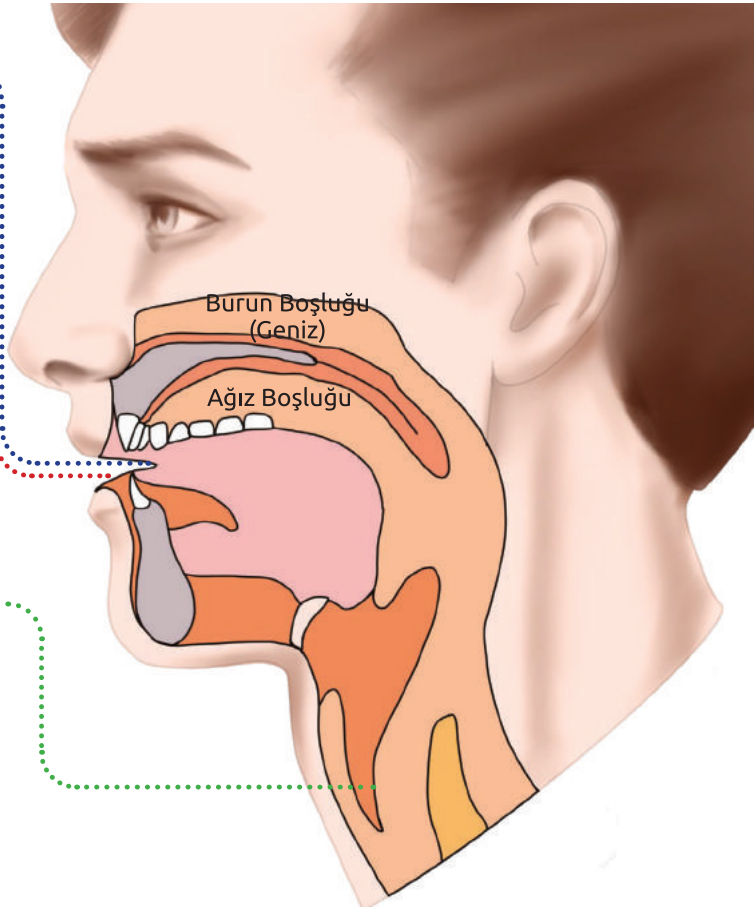
Mahreç, "çıkış yeri" anlamına gelir. Tecvit ilminde ise "ağzın belirli bir bölgesinde harfin sesinin çıktığı yer" demektir.

(bk. Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 59.)

**Dil [Diş/Damak]
Bölgesinden Çıkan Harfler**
ت ث ج د ذ ر ز س
ش ص ض ط ظ ق
ك ل ن ي

Dudak Harfleri
ب م و ف

Boğaz Harfleri
ا ح خ ع غ ه

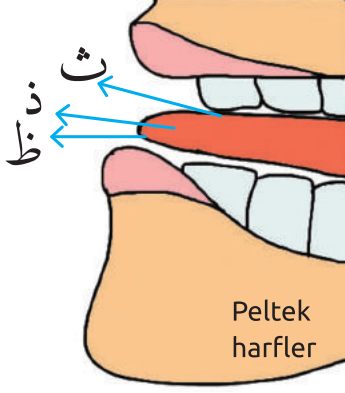

¹ bk. Furkân suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.

² Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 56-57; Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 40.

Harflerin Çıkış Yeri Tablosu

	Üst dişler alt dudağın içine bastırılır.	ف	
	Dudaklar yumularak ileri uzatılır.	و	
	Dudaklar birbirine değdirilir.	م	
	Dudaklar birbirine bastırılır.	ب	

Boğaz

Boğaz sonu	Boğaz ortası	Boğaz başı
ا ه	ح ع	خ غ

Dudak

Alt dudak ve üst ön dişler	Alt ve üst dudaklar
ف	ب م و

Dil - Diş - Damak

Dil kökü, küçük dilin üstü	Dil ve damak ortası	Dilin ön yanı, azı dişler	Dil ucu, üst ön dişler	Dil ucu, üst ön dişlerin arkası	Dil ucu, üst ön dişler	Dil ucu, alt ön dişler	Dil ucu, ön dişlerin arası
ق ك	ی ش ج	ض	ل ن	ر	ت د ط	ز ص س	ث ذ ظ

LİSTELEYELİM

Aşağıdaki harfleri mahreç bölgelerine göre listeleyiniz.

ب ج ح خ ص ض ظ ع ك م و ه

Dil (diş-damak) Bölgesi

Boğaz Bölgesi

Dudak Bölgesi

UYGULAYALIM

Aşağıdaki harflerin mahreçlerini çıkarmaya çalışınız.

أَرَّ - إَرَّ - أُرَّ

أَرَّ - إَرَّ - أُرَّ

أَبَّ - إَبَّ - أُبَّ

أَبَّ - إَبَّ - أُبَّ

Harflerin Harekelerle Okunuşu

Kur'an harflerinin tamamı sessizdir. Harflerin seslendirilmesi bazı işaretler aracılığıyla mümkün olmaktadır. Bu işaretlere **hareke** adı verilir. Harekeler, harflerin üstünde veya altında yer alır. Harflerin sesli olarak okunmasını sağlayan hareketler; üstün (fetha), esre (kesra), ötre (damme) olarak isimlendirilir.

UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu dinleyiniz. Sonra her bir harfi, öğretmeninizin rehberliğinde, mahreçlerini ve hareketlerine uygun olarak okuyunuz. Kırmızı renkli harflerin mahreçlerine özellikle dikkat ediniz.

أَب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

أَب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

أَب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

Harflerin Cezimli Okunuşu

Cezm, harflerin üzerinde bulunan ve harflerin birbirine bağlanmasını ve sakin (harekesiz) olarak okunmasını sağlayan özel bir (◌ْ) işarettir. Cezm işareti bulunan harfe **sakin harf**, cezimin kendisine de **sükûn** denilir. Tashih-i hurûf çalışmalarında, cezimli harflerin mahreçlerine uygun bir şekilde telaffuz edilmesi oldukça önemlidir.

UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu dinleyiniz. Sonra her bir harfi, öğretmeninizin rehberliğinde, mahreçlerine özen göstererek ve cezimli olarak okuyunuz.

أَبْ - إِبْ - أُبْ	أَثْ - إِثْ - أُثْ	أَجْ - إَجْ - أُجْ	
أَخْ - إَخْ - أُخْ	أُخْ - إُخْ - أُخْ	أَذْ - إَذْ - أُذْ	
أَرْ - إَرْ - أُرْ	أَزْ - إَزْ - أُزْ	أَشْ - إَشْ - أُشْ	
أَصْ - إَصْ - أُصْ	أَضْ - إَضْ - أُضْ	أَطْ - إَطْ - أُطْ	
أَعْ - إَعْ - أُعْ	أَغْ - إَغْ - أُغْ	أَفْ - إَفْ - أُفْ	
أَكْ - إَكْ - أُكْ	أَلْ - إَلْ - أُلْ	أَمْ - إَمْ - أُمْ	
أَوْ - إَوْ - أُوْ	أَهْ - إَهْ - أُهْ	أَيْ - إَيْ - أُيْ	

Harflerin Şeddeli Okunuşu

Şedde, harflerin üzerinde bulunan, birincisi sakin, ikincisi harekeli olmak üzere aynı harfin iki defa okunmasını sağlayan özel bir () işarettir.

Tashih-i hurûf çalışmalarında, şeddeli harflerin mahreçlerine uygun bir şekilde telaffuz edilmesi, Kur'an okuma becerisinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.

UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu dinleyiniz. Sonra her bir harfi, öğretmeninizin rehberliğinde, mahreçlerine özen göstererek ve şeddeli olarak okuyunuz.

اَبَّ - اِبَّ - اُبَّ اَتَّ - اِثَّ - اُتَّ اَجَّ - اِجَّ - اُجَّ

اَحَّ - اِحَّ - اُحَّ اَخَّ - اِخَّ - اُخَّ اَدَّ - اِذَّ - اُدَّ

اَزَّ - اِرَّ - اُرَّ اَسَّ - اِسَّ - اُسَّ اَشَّ - اِشَّ - اُشَّ

اَصَّ - اِصَّ - اُصَّ اَضَّ - اِضَّ - اُضَّ اَطَّ - اِطَّ - اُطَّ

اَعَّ - اِعَّ - اُعَّ اَغَّ - اِغَّ - اُغَّ اَفَّ - اِفَّ - اُفَّ

اَكَّ - اِكَّ - اُكَّ اَلَّ - اِلَّ - اُلَّ اَمَّ - اِمَّ - اُمَّ

اَنَّ - اِنَّ - اُنَّ

اَوَّ - اِوَّ - اُوَّ اَهَّ - اِهَّ - اُهَّ اَيَّ - اِيَّ - اُيَّ

Harflerin Med Harfine Göre Okunuşu

Med, uzatma anlamına gelir. Kendisinden önceki (mâ kabli) harfin uzatılarak okunmasını sağlayan harekesiz harflere med harfleri denir.

Med harfleri; elif (ا), vav (و) ve ya (ي) harfleridir. Meddin ölçüsü, bir elif miktarıdır. Bir elif miktarı; okuma esnasında sesin iki hareke miktarı uzatılması ya da bir parmak kaldırma veya indirme süresi kadardır.

Kur'an alfabesinde harfin üstüne konan uzatma işaretine (ـ) **asar**, altına konan uzatma işaretine de **çeker** (ـ) denir. Bu işaretlerin bulunduğu harfte gizli bir med harfi vardır. Bu nedenle o harf uzatılarak okunur.

Kur'an taliminde, harflerin tecvit kurallarına uygun bir şekilde uzatılarak telaffuz edilmesi, Kur'an okuma becerisinin gelişmesine önemli bir katkı sağlar.

UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu dinleyiniz. Sonra her bir harfi, öğretmeninizin rehberliğinde, mahreçlerine, med harflerine ve uzatma işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

ا - ای - أو با - بی - بو تا - تی - تو ثا - ثی - ثو

جا - جی - جو حا - حی - حو خا - خی - خو دا - دی - دو

ذا - ذی - ذو را - ری - رو زا - زی - زو سا - سی - سو

شا - شی - شو صا - صی - صو ضا - ضی - ضو طا - طی - طو

ظا - ظی - ظو عا - عی - عو غا - غی - غو فا - فی - فو

قا - قی - قو کا - کی - کو لا - لی - لو ما - می - مو

نا - نی - نو وا - وی - وو ها - هی - هو یا - پی - یو

KUR'AN TİLAVETİNDE OKUNUŞU ÖZEL OLAN KELİMELER

Kur'an-ı Kerim, kendine has üslubu, ses özellikleri ve tilavet kuralları ile müstesna bir kitaptır. Kur'an tilavetinde bazı kelimelerin genel olarak bilinen kuralların dışında özel okunuş şekilleri vardır. Okunuşu özel olan kelimeler, altlarında bulunan küçük bir yazı (işaret) ile belirtilir. Bu yazı veya işaret, kelimenin aynı zamanda okunuş usulünü ortaya koyar.

Okunuşları özel olan kelimelerin okunma usulleri teorik olarak açıklanabilir. Ancak Kur'an öğretiminde asıl olan uygulamadır. Uygulama ise fem-i muhsin olan iyi bir Kur'an öğreticisinden öğrenilir.

Asım kıraatinin Hafs rivayetinde okunuşu özel olan kelimeler şunlardır:³

1. Hûd suresinin 41. ayetinde مَجْرِيهَا kelimesindeki "ra" (ر) harfi **imale** ile okunur. Burada "ra" harfinin harekesi esreye meylederek (imale) üstün-esre arası ince bir sesle okunur.
2. Yusuf suresinin 11. ayetinde لَا تَأْمِنَّا kelimesinde "işmam" yapılır. Buradaki şeddeli "nun" harflerinden birincisi okunurken dudaklar büzülerek öne doğru uzatılır. Gunneli ve idgamlı okuyuş gerçekleştirilir, "نَا" derken dudaklar hemen geri çekilir.
3. Fussilet suresinin 44. ayetinde عَاجِمِي lafzındaki hemzeler **teshil** ile yani yumuşatılarak "hemze" ile "elif" veya "hemze" ile "he" arası bir sesle okunur.
4. Furkân suresinin 69. ayetinde فِيهِ مِهَانًا lafzındaki **zahir** (ذ) bir elif miktarı uzatılarak okunur.
5. Mushaf'ta bazı kelimelerde "ص" harfinin altında küçük "س" harfi yazılır. Bu işaret kelimelerdeki ص harflerinin س olarak okunacağını gösterir. Örneğin, Bakara suresinin 245. ayetindeki وَيَبْصُطُ kelimesi ile A'râf suresinin 69. ayetinde yer alan بَصِطَةً kelimesindeki ص harfleri س şeklinde okunur.
6. Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimelerin altında **med** (مد) veya **kasr** (قصر) yazılıdır. Med işaretinin bulunduğu harf bir elif miktarı uzatılarak okunur. Kasr işaretinin bulunduğu harf ise uzatılmadan okunur.

Örnek: (وَلَا يُؤْدُهُ - يُرَآؤُنَ) (أُولَئِكَ - أَنَا)

Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimeler, sonlarında yer alan harf veya harekelerin korunması ya da okuyuşta belirtilmesi için **"Ha-i sekte"** (هـ) ile okunur. Kur'an-ı Kerim'de yedi kelime, toplam dokuz yerde ha-i sekteli okuyuş vardır: ⁴

- Bakara suresi, 259. ayetindeki (لَمْ يَتَسَنَّهْ),
- En'âm suresi, 90. ayetindeki (إِفْتَدَهُ),
- Hâkka suresi, 19 ve 25. ayetlerindeki (كِتَابِيَّةُ),
- Hâkka suresi, 20 ve 26. ayetlerindeki (حِسَابِيَّةُ),
- Hâkka suresi, 28. ayetindeki (مَالِيَّةُ),
- Hâkka suresi, 29. ayetindeki (سُلْطَانِيَّةُ),
- Kâria suresi, 10. ayetindeki (مَاهِيَّةُ).

³ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 269-275.

⁴ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 244.

VAKF, VASL VE İBTİDA

Kur'an ayetlerinin bazıları bir veya birkaç kelimeden, bazıları kısa cümlelerden bazıları da birkaç cümlelerin bir araya gelmesinden oluşur. Kısa ayetleri bir nefeste okumak mümkündür. Uzun ayetleri tek nefeste, durmadan ve nefesimizi yenilemeden okumak bazen mümkün değildir. Ayrıca bazı ayetler, anlam açısından kendi içinde bir bütünlük oluştururken, bazı ayetler de öncesi ve sonrasıyla anlam bütünlüğü kazanır. Bu nedenle Kur'an okurken durulduğunda veya durduktan sonra tekrar devam edildiğinde lafızlardaki uyuma ve ayetlerdeki anlam bütünlüğüne dikkat edilmelidir. Kur'an okurken durmak, durduktan sonra tekrar devam etmek veya ayetler arasında geçiş yapmak belirli kurallara bağlıdır. Bu kurallar; vakf, vasl ve ibtidadır.

Vakf

Vakf, sözlükte "durmak" anlamına gelir. Tecvit ilminde ise bir kelime sonunda "sesin ve nefesin kesilmesi"ne denir.⁵ Vakf yaparken şunlara dikkat edilir:

- Vakfta asıl olan harfin sakin hâli almasıdır.
- Kelime sonunda durulur, kelime ortasından bölünerek durulmaz.
- Ses ve nefes tamamen kesilir.⁶

Vakfta ilgili temel kurallar:

- Sonunda tek hareke bulunan kelimelerde sükûn üzerine durulur.
Örnek: وَالْعَصْرِ ← وَالْعَصْرِ
- İki ötre ve iki esreli kelimelerde sükûn üzerine durulur.
Örnek: أَحَدٌ ← أَحَدٌ
- İki üstünlü kelimelerde, tenvin elife dönüştürülür ve medd-i tabîi yapılarak durulur.
Örnek: أَبَدًا ← أَبَدًا
- Sonunda yuvarlak te (ة) bulunan kelimelerde, yuvarlak te sükûnlu he (هـ) harfine çevrilerek durulur.
Örnek: جَنَّةً ← جَنَّةً
- Sonunda med harfi olan kelimelerde değişiklik olmaz; med harfi üzerinde uzatılarak durulur.
Örnek: فَتَكُونَا أَمَّا خَلَقْنَا
- Sonu şeddeli olan kelimelerde sükûn üzere durulur. Fakat şeddeyi belirtmek için harf sükûnlu olarak biraz tutulur.
Örnek: مُسْتَمِرٌّ ← مُسْتَمِرٌّ وَتَبَّ ← وَتَبَّ
- Öncesinde kendi cinsinden bir hareke bulunan harekeli vav (و) ve ya (ي) harfleri ile sona eren kelimeler üzerinde durulduğunda medd-i tabîi yapılarak okunur.
Örnek: هُوَ ← هُوَ هِيَ ← هِيَ

5 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 248; Ali Celaleddin Karakılıç, Tecvit İlmi: Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri, s. 74-75.

6 Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s.144.

Vasl

Vasl, "birleştirmek ve kavuşturmak" anlamlarına gelir. Tecvit ilminde ise bir kelimeyi, sesi ve nefesi kesmeden bir sonraki kelimeye bağlayarak okumaya denir.⁷ Ayet sonlarında durmaksızın yeni ayete geçmeye de vasl denir.⁸

Zaman zaman vasl yapmak Kur'an tilavetini kolaylaştırır ve ayetlerin akıcı bir şekilde okunmasını sağlar. Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına göre okuyan kimse, aynı zamanda vasılla ilgili kurallara da uyumuş olur.

UYGULAYALIM

Bakara suresi 155-157. ayetleri ile Burûc suresi 1-9. ayetlerini dinleyiniz ve öğretmeninizin rehberliğinde vasl kurallarına uygun olarak okuyunuz.

وَلَتَبْلُوكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ^ط

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ^{لا} الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ^ط ١٥٦

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ^{نصر} ١٥٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ^{لا} ١ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ^{لا} ٢ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ^ط ٣ قَتَلَ أَصْحَابُ

الْأُخْدُودِ ^{لا} ٤ النَّارِ ذَاتِ الْوُقُودِ ^{لا} ٥ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ^ط ٦ وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ

بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ^ط ٧ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ^{لا} ٨ الَّذِي

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ^ط ٩

7 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 267.

8 Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s.140.

İbtida

İbtida, “başlamak” anlamına gelir. Tecvit ilminde, Kur'an okumaya ilk başlamaya veya vakf yaptıktan sonra okumaya devam etmeye **ibtida** denir. İbtida yapılan yerde, harekenin ve anlamın uygun olmasına dikkat edilir.⁹

Vakf ve ibtida kurallarına uyulması, Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun olarak okumayı sağladığı gibi ayetleri anlamayı da kolaylaştırır. Nasıl ki herhangi bir metni doğru okuyabilmek için imla kurallarına ve vurgulara dikkat etmek gerekliyse Kur'an-ı Kerim'i de aslına uygun okumak için vakf ve ibtida kurallarına riayet gereklidir.

Vakf ve ibtidada temel ölçü, ayetin lafız ve mana bakımından tamamlanmasıdır. Ayet sonlarına ve vakf işaretlerine dikkat edilerek Kur'an okunduğunda vakf ve ibtida kurallarına uyulmuş olunur. Herhangi bir sebeple vakf işareti olmayan yerlerde durulduğunda okumaya devam etmek için geriden başlamak gerekir. Geriden başlarken de anlam ve lafız bütünlüğünü bozmamaya dikkat edilmelidir.

Peygamber Efendimiz, Kur'an tilavetinde vakf ve ibtida kurallarına dikkat eder, ayet sonlarını vakfederek okurdu.¹⁰ Dolayısıyla vakf ve ibtida kurallarına uyarak Kur'an okumak, Peygamberimizin (s.a.v.) ve sahabenin okuyuş tarzına göre Kur'an okumaktır.

UYGULAYALIM

Âl-i İmrân suresi 7, Nahl suresi 90 ve Ankebût suresi 45. ayetlerini dinleyiniz ve bu ayet-i kerimleri öğretmeninizin rehberliğinde vakf ve ibtida kurallarına uygun olarak okuyunuz.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ
كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

9 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 249.

10 bk. Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 29; Ebû Dâvûd, Vitr, 20.

KUR'AN'DAKİ BAZI İŞARETLER

Kur'an-ı Kerim'de farklı işaretler yer almaktadır. Bu işaretlerin her biri Kur'an-ı Kerim tilavetinin farklı bir özelliğini yansıtmaktadır. Secavend (vakf) işaretleri, secde işareti, hizb ve cüz işaretleri bunlardan bazılarıdır.

Secavend İşaretleri

Kur'an-ı Kerim tilavetinde nerelerde durulacağını bilmek Arapçaya vâkıf olmaya ve ayetlerin öncesi ve sonrasıyla ilişkisini bilmeye bağlıdır. Ancak bu becerilere sahip olmak uzun emek ve çaba gerektiren bir süreçtir. Zamanla bu becerilere sahip olmayan kişilerin sayısının artması ve fetihler sonucunda ana dili Arapça olmayan pek çok kişinin Müslüman olması Kur'an tilavetinde vakf yerlerini gösteren bazı işaretlerin konulmasını zorunlu hâle getirmiştir.

Vakf işaretleri alanında ilk çalışma Muhammed b. Tayfur es-Secâvendî (ö. 560/1165) tarafından yapılmıştır. es-Secâvendî, belirlemiş olduğu vakf yerlerinde anlam bütünlüğünü sağlayacak şekilde durulan yerin özelliğine göre م, ط, ص, ز, ج harflerini kullanmıştır. Zamanla diğer vakf işaretlerini belirten başka harflerin ilavesiyle vakf işaretleri son şeklini almış ve Müslümanlar arasında yaygınlaşarak kabul görmüştür. Mushaf'ta bulunan vakf işaretlerine, es-Secâvendî'nin ismine atfen secâvend denilmektedir.¹¹ Her birinin bir anlamı olan bu vakf işaretlerini kısaca tanıyalım.

Uygulama	Vakf Adı	Vakf İşareti
Durmak da geçmek de caizdir, ancak durmak daha uygundur.	Caiz Vakf	ج
Durmak için şartlar uygundur. Anlam bakımından cümlelerin tamamlandığı ve cümlelerin birbirinden bağımsız olduğu yerlerde bulunur.	Mutlak Vakf	ط
Durmaya izin vardır ama geçmek daha uygundur.	Mücevvez Vakf	ز
Nefes yetmediği zaman durulabilir. Geçmek daha uygundur.	Murahhas Vakf	ص
Geçiş işaretidir. Durmak caizdir, ancak geçmek daha uygundur. Durulduğunda geriden alınmaz.	Kaf	ق
Anlam bakımından birbirine bağlı olan yerlerde bulunur. Durmak uygun değildir. Zaruret sebebiyle durulursa ibtida kurallarına uygun olarak geriden başlanarak devam edilir. "Lâ" (لا) işareti ayet sonunda ise geriden alıp devam etmeye gerek yoktur.*	Lâ Vakfı	لا
Mutlaka durulması gerekir. Vasl yapıldığında anlam bozulabilir.	Lâzım Vakf	م
Ayet sonlarında bulunur. Bir konunun bittiğini ve yeni bir konunun başladığını ifade eder. Aşır olarak tercih edilen bölümlerde "ayn" duraklarını dikkate almak konu bütünlüğü açısından uygun olur.	Ayn	ع
Durulabilir veya geçilebilir. Geçmek daha uygundur.	Silî	صلي
"Dur!" demektir. Geçmek caizdir, ancak durmak daha uygundur.	Kıf	قف
Kendisinden önceki durak işaretiyle aynı hükme sahiptir.	Kef	ك
Birbirine yakın yerlerde iki ayrı yere konulan üçer noktadan ibarettir. Bu işaretlerin bulunduğu yerlerden yalnız birinde durulabilir.	Muâneka Vakfı	٠ ٠ () ()

¹¹ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 258.

* Fâtiha suresinin صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ifadesini müstakil ayet kabul edenler vardır. Bu sebeple, عَلَيْهِمْ lafzında durulduğunda geriye dönmeden غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ kısmından okumaya devam edilir.

UYGULAYALIM

Bakara suresi 6-10. ayetleri dinleyiniz ve secavendlere dikkat ederek okuyunuz.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يُخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۝

Secde İşareti

Kur'an-ı Kerim'de Allah'a (c.c.)* secde etmeyi emreden onlarca ayet vardır. Peygamber Efendimiz, secde etme ile ilgili ayetlerden bazılarını okuduğu zaman secde etmiş, ashabına da secde etmeyi tavsiye etmiştir. Bu nedenle Peygamberimizden (s.a.v.) nakledilen rivayetler sonucunda bazı ayetlere “**secde ayetleri**” adı verilmiştir. Bu tabir zamanla yaygınlık kazanıp benimsenmiştir. Secde ayetlerinde ya doğrudan secde etmek emredilmiş ya da secde etmeyenler kınanmış veya her varlığın Allah'a (c.c.) secde ettiğine vurgu yapılmıştır.¹²

Kur'an-ı Kerim'de “on dört” secde ayeti bulunmaktadır. Bu ayetlerin geçtiği yerlerde sayfa kenarlarında tezhip ile süslenmiş olan ve içerisinde (سُجْدَةٌ) yazan “**secde işareti**” bulunur. Bu işaretlerin bulunduğu ayetlere “**secde ayeti**”; ayetler okunduğu veya dinlendiği zaman yapılması vacip olan secdeye de “**tilavet secdesi**” denilir.

Hız. Ömer'in oğlu ve âlim bir sahâbi olan Abdullah b. Ömer (r.a.), Peygamber Efendimiz'in secde ayetleri ile ilgili uygulamasını anlatırken “*Resulullah, içerisinde secde ayeti olan sureyi okur, ayetler geldikçe secde ederdi, biz de secde ederdik...*”¹³ demektedir.

Görsel 1.1.
Secde işareti

ARAŞTIRALIM

Tilavet secdesinin yapılışını ve tilavet secdesi ile ilgili hükümleri araştırınız.

* Celle celâluhû (Allah'ın şânı ne yücedir.)

12 Abdurrahman Çetin, “Tilavet Secdesi”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 41, s. 157.

13 Buhârî, Sücûdu'l-Kur'ân, 8, 9, 12; Müslim, Mesâcid, 103.

UYGULAYALIM

Aşağıdaki secde ayetlerini okuyunuz ve tilavet secdesinin uygulanması ile ilgili hükümlere dikkat ederek tilavet secdesini uygulayınız.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

(A'râf suresi, 206. ayet.)

قُلْ أَمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾

(İsrâ suresi, 107. ayet.)

Hizb ve Cüz İşaretleri

Kur'an-ı Kerim, Mushaf hâline geldikten sonra tarihî süreçte şekil olarak bazı düzenlemeler görmüştür. Bu düzenlemelerin başında Kur'an-ı Kerim'in cüzlere, cüzlerin de hizb adı verilen bölümlere ayrılması gelir.

Kur'an-ı Kerim, altı yüz sayfa civarındadır. Kur'an sayfaları ortalama yirmişer sayfalık bölümler hâlinde otuz bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlerin her birine **cüz** adı verilir. Her cüz, ilk sayfasında (الْجُزْءُ) şeklindeki tezhiplerle süslü ve içerisinde numarasının yazılı olduğu özel bir işaretle gösterilir.

Kur'an cüzleri kendi içerisinde dört bölüme ayrılır. Bu bölümlere "hizb" adı verilmiştir. Hizbler, genelde beşer sayfalık küçük bölümler hâlinindedir. Bunlar, (الْحِزْبُ) şeklindeki tezhiplerle süslü ve içerisinde numarasının yazılı olduğu özel bir işaretle gösterilir.

Kur'an'ın cüz ve hizblere ayrılması; onun bir düzen içinde okunmasını, takip edilmesini ve ezberlenmesini kolaylaştırır. Bunun yanında cüz ve hizbler, bireysel okumalarda ve hafızlık çalışmalarında belirli bir sistem takip edilmesi açısından kolaylık sağlar.

Görsel 1.2.
Cüz işareti

Görsel 1.3.
Hizb işareti

UYGULAYALIM

En'âm, A'râf, Enfal, Tevbe, Lokman ve Fâtır surelerini Kur'an-ı Kerim'den bularak bu surelerde geçen cüz ve hizb işaretlerini numaralarıyla birlikte söyleyiniz.

KUR'AN OKUMA BİÇİMLERİ

Kur'an okumanın manevi bir hazzı, doyumsuz bir lezzeti ve dinleyenleri hayran bırakan bir musiki vardır. Kur'an'ın gönülleri ve zihinleri aydınlatan yönü, onun daha özenli ve usulüne uygun olarak okunmasını gerektirir.

Kur'an-ı Kerim tilavetinde gelişigüzel ve ölçsüz bir okuyuş tarzı ortaya koymak; sesin ve lafızların ahengini ortadan kaldırır, tilavetten elde edeceğimiz manevi hazzı ve edebî güzelliği gölgeler. Bu nedenle tilavet esnasında okuma hızını belirli ölçülere göre yapmaya, bu ölçüler için belirlenen kurallara uymaya dikkat edilmelidir.

Kur'an tilavetinde okuyuş hızı esas alındığında üç tür tilavet şekli ortaya çıkar. Kur'an okumak isteyen kimse, Kur'an'ın okunduğu yere ve zamana göre bu üç tür okuyuştan herhangi birini tercih edebilir. Kur'an tilavetinde uygulanan okuma şekilleri şunlardır: Tertil (tahkik), tedvir ve hadr.

Tertil

Tertil, harflerin hakkını vererek ağır ağır ve tane tane okumaktır. Tertil tarzı hız bakımından Kur'an'ı en ağır okuyuş şeklidir. Tertil okuyuş aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in de üzerine vurgu yaptığı bir okuyuş tarzıdır.¹⁴ Tertile, tahkik de denir. Bununla beraber, aralarında fark görenler de vardır. Tahkik, tertilden biraz daha yavaş bir okuyuş şeklidir. Talim ve alıştırmaya yapmak için tercih edilir.¹⁵

Kur'an tilavetinde her harfi mahreçlerine ve sıfatlarına dikkat ederek, medleri yerli yerinde uzatarak okumaya; tecvit kurallarını en güzel şekilde uygulamaya ve okuyuşu güzelleştirmek için gereken hassasiyeti göstermeye tertil denir. Ancak bu okuyuş şeklinde tecvit kurallarını abartarak hareketleri uzatmak, sakın harfe hareke vermek (tahrik), harekeli harfi sakın olarak okumak (iskân) ve harflerin arasında sekte yapmak gibi hatalara düşmemek gerekir. Öğretim çalışmaları yapılırken manayı düşünüp tefekkür etme ve anlama amaçlı okuyuşlarda tertil tarzı tercih edilir.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an-ı Kerim "tertil" üzere tilavet edildiği zaman;

- Medd-i tabîi bir elif; medd-i muttasıl, medd-i munfasıl ve medd-i lâzım dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir-dört elif; medd-i lîn ise sükûn-i lâzımda iki-üç elif, sükûn-i ârızda ise bir-dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar azami ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 307-308.)

UYGULAYALIM

Aşağıdaki linkten aşr-ı şerifler dinleyiniz ve öğretmeninizin rehberliğinde tertil üzere okuyunuz.

<https://kuran.diyaret.gov.tr/MultiMedya/AsriSerifler>

14 bk. Furkân suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.

15 Alican Dağdeviren, Kur'an Okuma Sanatı Tecvid, s.129-130.

Tedvir

Sözlükte "döndürmek, çevirmek" anlamına gelen **tedvir**, Kur'an'ı tertil ile hadr arasında "orta bir hızda" okumaktır. Tedvir okuyuş tarzı, namazlarda, cüz, sure, hatim ve mukabele okumalarında tercih edilir.

BİLGİ KUTUSU

- Kur'an-ı Kerim "tedvir" üzere tilavet edildiği zaman;
- Medd-i tabîi bir elif; medd-i muttasıl ve medd-i munfasıl üç elif; medd-i lâzım dört elif miktarı uzatılarak okunur.
 - Medd-i ârız bir-üç elif; medd-i lîn ise sükûn-i lâzımda iki-üç elif, sükûn-i ârızda ise bir-üç elif miktarı uzatılarak okunur.
 - Gunne ve idgamlar normal ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 308-309.)

UYGULAYALIM

Aşağıdaki linkten Yâsîn suresinin 1-12. ayetlerini dinleyiniz ve ayet-i kerimleri öğretmeninizin rehberliğinde tedvir üzere okuyunuz.

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/yasin-suresi-36/ayet-1/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>

Hadr

Hadr sözlükte; "süratli ve çabuk olmak" anlamına gelir. Kur'an-ı Kerim tilavetinde ise tecvit kurallarına uygun olarak tilaveti hızlı bir şekilde icra etmeye "**hadr usulü okuma**" denir. Kur'an-ı Kerim'i tecvitli okumak vaciptir. Bu nedenle hadr okuyuş tarzından daha hızlı bir şekilde kuralsız ve gelişigüzel bir Kur'an tilaveti caiz değildir. Böyle bir okuyuş, harflerin mahreç ve sıfatlarına dikkat edilmemesine, kelimelerin ve hecelerin birbirine karışmasına, sesin ve lafızların ahenginin bozulmasına sebep olur. Oysaki tilavette asıl olan, Kur'an'ı usulüne uygun ve ahenkli bir biçimde okumaktır. Tilavette seçilen tarzın kurallarına uyulmalı; medlerde, gunnelerde ve idgamlarda bir denge ve ahenk olmalı; mümkün olduğunca tilavet baştan sona aynı tarz ile sürdürülmelidir. Hadr okuyuş tarzı, hafızlık çalışmalarında, talebenin hocasına ezberini arz etmesinde ve yer yer teravîh namazlarında tercih edilir.

BİLGİ KUTUSU

- Kur'an-ı Kerim "hadr" üzere tilavet edildiği zaman;
- Medd-i tabîi ve medd-i munfasıl bir elif; medd-i muttasıl iki-üç elif; medd-i lâzım ise dört elif miktarı uzatılarak okunur.
 - Medd-i ârız bir elif; medd-i lîn ise sükûn-i lâzımda iki-üç elif, sükûn-i ârızda ise bir elif miktarı uzatılarak okunur.
 - Gunne ve idgamlar normal ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 309-310.)

OKUYALIM

Aşağıdaki linkten Nebe' suresini dinleyiniz ve sureyi öğretmeninizin rehberliğinde hadr üzere okuyunuz. <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/nebe-suresi-78/ayet-1/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>

KUR'AN TİLAVETİNDE HATALI OKUMA

Kur'an tilavetinde harflerin zat ve sıfatlarında hata yapma, tecvit kurallarına uymama, harekelere dikkat etmeme gibi nedenlerle ortaya çıkan hatalı okuma şekline **lahn** denir.

Kur'an-ı Kerim tilavetinde asıl olan; onu doğru ve düzgün okumak, manayı bozan hatalara düşmemektir. Tilavette hata yapmamak için tecvit kurallarını, özellikle de harflerin mahreç ve sıfatlarını iyi kavramak gerekmektedir. Tecvit ilminde lahn ikiye ayrılır:

Lahn-i Celî

Kelimenin yapısına ilişkin hatalardır. Kelimeleri oluşturan herhangi bir harfin mahrecinde, sıfatında, hareke veya sükûnunda yapılan hataya lahn-i celî (açık hata) denir. Lahn-i celî, dinleyenlerin de fark edebileceği türden hatalardır. Bu hatalar ister anlamı bozsun isterse bozmasın lahn-i celî olarak kabul edilir. Kur'an tilavetinin bu hatalardan uzak şekilde yapılması vaciptir.¹⁶

Lahn-i celî üç şekilde olur:

1.

Harfin yapısında oluşan hata: Bir harfi mahreç veya sıfatına dikkat etmeden başka bir harf gibi telaffuz etmek, peltek harfi keskin okumak, elif ile ayn harfinin mahrecini karıştırmak veya medd-i tabîiyyi uygulamamaktan kaynaklanan hatadır.

Örnek: ذَلَّ kelimesini زَلَّ şeklinde;
خَلَقَ kelimesini حَلَقَ şeklinde;
وَلَا الظَّالِمِينَ lafzını وَلَا الضَّالِّينَ şeklinde;
رَأَى الْحَمْدُ لِلَّهِ lafzını رَأَى الْحَمْدُ لِلَّهِ şeklinde;
قَاتَلَ kelimesini قَتَلَ şeklinde okumak.

2.

Harekede oluşan hata: Harfin harekesini değiştirmek ya da harekeli harfi sakin okumaktır.

Örnek: رَأَى الْحَمْدُ لِلَّهِ lafzını رَأَى الْحَمْدُ لِلَّهِ şeklinde;
أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ lafzını أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ya da أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ şeklinde okumak

3.

Sükûnda oluşan hata: Sakin bir harfe hareke vermektir.

Örnek: الْحَمْدُ kelimesini lâm harfine esre hareke vererek الْحَمْدُ şeklinde;
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ lafzını لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ şeklinde okumak

¹⁶ bk. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 328.

Lahn-i Hafî

Kelimenin yapısına (mahreç, sıfat ve harekeye) ilişkin olmayan, harflerin geçici özellikleri ile ilgili hatalardır. Kelimenin yapısını bozmayan bu hatalar tecvit kurallarını ya eksik uygulamaktan ya da hiç uygulamamaktan kaynaklanır. Ancak tecvit kurallarını bilenlerin fark edebileceği türden hatalar olması nedeniyle bu hatalara lahn-i hafî (gizli hata) denir.

Lahn-i hafî yapmamak için tecvit kuralları iyi kavranılmalı, tilavette özenli olunmalı ve düzenli olarak talim çalışması yapılmalıdır. Bu hatalar, anlamı ister bozsun isterse bozmasın tilavetin akıcılığına, manevi hazzına ve bereketine gölge düşürür. Bu nedenle Kur'an tilavetinde hatasız bir okuyuş gerçekleştirilmelidir.¹⁷

Lahn-i hafî iki şekilde olur:

1.

İhfa, izhar, idgam, iklab veya gunneyi ya eksik yapmak ya da terk etmek; ince harfleri kalın, kalın harfleri ince okumak; medleri ya gereği kadar uzatmamak ya da gereğinden fazla uzatmaktan kaynaklanan hatalar

2.

Ra harfindeki tekrar sıfatını; nun ve mim harflerindeki gunneleri eksik ya da fazla yaptıktan kaynaklanan hatalar

BİLGİ KUTUSU

Kelimelerin yapısında ve i'rabında hata etmeye lahn denildiği gibi Kur'an tilavetinde yapılan hatalara da lahn denir. İslam âlimlerine göre Kur'an okurken mananın bozulmaması durumunda bile lahn-i celîyle ilgili hatalardan sakınılması farz-ı ayın kabul edilmiştir. Ayrıca Kur'an tilaveti sırasında lahn-i hafî türü hataların yapılması mekruh görülmüştür.

(Abdurrahman Çetin, "Lahn", TDV İslam Ansiklopedisi, C 27, s. 55-56.)

UYGULAYALIM

Lokman suresini dinleyiniz. Daha sonra bir grup oluşturarak sureyi tilavet ediniz. Varsa okuyuş hatalarını tespit ederek bunların sebeplerini ve çeşidini açıklayınız.

¹⁷ bk. Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 329.

KUR'AN TİLAVETİ VE KIRAAT İLMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Kur'an tilaveti ve kıraat ilmi; belirli ilke, yöntem ve kavramlara dayanan, özel bir emek ve gayret gerektiren, hakkında birçok eser yazılan bir alandır. Bu alan, hem Kur'an-ı Kerim'in metninin yapısından hem de onun manevi özelliğinden beslenerek oluşmuştur. İslam âlimleri Kur'an tilaveti ve kıraat ilmiyle ilgili bazı kavramlar geliştirmiş ve bu kavramlardan bazıları süreç içerisinde birbiriyle yakından ilişkili birer alt disiplin hâline gelmiştir.

Kur'an tilaveti ve kıraat ilmiyle ilgili kavramlardan bazıları şunlardır:

Fem-i muhsin

Kur'an kıraatinde rivayet esastır. Cebrail (a.s.), Kur'an-ı Kerim'i, Allah'tan (c.c.) aldığı gibi Peygamber Efendimize öğretmiş;¹⁸ Peygamberimiz (s.a.v.) de onu kendisine öğretildiği şekliyle ashabına okumuş ve öğretmiştir.¹⁹

Mushaf'ta yazılı olan Kelamullah'ın tecvit kurallarına riayet edilerek öğretilmesi, öğrenilmesi ve okunabilmesi, ancak ağız (müştâfehe) yoluyla mümkün olabilmektedir. Kur'an öğretimi, "hoca merkezli", uygulamaya dayalı, öğreticinin rehberliğini esas alan ve bir o kadar da "hoca-talebe" iş birliğini zorunlu kılan bir mahiyete sahiptir. Kur'an öğretiminde diğer unsurlar (program, öğretim materyali, öğretim ortamları vb.) ikincil öneme sahiptir.

Kur'an-ı Kerim öğretimi özel uzmanlık gerektiren bir alandır. Kur'an öğretiminde başarı, öğreticinin yeterliliği ve öğretme becerileri ile yakından ilgilidir. İyi bir Kur'an öğretimi; harflerin mahreçlerinin, sıfatlarının ve tecvit kurallarının tam olarak kavratılmasıyla, daha doğrusu mahir bir hocanın rehberliğiyle mümkün olabilir. Bu nedenle Kur'an öğretiminde mahir olan bir öğreticinin en önemli vasfı "*fem-i muhsin*" olmasıdır.

Farsça fem (ağız) ve Arapça muhsin (yaptığı işi iyi yapan) kelimelerinin birleşiminden oluşan fem-i muhsin kavramı; "iyi, güzel, yetkin, usta ağız" anlamına gelir. Tecvit ilminde ise Kur'an öğretiminin inceliklerini bilen, harflerin mahreç ve sıfatlarına vâkif, tecvit kurallarını iyi özümsemiş, tilaveti mükemmel, iyi bir okuyucu ve okutucu olan hocaya denir.

Görsel 1.4. Kur'an öğretiminde "*fem-i muhsin*" sahibi bir öğretici oldukça önemli bir yere sahiptir.

ARAŞTIRALIM

Kur'an'ı fem-i muhsin bir kişiden öğrenmenin önemini araştırınız.

¹⁸ bk. Kıyâmet suresi, 18. ayet.

¹⁹ Nazif Yılmaz, Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim?, s. 49.

Mehâric-i hurûf

Mahreç sözlükte; “çıkış yeri” demektir. Tecvit ilminde ise “ağzın belirli bir bölgesinde harfin sesinin çıktığı yer” olarak isimlendirilir. Mahrecin çoğulu “mehâric”tir. **Mehâricu'l-hurûf** (مَخَارِجُ الْحُرُوفِ) da harflerin çıkış yeri anlamına gelir. Kur'an harfleri, ana mahreç bölgeleri kabul edilen, boğaz, dil (dış-damak) ve dudak bölgelerinden çıkar. Herhangi bir harfin mahreci belirlenirken o harf, sakın ya da şeddeli olarak alınır ve başına harekeli bir hemze getirilerek okunur.²⁰

Mehâric-i hurûf ile birlikte ele alınan bir başka kavram da tashih-i hurûftur. Kur'an harflerinin doğru telaffuz edilmesi, Kur'an öğretiminin en önemli amaçlarından birisidir. Harflerin yanlış telaffuz edilmesi anlamın değişmesine, dolayısıyla da Allah'ın (c.c.) muradının tam olarak anlaşılmasına sebep olur. Kur'an-ı Kerim'in indirildiği gibi okunması ilahi bir emirdir.²¹ Kur'an öğretiminde sık sık başvuru metotlarından birisi de harf talimi yapmaktır. Tashih-i hurûf çalışması olarak adlandırılan bu metot, Kur'an harflerinin mahreçlerine ve sıfatlarına uygun olarak doğru bir şekilde telaffuz edilmesini hedeflemektedir. Harflerin doğru telaffuz edilmesi bir öğretici rehberliğinde bireysel veya grup hâlinde yapılacak düzenli harf talimi çalışmalarıyla mümkündür.

Harf taliminde; her bir harf mahreçlerinden önce hareketlerle sonra da sırasıyla cezm, şedde ve medlerle birlikte telaffuz edilmelidir. Her bir harfin, öğreticiden/okuyucudan sonra öğrenciler tarafından bireysel olarak veya koro hâlinde tekrar edilmesi gerekir.

بَا-بِی-بُو

أَب-إِب-أُب

أَب-إِب-أُب

ب-ب-ب

Tilavet

Sözlükte "okumak" anlamına gelen tilavet; bir kelimeyi özellikle de Kur'an-ı Kerim'i okumak demektir. **Tilavet**, sadece Kur'an-ı Kerim'i okumak, onun emir ve yasaklarına uymak, onunla hayatımıza yön vermek değil, aynı zamanda onun manasını anlamayı ve ondan öğüt almayı ifade eder. Ayrıca tilavet, “Kur'an'ı tecvit ve tertil üzere, anlamını dikkate alarak düzenli bir okuma şekli” olduğu gibi²² ezberden okuma anlamına da gelir. Çünkü hem Peygamberimiz (s.a.v.) hem de sahabe ellerinde bugünkü anlamda bir Mushaf olmadığı için Kur'an-ı ezberden okumuştur.²³

Tilavet Kur'an-ı Kerim'de geçen kavramlardan birisidir. **“Şüphesiz Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden, gizlice ve açıktan Allah yolunda harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler.”**²⁴ mealindeki ayet, Kur'an-ı Kerim'i özenli bir şekilde tilavet edenlerden övgüyle bahseder.

ARAŞTIRALIM

Tilavet ile ilgili ayet ve hadisleri araştırınız.

20 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 93; Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 59.

21 bk. Kıyâmet suresi, 18. ayet.

22 Abdurrahman Çetin, “Tilavet”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 41, s. 155.

23 Yavuz Fırat, “Kıraat Tertil ve Tilavet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması”, s. 267.

24 Fâtır suresi, 29. ayet.

Kıraat

Sözlükte “sesli veya sessiz, nağmeli veya nağmesiz okumak, tilavet etmek, telaffuz etmek” anlamına gelen **kıraat**, Arapça “ka-ra-e” (كَرَأَ) kelimesinden türeyen bir kavramdır. Kur’an (قُرْآن) kelimesinin de buradan türediği kabul edilir.²⁵ Kıraat, Kur’an-ı Kerim’i tecvit ilminin kurallarına uygun olarak belirli bir ahenk üzere okumak şeklinde tanımlanır.²⁶ Kıraat, bir yandan “Kur’an tilavet etmeyi ve okumayı”, diğer yandan da Peygamber Efendimiz ve sahabeden nakledilen rivayetlere dayanarak Kur’an’ın okunuş özelliklerini ifade eder.

Kıraat ilmi ise Kur’an-ı Kerim lafızlarının özelliklerini, bu lafızların okunuşlarıyla ilgili incelikleri ve lafızların okunuşlarında ortaya çıkan farklılıkları inceleyen ilim dalıdır.²⁷

Bu ilim, okuyuş özellikleri ve bunların kıraat imamlarına dayandırılma biçimleri bakımından üç bölüme ele alınır:

- **Aşere:** Yedi imama (kıraat-i seb’a) üç imam daha ilave edilmesiyle oluşan on kıraat imamının (kıraat-i aşere) okuyuşlarını ve bunların uygulama şekillerini ortaya koyan öğretim metoduna denir.
- **Takrip:** On kıraat imamı ve her imamın iki râvîsinin okuyuşlarını ve bunların uygulama şekillerini ortaya koyan öğretim metoduna denir.²⁸
- **Tayyibe:** Aşere ve takrip derslerinin içerdiği tarz ve usulleri edebî yönden ele alan, kıraat ilminde elfiye olarak bilinen ve 1016 beyitten oluşan manzum esere ve bu eserin okutulmasına denir.

BULALIM

Kıraat ve tilavet kavramlarının benzer ve farklı yönlerini bulunuz.

BİLGİ KUTUSU

Resulullah (s.a.v.), hem ashabı Kur’an’ı doğru öğrenmeye ve okumaya teşvik etmiş, hem de özel bir gayret sarf ederek kıraatlerini güçlendirenleri toplum içinde yüceltmıştır. Hadis ve siyer kaynaklarında Hz. Peygamber’in hem zabt hem okuyuş güzelliğine sahip olan sahabileri Kur’an hocası olarak çeşitli bölgelere gönderdiği bilgileri bulunmaktadır.

(Abdülhamit Birişik, "Kıraat", TDV İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 427.)

²⁵ Abdülhamit Birişik, "Kıraat", TDV İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 426.

²⁶ Yavuz Fırat, "Kıraat Tertil ve Tilavet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması", s. 262-266.

²⁷ Yavuz Fırat, "Kıraat Tertil ve Tilavet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması", s. 271; Abdülhamit Birişik, "Kıraat", TDV İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 426.

²⁸ Nihat Temel, "Kıraat ve Tecvit İlmine Ait Eserlerin Sistematığı", Kıraat ilmi ve Problemleri, s. 275.

Kâri

Genel olarak “Kur’an tilavet eden, okuyan kişi” anlamına gelen **kâri**, “Kur’an’ın edâ keyfiyetini; Kur’an lafızlarını, özellikleri ve okunuş incelikleriyle bilen kişi” için kullanılır. Bu yönüyle kâri, en az üç farklı kıraat tarzını uygulayan kişi anlamında da kullanılır.²⁹ Kâri kelimesinin çoğulu “kurrâ”dır.

PAYLAŞALIM

Ülkemizde veya İslam dünyasında meşhur olan kâri-lerden bazılarını tanıtan ve kâri-lerin okuyuşlarından örnekler içeren bir sunum hazırlayarak sınıfta paylaşınız.

Reîsülkurrâ Abdurrahman Gürses
(1909-1999)

Dudak talimi

Kur’an okurken dudakların belirli usul ve kurallara göre hareket etmesine, harflerin harekeli veya sakin oluşuna göre şekil almasına **dudak talimi** denir. Kur’an tilavetinde kârinin dudak hareketleri, onun mahir bir okuyucu olup olmadığı konusunda fikir verir. Kur’an tilavetinde dudak talimi kıraatin adabındandır.³⁰ Dudak taliminde şu hususlara dikkat edilir:

Üstün ve esre harekede dudaklar normal bir hâlde olur. (نَصَرَ - فِيهِ)

Ötre hareke ile vav (و) harfinde dudaklar öne doğru büzülerek uzatılır.
(يَضُرُّ - يُوسُوسُ)

Sakin harflerde dudaklar her zaman önceki harfin harekesine göre şekil alır.
(الْحَمْدُ - كُتِّمُ)

İdgamlı veya şeddeli harflerde dudaklar idgam edilen sonraki harfin harekesine göre şekil alır.³¹ (وَمَنْ نَعْمَرُهُ - لُسْلُنْ)

29 Abdülhamit Birışık, “Kıraat”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 426-427.

30 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 311; Yavuz Fırat, Kur’an Tilavetinin Kuralları, s. 140.

29 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 312-316.

UYGULAYALIM

Yâsîn suresinin birinci sayfasında (1-12. ayetler) aşağıdaki aşamaları dikkate alarak örnek uygulama yapınız.

- 1. Aşama** Bilen biri okumalı, öğrenci onun okuyuşunu Mushaf'tan takip etmeli.
- 2. Aşama** Bilen biri okumalı, öğrenci onun okuyuşunu izleyerek dudak hareketlerini takip etmeli.
- 3. Aşama** Öğrenci okumalı, bilen biri öğrencinin okuyuşunu takip etmeli ve yanlışları yerinde düzeltmeli.

Temsilî okuma

Kur'an tilavetinde okunan yerin anlamının okuma üzerinde önemli bir yeri vardır. Bu nedenle tilavet esnasında sesin manaya göre vurgulanması, yükseltilmesi veya alçaltılmasına "**temsili okuma**" denir.³² Nasıl ki herhangi bir edebî metni okurken yer yer bazı kelimeleri vurgulama, sesi yükseltme veya alçaltma, okunan metni daha anlamlı kılıyorsa Kur'an tilavetinde de durum aynıdır. Ancak temsili okumada istenilen sonucun elde edilebilmesi için tecvit kurallarının, ayetlerin anlamlarının bilinmesi ve düzenli talimler yapılması şarttır.

İmam, râvî ve tarîk

Kıraat ilminde otorite olan, yedi veya on kıraatin kendilerine nispet edildiği kişilere Kur'an ilimleri alanında **imam** adı verilir. Her bir kıraat imamının kıraatini aktaran ve aktardığı rivayet uygulamada uzman olan kişiye de **râvî** denir. Kıraat imamlarının pek çok râvîsi olmakla beraber her imamın iki râvîsi meşhur olmuştur. Bu râvîlerin kendi hocaları olan kıraat imamından öğrendikleri kıraat farklarını içeren rivayetlerin, onların talebeleri aracılığıyla silsile yoluyla rivayet edilmesine ise **tarîk** denir.³³

Bilgi Görseli 1.1. İmam, râvî ve tarîk silsilesini gösteren bir şema

32 Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 143-144.

33 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 285-286.

KIRAATLER VE KIRAAT İMAMLARI

Kur'an-ı Kerim, Peygamberimiz (s.a.v.) döneminde hem ezberlenmiş hem de vahiy kâtipleri tarafından yazılmıştır. Yemâme Savaşı, Kur'an ayetlerinin bir araya toplanıp kitap hâline getirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu savaşta pek çok kurrâ ve hafız sahabinin şehit olması, başta Hz. Ömer olmak üzere sahabeyi endişelendirmiştir. Buradan hareketle Hz. Ebu Bekir döneminde Kur'an ayetleri Mushaf hâline getirilmiştir.

Kur'an-ı Kerim, Hz. Osman döneminde bu Mushaf'a göre çoğaltılmıştır. Bu çalışmalarda ihtilaf edilen konularda Kureyş lehçesi esas alınmıştır. Ayrıca Kur'an ve kıraat bilgisine sahip olan âlim ve kurrâ sahabilerden yararlanılmıştır.³⁴ Çoğaltılan nüshalar; Mekke, Medine, Kûfe, Basra ve Şam gibi belirli İslam merkezlerine gönderilmiştir. Çoğaltılan nüshalarda harflerin noktasız ve harekesiz oluşu farklı kıraatlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Sahabe, Peygamberimizin (s.a.v.) vefatından sonra Kur'an kıraatine önem vermiş ve kıraat ilminin İslamî ilimler alanında ortaya çıkan ilk ilmî disiplin olmasına öncülük etmiştir. Medine, Mekke, Kûfe, Basra ve Şam gibi şehirler, başta kıraat ilimleri olmak üzere diğer İslamî ilimlerin doğup geliştiği mekânlar olmuştur. Kıraat farklılıklarını öğreten ve uygulayan imamlar da ağırlıklı olarak bu şehirlerde ortaya çıkmıştır.³⁵

Kur'an tilavetini kolaylaştıran en önemli ruhsatlardan birisi Peygamber Efendimizin, Kur'an-ı Kerim'in "yedi harf" üzere nâzil olduğunu beyan eden açıklamasıdır.³⁶ Bu ruhsat, aynı zamanda farklı kıraatlerin hem dayanağı hem de meşruiyet kaynağı olmuştur.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an-ı Kerim'deki kıraat farklılıkları;

- Fâtiha suresinin 3. ayetinde geçen مَالِكْ kelimesinin مَالِكْ şeklinde okunması,
- Âl-i İmrân suresinin 195. ayetinde geçen وَقَاتِلُوا وَقَاتِلُوا kelimelerinin وَقَاتِلُوا şeklinde yer değiştirilerek okunması gibi şekillerde ortaya çıkar.

Tâbiîn ve tebe-i tâbiîn de sahabe gibi Kur'an'ın okunmasına ve okutulmasına önem vermiştir. Bunlar arasından hayatını Kur'an'a vakfeden, onun okunması ve anlaşılması için gece gündüz çaba sarf eden âlimler yetişmiştir. Çoğunluğu 2/8. asırda yaşayan ve bulundukları yerlerde Kur'an kıraati ve öğretiminde otorite olarak kabul edilen bu âlimler "**kıraat imamları**" olarak tanınmıştır.

4/10. asırda Ebû Bekir b. Mücahid tarafından yazılı olarak bir araya getirilen "yedi kıraat"a daha sonra üç kıraat imamının okuyuşu da eklenmiştir. Böylece mütevatir kıraatların sayısı on olarak tespit edilmiş ve bunlara "**kıraat-ı aşere**" (on kıraat) adı verilmiştir. Kıraat âlimleri genellikle bu on kıraatı sahih kabul etmişler, bunların dışında kalanları şâz olarak görmüşlerdir.³⁷

BİLGİ KUTUSU

Bir kıraatın sahih olması için üç temel şart vardır:

1. Peygamberimizden (s.a.v.) sahih bir senetle rivayet edilmesi
2. Hz. Osman'ın İslam merkezlerine gönderdiği Mushafların yazım şekline uygun olması
3. Bir yönüyle de olsa Arapçanın gramer kurallarına uygun olması

34 Abdülhamit Bırışık, "Kıraat", TDV İslam Ansiklopedisi, C. 25, s. 427.

35 Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 11.

36 bk. Buhârî, Fezâilu'l Kur'ân, 5.

37 İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 60-69; Ramazan Pakdil, Ta'lim Tecvit ve Kıraat, s. 343-360.

YEDİLİ VE ONLU TASNİFE GÖRE KIRAAT İMAMLARI VE RÂVÎLERİ

On Kiraat (Aşere)	Yedi Kiraat (Seb'a)	1. Nâfi	169/785
		a) Kâlûn	220/835
		b) Verş	197/812
		2. İbn Kesîr	120/738
		a) Bezzî	250/864
		b) Kunbül	291/904
		3. Ebû Amr	154/771
		a) Dûrî	248/862
		b) Sûsî	261/874
		4. İbn Âmir	118/736
		a) Hîşam	245/859
		b) İbn Zekvân	242/857
		5. Asım	127/745
		a) Ebû Bekir Şu'be	193/808
		b) Hafs	180/796
		6- Hamza b. Habîb	156/773
		a) Halef	229/844
		b) Hallâd	220/835
		7- Kisâî	189/805
		a) Ebü'l-Hâris	240/854
		b) Dûrî	248/862
		8- Ebû Ca'fer el-Kârî	130/747-48
		a) İbn Verdân	160/777
		b) İbn Cemmâz	170/786
		9- Ya'kûb el-Hadramî	205/821
		a) Ruveys	238/852
		b) Ravh	235/849
		10- Halef	229/844
		a) İshak el-Verrâk	286/889
		b) İdris el-Haddâd	292/905

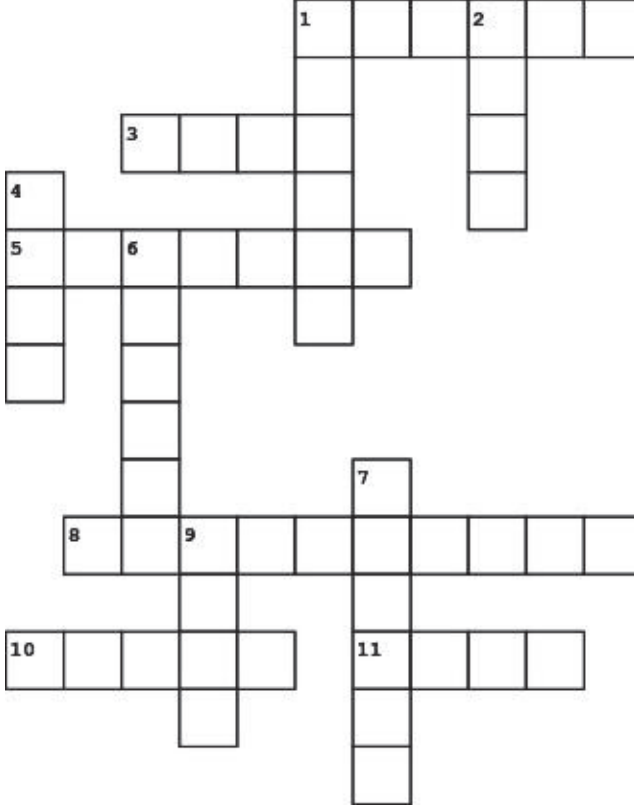

BİLGİ KUTUSU

Kiraat imamlarının her birinin birden çok râvîsi olmakla birlikte, ikişer râvîleri meşhur olmuştur. Bu kiraatlerden en meşhur olanı ülkemizde de okunan Asım kiraatinin Hafs rivayetidir.

ÇENGEL BULMACA

Aşağıdaki çengel bulmacayı çözünüz.

SOLDAN SAĞA

1. Kur'an'ı tecvit kurallarına uygun biçimde orta bir okuyuşla okumak
3. Kur'an alfabesinde harfin üstüne konan uzatma işareti
5. Harflerin çıkış yeri olan mahreç kelimesinin çoğulu
8. Kur'an'da yazılı olan ayetler, Allah'ın (c.c.) sözü
10. Üstün harekenin diğer adı
11. Kur'an'da cüzleri dörde ayıran bölümler

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Kur'an-ı Kerim'in usulüne uygun biçimde tane tane, ağır ağır okunması
2. Kur'an okurken tekrar başlamak niyetiyle bir kelime sonunda sesin ve nefesin kesilmesi
4. Kıraat ilminde otorite olan, meşhur kıraatlerden birisinin kendisine nispet edildiği kişi
6. Harflerin seslendirilmesini sağlayan işaretler
7. Kur'an'ın kitap hâline gelmiş şekli
9. Kur'an okurken tecvit kurallarına ve harelere riayet etmemek, hatalı okumak

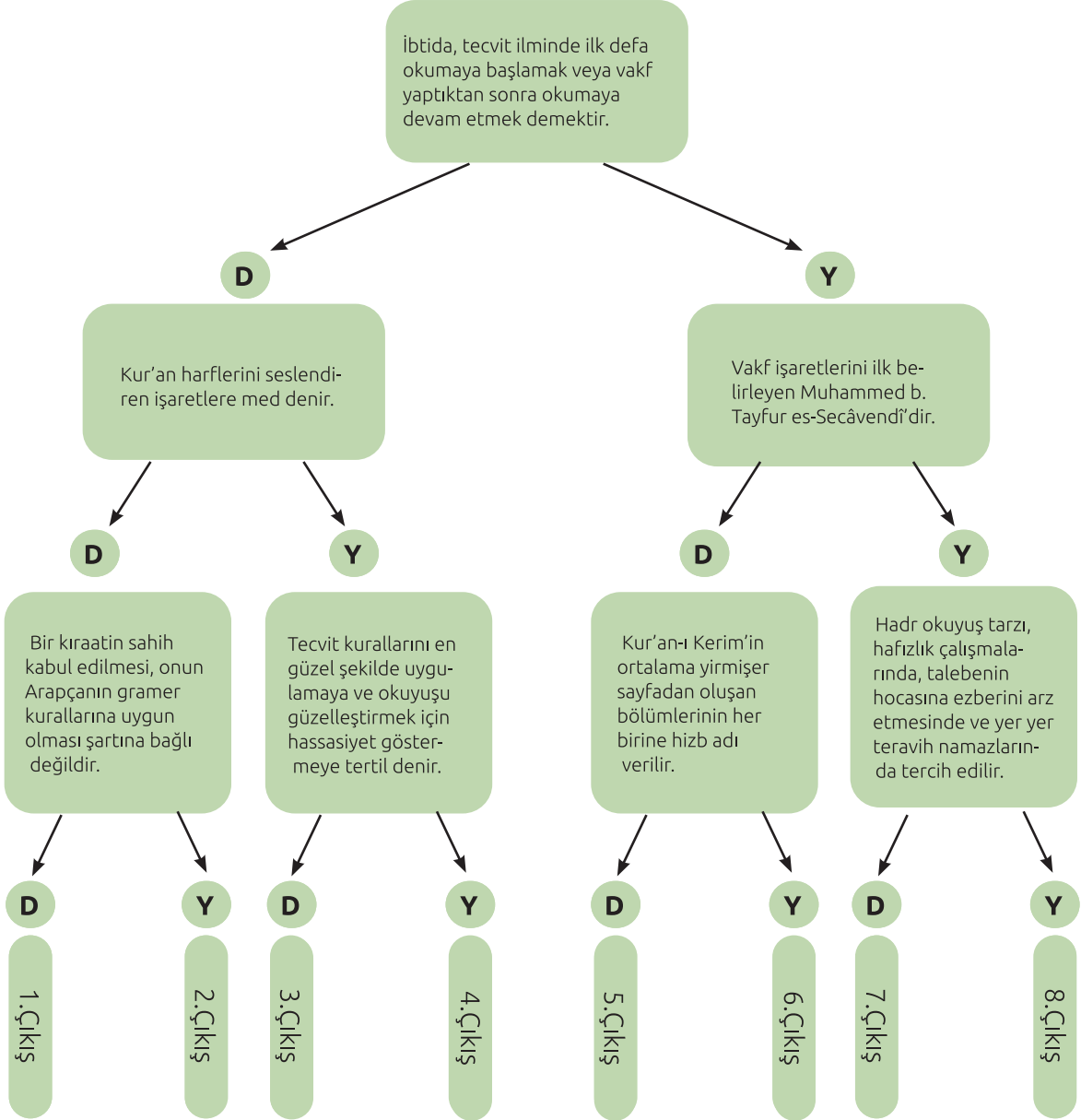

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaçta “Kur'an tilaveti” konusu ile ilgili verilen ifadelerden bazıları doğru bazıları yanlıştır. İlk ifadeden başlayıp ifadelerin doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek okları izleyiniz. Son olarak ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz. Yalnızca bir çıkış doğrudur.

1.

B. Aşağıdaki tabloda vakf işaretleri ve anlamları ile ilgili bilgiler verilmiştir. C sütununda bulunan kavramların önündeki harfi A sütunundaki paranteze yazarak eşleştiriniz.

2.

A	B	C
()	Geçildiğinde mananın bozulabileceği gerekçesiyle durulması önemle istenen durak işaretidir.	a. Vakf-ı mutlak (ط)
()	Anlam bakımından cümlelerin tamamlandığına ve durmak için şartların uygun olduğuna işaret eder.	b. Vakf-ı câiz (ج)
()	Durmak da geçmek de caizdir ancak durmak daha uygundur.	c. Vakf-ı lâzım (م)
()	Durmaya izin vardır ama geçmek daha uygundur.	d. Vakf-ı murahhas (ص)
()	Nefes yetmediği zaman durulabilir. Geçmek daha uygundur.	e. Ayn (ع)
()	Bir konunun bittiğini ve yeni bir konunun başladığını ifade eder.	f. Vakf-ı mücevvez (ز)
		g. Lâ vakfı (لا)

C. Aşağıda boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız.

(kıraat, Hafs, kâri, lahn-i celî, râvî, Asım, vasl, Hamza, vakf, tedvir)

3. Kur'an tilavetinde tertil ile hadr arası bir okuyuştur.
4. Ülkemizde yaygın olan okuyuş tarzı kıraatinin rivayetine dayanır.
5. Harflerin kendisinde, harekelerinde veya sükûnlarda yapılan hataya denir.
6. Kur'an lafızlarını, özellikleri ve okunuş incelikleriyle bilen kişiye denir.
7. Kur'an kelimelerindeki farklı okunuşları inceleyen ilim dalına adı verilir.
8. Tilavette bir kelimeyi sonraki kelimeye, sesi ve nefesi kesmeden birleştirmektir.

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

9. Ahmet, katıldığı yarışmada Kur'an-ı Kerim'i tecvit ilminin kurallarına uygun olarak belirli bir ahenk üzere okudu. Bunu tecvit kurallarını iyi özümsemiş, tilaveti mükemmel, iyi bir okuyucu ve okutucu olan hocasından öğrenmişti. Hocası on kıraat imamının okuyuşlarını ve bunların uygulama şekillerini ortaya koyan öğretim metodunu kullanmıştı. Ahmet, Kur'an harflerinin doğru telaffuz edilmesi için yaptığı çalışmaların ödülünü aldı ve dereceye girdi.

Bu parçada Kur'an tilaveti ve kıraat ilmiyle ilgili hangi kavramdan bahsedilmemiştir?

- A) Aşere
- B) Fem-i muhsin
- C) Kıraat
- D) Râvî
- E) Tashih-i hurûf

10. Her harfin kendine özgü bir sesi ve çıkış yeri vardır. Buna mahreç denir. Kur'an-ı Kerim'in doğru olarak okunabilmesi için mahreçlere dikkat edilmesi gerekir. Harflerin yanlış yerden çıkartılması kelimelerin anlamlarının bozulmasına neden olabilir. Harfler çıkış yerlerine göre dil, dudak ve boğaz harfleri olarak gruplandırılabilir.

Bu parçaya göre hangisi mahrecine göre diğerlerinden farklıdır?

- A) ب
- B) ف
- C) ت
- D) م
- E) و

11. Okunuşu özel olan kelimelerle ilgili,

- I. kelimesindeki “sâd” harfi bir elif miktarı uzatılarak okunur.
- II. lafzındaki zamir bir elif miktarı uzatılarak okunur.
- III. kelimesindeki “râ” harfi işmam yapılır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I,II E) II, III

12. Fâtiha suresinin 3. ayetindeki مَالِكِ kelimesinin مَلِكِ şeklinde okunması, Kur'an-ı Kerim'deki kıraat farklılıklarının hangisi ile ilgilidir?

- A) Hareke ve sükûn
- B) Med ve kasr
- C) Noktalama
- D) Harflerin kalın ve ince okunması
- E) Fiillerin mazi ve muzari okunması

13. Kur'an okuma kurallarından vakıfla ilgili,

- I. Kelime ortasından bölünerek durulmaz.
- II. Sonunda tek hareke bulunan kelimelerde sükûn üzerine durulur.
- III. Sonunda yuvarlak te (ة) bulunan kelimelerde fetha üzerine durulur.
- IV. İki üstünlü kelimelerde, sükûn üzerine durulur.
- V. Sonunda med harfi olan kelimelerde değişiklik olmaz.

ifadelerinden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız III B) I, III C) II, IV D) III, IV E) II, IV ve V

14. Aşağıdaki tabloda hatalı okuyuş şekilleri ve hata çeşidi eşleştirilerek verilmiştir.

	Hatalı okuyuş şekli	Hata çeşidi
I.	Peltek harfi keskin okumak	Lahn-ı celî
II.	Harekeli harfi sakin okumak	Lahn-ı hafî
III.	İhfa, izhar ve idgamı terk etmek	Lahn-ı hafî
IV.	Sakin bir harfe hareke vermek	Lahn-ı hafî
V.	İnce harfleri kalın, kalın harfleri ince okumak	Lahn-ı celî

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde eşleştirme doğru yapılmıştır?

	I	II	III	IV	V
A)	D	D	Y	Y	D
B)	D	Y	D	Y	D
C)	D	Y	Y	D	Y
D)	Y	D	Y	D	Y
E)	Y	Y	D	Y	D

15. I. Kur'an öğretiminin inceliklerini bilen, harflerin mahreç ve sıfatlarına vâkıf, tilaveti mükemmel olan hocaya verilen addır.
 II. Ağzın belirli bir bölgesinde harflerin sesinin çıktığı yerlere denir.
 III. Yedi imama, üç imam daha ilave edilmesiyle oluşan on kıraat imamının okuyuşlarını ortaya koyan öğretim metodudur.
 IV. Her bir kıraat imamının kıraatini aktaran ve aktardığı rivayeti uygulamada uzman olan kişidir.

Aşere

Fem-i muhsin

Mehâric-i hurûf

Tarîk

Râvî

Verilen tanımlarla Kur'an ilimlerine dair kavramlar eşleştirildiğinde hangi kavram dışarıda kalır?

- A) Aşere B) Fem-i muhsin C) Râvî D) Mehâric-i hurûf E) Tarîk

2. ÜNİTE

KUR'AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL İLKELER VE
YÖNTEMLER

(Nahl suresi, 90. ayet.)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur'an öğretiminde sizce ne tür ilkeler bulunur?
2. Kur'an okumayı hangi yöntemlerle öğrendiniz?
3. Bilgi ve tecrübelerinizi hangi yöntemlerle elde ediyorsunuz?
4. Sevginin öğrenmedeki rolü sizce nedir?

KUR'AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL İLKELER

Eğitim öğretim faaliyetlerinin başarılı olabilmesi, bu faaliyetlerle ilgili temel ilke ve amaçların iyi belirlenmesine ve bunların titizlikle uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle eğitim öğretim faaliyetlerinde temel ilkeler, hedefe ulaşmada önemli bir yere sahiptir.

İslam âlimleri, sahabeden günümüze kadar Kur'an öğretimi üzerine bazı temel ilkeler ortaya koymuş ve Kur'an öğretimini bu ilkeler çerçevesinde yürütmüşlerdir.¹

Kur'an öğretiminde, eğitim öğretim alanında gelişen yeni ilke ve yaklaşımları kullanmak elbette ki başarıyı artırır. Ancak Kur'an öğretimi sıradan bir faaliyet değildir. Her şeyden önce bu öğretimin, dinî bir temeli ve vicdani bir sorumluluğu vardır. Bu nedenle Kur'an öğretiminin şer'î temellere dayanması, ihlas ve samimiyet içermesi, salih amel olarak yapılması ve Allah (c.c.) rızasını hedeflemesi esastır.² Eğitim ve öğretimle ilgili diğer ilke ve yaklaşımlar, bu temel ilkeleri destekleyen ve onlara yardımcı olan unsurlardır.

İLKELER ÇIKARALIM

"Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir."

(Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 21; Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'ân, 15.)

"Kur'an okuyan mümin turunç gibidir; tadı da güzeldir kokusu da güzeldir. Kur'an okumayan mümin hurma gibidir; tadı güzeldir ama kokusu yoktur. Kur'an okuyan günahkâr kişi reyhan otu gibidir; kokusu güzeldir ama tadı acıdır. Kur'an okumayan günahkâr kişi ise Ebu cehil karpuzu gibidir; hem tadı acıdır hem de kokusu yoktur."

(Buhârî, Tevhîd, 57.)

Yukarıdaki hadis-i şerifleri okuyarak örnekteki gibi ilkeler çıkarınız.

En hayırlı kişi, Kur'an'ı öğrenen ve başkasına öğretendir.

1 Ömer Halil Hasan, "Kur'an-ı Kerim Öğretimi", s. 263.

2 Ömer Halil Hasan, "Kur'an-ı Kerim Öğretimi", s. 263-264.

Bilgi Görseli 2.1. Kur'an öğretiminde temel ilkeler

Tilavette Asla Uygunluk

Kur'an öğretiminin en önemli amaçlarından birisi, onun Peygamber Efendimize indirildiği şekilde öğrenilmesini ve okunmasını sağlamaktır. Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı kendisine indirildiği şekilde ashabına öğretmiş, kurrâ olarak tabir edilen Kur'an muallimlerini yetiştirmiş, Kur'an'ın bu muallimlerden öğrenilmesini tavsiye etmiştir.³

Kur'an öğretiminde temel ilkeler, zamana ve mekâna göre değişen bir yapıya sahip değildir. Kur'an, nâzil olduğu dönemden kıyamete kadar metni, lafzı ve hükmü değişmeyecek olan ilahi bir beyandır. Bu hakikatler dikkate alınmadığı zaman lafız ve mana arasındaki bütünlük bozulur, Kur'an'ın tahrif edilmesine yönelik anlayışlar ortaya çıkar. Mananın üzerinde koruyucu bir örtü gibi olan ve sahih bir senetle Peygamber Efendimize kadar ulaşan lafzın korunması ve bunun "aslına uygun olarak tilavet edilmesi" Kur'an öğretiminin en temel ilkeleri arasında yer alır. Böylece lafzın korunması, mananın korunmasını; o da Kur'an'ın aslının korunmasını sağlar.

YORUMLAYALIM

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

"Doğrusu Kur'an'ı biz indirdik, onun koruyucusu elbette biziz."

(Hicr suresi, 9. ayet.)

Bu ayet-i kerimeyi "tilavette asla uygunluk" ilkesi çerçevesinde yorumlayınız.

3 Ömer Halil Hasan, "Kur'an-ı Kerim Öğretimi", s. 270. Ayrıca bk. Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 21.

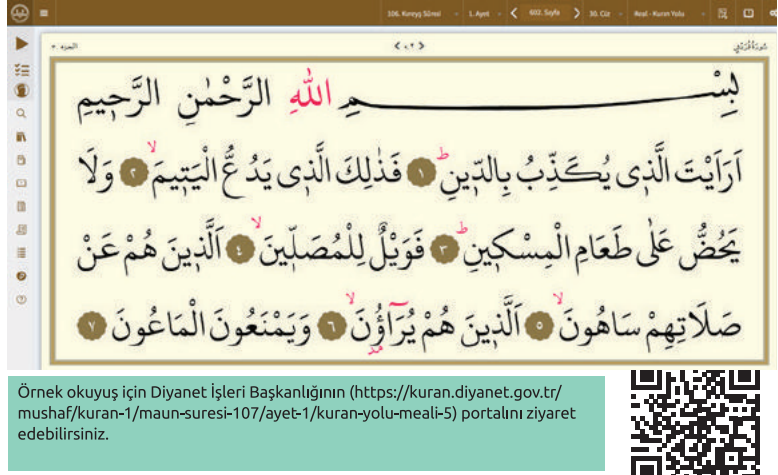

YORUMLAYALIM

"Kur'an'ı şu dört kişiden öğreniniz: Abdullah b. Mes'ud, Muaz b. Cebel, Übeyy b. Ka'b ve Salim."
(Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 8.)

Yukarıdaki hadisi "Kur'an'ın öğrenildiği gibi öğretilmesi" ilkesi çerçevesinde yorumlayınız.

Kur'an öğretimi, Peygamberimiz (s.a.v.) sahabeye öğrettiği usul üzere gerçekleştirilmeli, senedi Peygamber Efendimize ulaşan sahih kıraatlerle (kıraat-ı seb'a ve kıraat-ı aşere) öğretim yapılmalıdır. Ayrıca öğretimde lafızların özellikleri ve Arapçanın dil yapısı dikkate alınmalı, "Kur'an'ın öğrenildiği gibi öğretilmesi" esası göz önünde bulundurulmalıdır.

Görseli 2.1. Diyanet İşleri Başkanlığı portalı, Maun suresi

Fem-i Muhsinden Öğrenmek

Kur'an'ın hem lafzı hem de bu lafızların okunma şekli Peygamberimizden (s.a.v.) rivayet yoluyla gelmiştir. Bu nedenle kıraatin, onu rivayet eden bir kâriye dayandırılması gerekmektedir. Bu da tarihî süreçte kıraat imamlarının ve bu imamlardan rivayet edilen farklı kıraatlerin oluşmasına neden olmuştur.

Kur'an öğretiminin başarısı, bu eğitimin inceliklerini bilen, harflerin mahreç ve sıfatlarına vâkıf, okuma ve okutma becerileri gelişmiş fem-i muhsin bir hocaya bağlıdır. Bu nedenle Kur'an öğretiminde hocaların rolü bütün diğer unsurların üzerindedir. Hocaların uyguladığı yöntem ve teknikler, kullandığı öğretim materyalleri ve eğitim ortamları başarıya katkısı olan yardımcı unsurlardır.

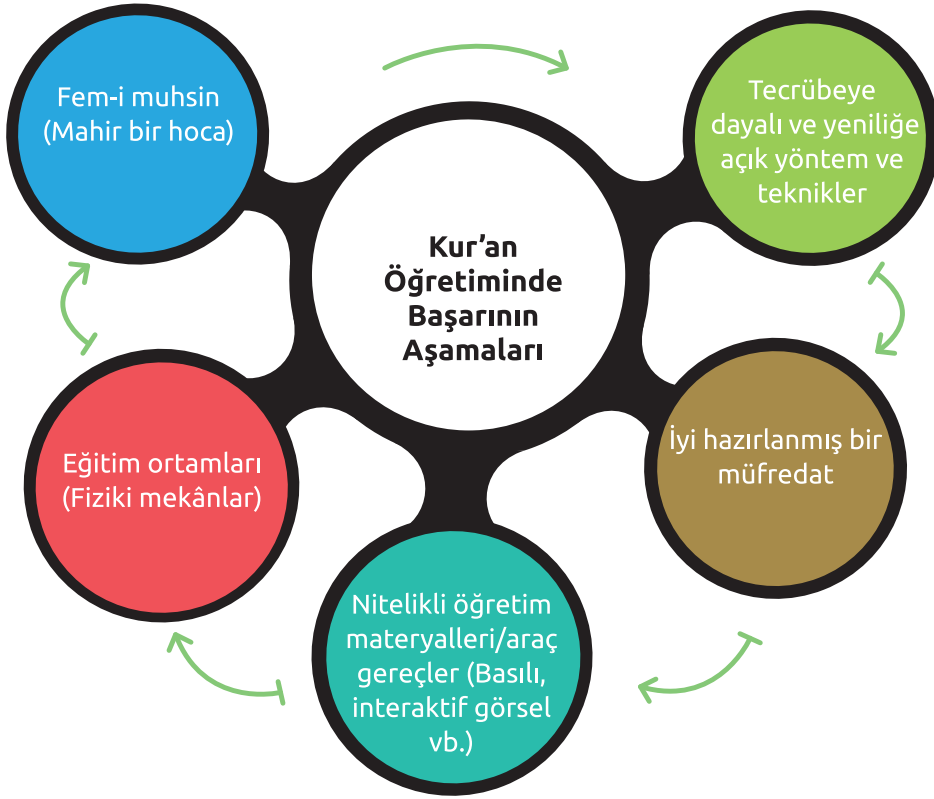
Kur'an öğretiminde ehliyet ve maharet başarının esas anahtarıdır.⁴ Ayrıca Kur'an öğretiminin hedefe ulaşmasında, hocaların niteliği ve gayretinin yanında öğrencinin isteği ve çalışması önemli bir yere sahiptir.

Fem-i Muhsinin Vasıfları

Bilgi Görseli 2.2. Fem-i muhsinin vasıfları

4 Fatih Çollak, Kur'an-ı Kerim Dersi Müfredatı ve Öğretim Teknikleri, s. 133-134.

Bilgi Görseli 2.3. Kur'an öğretiminde başarının aşamaları

Harfleri Doğru Telaffuz Etmek

Kur'an-ı Kerim, Arapça olarak indirilmiştir. Arapçanın dil yapısı ve fonetik özellikleri, Kur'an'ın kelime ve cümle yapılarına farklı bir edebî zevk katmıştır. Ayetlerde yer alan bu edebî zevkin ortaya çıkması, Kur'an'ın indiği şekilde okunmasıyla mümkün olur. Bu da Kur'an'ın doğru bir şekilde anlaşılmasını kolaylaştırır. Arap alfabesindeki harflerin mahreç ve sıfat özelliklerinin iyi kavratılması Kur'an öğretiminin en temel konusunu oluşturur.

Harflerin mahreç ve sıfatlarının tam olarak kavratılabilmesi, fem-i muhsin olan bir hocanın rehberliğinde düzenli olarak yapılacak çalışmalarla mümkündür. Harflerin mahreç ve sıfatlarını bilerek her bir harfin, mahrecinden doğru bir şekilde telaffuz edilmesini sağlamak, Kur'an kıraatinin en önemli amaçlarından birisidir. Çünkü harflerin Arapçanın fonetik özelliklerine uygun olarak doğru bir şekilde seslendirilmesi Kur'an tilavetinin esasıdır. Kur'an öğretiminin hem başında hem de ilerleyen süreçlerinde mahreç ve tashih-i hurûf çalışması yapılmalıdır. Bu çalışmalarda bütün harfler; harekeli, cezimli, şeddeli ve med harfleriyle birlikte tek tek telaffuz edilmelidir.

YORUMLAYALIM

"Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur'an'ı kekeleyerek zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır."

(Buhârî, Tevhîd, 52; Müslim, Müsâfirîn, 243; Tirmizî, Fezâilu'l-Kur'ân, 13; İbn Mâce, Edeb, 52.)

Yukarıdaki hadiste geçen "Kur'an'ı gereği gibi güzel okuma" ifadesiyle ne kastedildiğini yorumlayınız.

Tecvit Kurallarına Uygun Okumak

Tecvit, harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun bir şekilde tellaffuz etmeyi ve tilavetle ilgili kurallara uyarak Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan bir ilimdir. Tecvit, Kur'an harflerinin telaffuzu ile ilgili kuralları ortaya koyar. Bu bağlamda harflerin mahreçlerinin tespiti ve sıfatlarının incelenmesi tecvit ilminin en önemli konuları arasında yer alır.⁵

Kur'an-ı Kerim'in, "tilaveti ile ibadet edilen bir kitap" olması⁶ ve "tertil üzere okunması"nın emredilmesi⁷, tecvit ilminin önemini artırmaktadır. Bu emir tilaveti, lahn-i celîden (açık hatadan) kurtaracak kadar tecvit öğrenmeyi zorunlu kılmıştır. Bu nedenle tecvit kurallarına uyarak Kur'an okumak, âlimler tarafından vacip kabul edilmiştir.⁸

Tecvit kurallarını uygulayarak Kur'an okuyan kimse, Kur'an'ı, "indirildiği şekil üzere", Arapçanın dil ve ses yapısının özelliklerine uygun bir şekilde tilavet etmiş olur. Böylece hatalı okuyuşlardan korunarak Kur'an'dan alacağı feyiz ve bereketi artırır. Bu da hem okuma becerisini geliştirmeyi hem de Allah'ın (c.c.) rızasına ve Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetine uygun hareket etmeyi sağlar.

UYGULAYALIM

Aşağıdaki tecvit ilminin konusu ve hükmü ile ilgili boş bırakılan alanları örnekteki gibi tamamlayınız.

Tecvidin Tanımı

Harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun bir şekilde telaffuz etmeyi ve tilavetle ilgili kurallara riayet ederek Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan bir ilimdir.

Tecvidin Konusu

Tecvidin Hükmü

Tefekkür ve Tedebbüre Dikkat Etmek

Bir işin ve olayın gidişatı ve sonucu hakkında düşünmeye **tefekür**; işin ve olayın sonucunu ve gidişatını önceden kestirmeye ise **tedebbür** denir. Bu anlamda olayın gidişatını görerek önlem almaya da **tedbir** denir.⁹

Kur'an öğretiminde asıl gaye, ilahi mesajların ortaya koyduğu hakikatleri düşünerek anlamak ve ilkelerini hayatımıza aktarmaya çalışmaktır. Bu amaca ulaşmak için Kur'an'ı, Peygamberimizin (s.a.v.) ashabına öğrettiği şekilde okuyabilmek gerekir. Kur'an öğretiminde temel ilkelerden birisi, lafız ve mana bütünlüğünü dikkate alan bir öğretimi esas almaktır. Lafız ve manasının birlikte öğretilmesi,

5 Abdurrahman Çetin, "Tecvid", TDV İslam Ansiklopedisi, C 40, s. 253.

6 İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Usûlü, s. 34.

7 bk. Furkân suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.

8 Abdurrahman Çetin, "Tecvid", TDV İslam Ansiklopedisi, C 40, s. 253.

9 İlhan Kutluer, "Düşünme", TDV İslam Ansiklopedisi, C 10, s. 53.

Kur'an'ın daha kolay anlaşılmasını temin eder. Ayetler üzerinde tefekkür ve tedebbür etmek; Rabbi-mizin güç ve kuvvetini, sınırsız rahmetini, O'nun kâinat üzerinde tecelli eden isim ve sıfatlarını daha iyi kavramamızı sağlar.

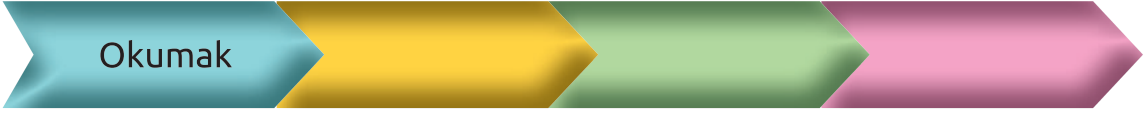
Kur'an öğretimi; Kur'an'ı okuyan, öğrenen, onu anlama çabası taşıyan, öğrendiklerini hem hayatına aktarma hem de başkalarına öğretme konusunda azim ve irade sahibi olan bireyler yetiştirmeyi amaçlar.

UYGULAYALIM

Kur'an öğretiminin temel hedefleriyle ilgili aşağıdaki şemayı tamamlayınız.

Kur'an Öğretiminde Temel Hedef

OKUYALIM

Âl-i İmrân suresi 189-194. ayetlerinden oluşan aşr-ı şerifi, mealiyle birlikte tefekkür ve tedebbür amaçlı birkaç sefer yüzünden okuyunuz.

Sevgi Temelli Yaklaşım

Kur'an öğretimi; sevgi, şefkat ve merhamet ekseni olmalı; Kur'an hocaları müşfik bir anne ve baba gibi öğrencilerine yaklaşmalıdır. Kur'an öğretiminin "hoca merkezli bir öğretim" olması bu durumu daha da önemli hâle getirmektedir. Çünkü hocasını seven öğrencinin derse ilgisi artacak, öğrenme isteği daha canlı olacaktır. **"Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"** diye başlayan bir eğitim ve öğretim, şefkat ve merhamet merkezli bir anlayışla devam eder ve hoca ile öğrenci arasında gönülden gelen bir muhabbet bağının kurulmasına öncülük eder. Müjdeleyen ama nefret ettirmeyen, kolaylaştıran ama zorlaştırmayan bir öğretim tarzı, Kur'an öğretiminin ruhuna en uygun öğretim modelidir.

"Rahman olan Allah, Kur'an'ı öğretti."¹⁰ buyuran Rabb'imiz, bu ifade ile aslında bize Kur'an öğretiminin dayanması gereken temel esası öğretmektedir. Bu esas da sevgi, şefkat ve merhameti benimseyen bir metoda dayanır.

Görsel 2.2. Kur'an öğretiminde sevgi, şefkat ve merhametin önemli bir yeri vardır.

¹⁰ Rahmân suresi, 1-2. ayet.

YORUMLAYALIM

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ... ١٥٩

"Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen, onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile..."

(Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.)

Yukarıdaki ayeti "Kur'an eğitiminde sevgi, şefkat ve merhamet eksenli yaklaşım" açısından yorumlayınız.

KUR'AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL YÖNTEMLER

Eğitim öğretim faaliyetlerinde belirlenen amaçların gerçekleşmesi, programlarda yer alan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması ile mümkündür. Bu nedenle eğitim ve öğretim süreçlerinde kullanılan yöntemler oldukça önemli bir yere sahiptir. Arapçadan dilimize geçen "usul" kelimesinin karşılığı olan "yöntem"; "yol, tarz, metot" kelimeleriyle eş anlamlıdır. Yöntem; belirlenen amaçlara, en doğru yolları kullanıp en az zaman, emek ve kaynak harcayarak ulaşmak için tercih edilen usul veya metot diye tanımlanır.¹¹

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin her alanında kullanılan genelgeçer öğretim yöntemleri vardır. Bu yöntemler; genel ilkeleri, kuralları, ölçme ve değerlendirme ölçütlerini ortaya koyar. Ancak "genel öğretim yöntemleri", "özel öğretim yöntemleri" ile desteklenmediği durumlarda kalıcı başarılar kazanılamaz. Özel öğretim yöntemleri, farklı derslerin her birine özel amaçlar, yöntemler, materyaller, ölçme ve değerlendirme ölçütleri ortaya koymayı amaçlar.¹²

Tarih boyunca Müslümanlar Kur'an'ı okumayı ve okutmayı ibadet olarak gördükleri için Kur'an öğretimiyle ilgili kendine özgü yöntemler geliştirmişlerdir. Asırlardır uygulanan bu özel yöntemler sayesinde, Kur'an'ın gönüllere şifa veren feyiz ve bereketi günümüze kadar kesintisiz bir şekilde ulaşmıştır.

Bilgi Görseli 2.4. Kur'an öğretiminde temel yöntemler

¹¹ Mustafa Öcal, Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar, s. 189.

¹² Mustafa Öcal, Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar, s. 191.

YORUMLAYALIM

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ... ١٢٥

“Rabb’inin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır; onlarla en güzel şekilde (ikna edici yöntemlerle) tartış...”

(Nahl suresi, 125. ayet.)

Ayet-i kerimeden hareketle “hikmet” ve “yöntem” arasındaki ilişkiyi yorumlayınız.

Sema

İşitme ve dinleme yoluyla öğrenme ve öğretmeyi ifade eden “**sema yöntemi**”, Kur’an öğretiminde hocaların, öğretimin merkezinde aktif olarak yer aldığı bir yöntemdir. Peygamberimiz (s.a.v.) vahyi Cebrail’den (a.s.) bu yöntemle almış, ashabına da aynı yöntemle öğretmiştir. Kısaca sema yöntemiyle öğretim faaliyeti, ilk vahiy ile başlamış, Resulullah’ın (s.a.v.) Kur’an öğretiminde önemli bir yer tutmuş, günümüze kadar da önemini korumuştur.¹³

Sema, Kur’an’ın doğru okunmasını sağlayan en önemli yöntemlerden birisidir. Kur’an’ın “indirildiği şekil üzere okunması”, harflerin mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz edilmesine ve tecvit kurallarının tam olarak uygulanmasına bağlıdır. Bu da ancak fem-i muhsin olarak tabir edilen maharetli bir hocadan düzenli bir şekilde ders almakla, dudak talimi ve ses eğitimi yapmakla mümkün olur.¹⁴ Kur’an öğretiminde öğrencinin iyi bir gözlemci olması gerekir. Hocasını dikkatle dinlemeli, dudak hareketlerini takip etmeli ve zaman zaman hocasının okuyuşunu taklit etmelidir.¹⁵

Görsel 2.3. Örnek bir Kur’an dersliği

Kur’an okuma becerisini geliştirebilmek için iyi bir dinleyici olmak gerekir. “Kulak kırılmadan ağız kırılmaz” ifadesi, sema yöntemiyle hocadan direkt olarak öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır.

Sema yönteminde öğrencinin dikkatini iyi toplaması, kendini derse tam anlamıyla vermesi oldukça önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin derse iyi motive edilmeleri gerekmektedir. Eğitim ortamları, öğrencilerin oturma planları, hocaların sınıf içindeki konumu ve ses tonu ile dersin ve hocaların sevilmesi gibi durumlar, öğrencilerin motivasyonunu olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen sebeplerdir.

Sema yönteminin amacına ulaşması; hocaların, sınıf ortamında sık sık tilavet yapmasına ve interaktif materyalleri aktif olarak kullanmasına bağlıdır. Ayrıca hocaların, öğrencilerin hatalı okuma ihtimali bulunan yerleri veya telaffuzu zor olan kelimeleri birkaç defa tekrar etmesi gerekir.

13 Necati Tetik, “Kur’an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri”, s. 239; Mehmet Dağ, “İlahiyat Lisans Tamamlama (İlitam) Programlarında Kur’an Dersi”, s. 51.

14 Mehmet Dağ, “İlahiyat Lisans Tamamlama (İLİTAM) Programlarında Kur’an Dersi”, s. 51.

15 Necati Tetik, “Kur’an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri”, s. 239.

YORUMLAYALIM

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ۚ

“Onu zihnine bir an önce kaydetmek için okumada acele etme.”

(Kiyâmet suresi, 16. ayet.)

Yukarıdaki ayeti Kur'an tilavetinde sema metodunun yeri ve önemi açısından yorumlayınız.

UYGULAYALIM

Duhâ ve İnşirah surelerini birkaç defa dinleyiniz. Okuyucunun dudak hareketlerine, ses tonuna ve telaffuzuna dikkat ederek onu taklit etmeye çalışınız.

Arz

Sözlükte bir şeyi sunma, gösterme ve bildirme anlamına gelen **arz**; Kur'an tilavetinde öğrencinin dinlediği, öğrendiği, ezberlediği bir yeri hocasına okumasına denir.¹⁶ Arz yöntemi, tıpkı sema yönteminde olduğu gibi Resulullah'ın (s.a.v.) uygulamasına dayanır. Peygamber Efendimiz, her sene ramazan ayında kendisine indirilen Kur'an ayetlerini Cebrail'e (a.s.) arz etmiştir. Peygamberimiz (s.a.v.), vefatından önce son ramazan ayında ise Kur'an-ı Kerim'i baştan sona Cebrail'e (a.s.) iki defa arz etmiştir.¹⁷ Günümüzde İslam dünyasında ramazan ayında yaygın olarak uygulanan “mukabele” geleneğinin kökü Peygamberimizin (s.a.v.) bu uygulamasına dayanır.¹⁸

Temeli Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetine dayanan ve Kur'an öğretiminde önemli bir yeri olan arz, hoca ve öğrencinin karşılıklı iletişim hâlinde olduğu, sema yöntemiyle hocasını dinleyen öğrencinin aktif hâle gelerek kendisini hocasına dinlettiği bir yöntemdir. Dolayısıyla arz ve sema birbirini tamamlayan yöntemlerdir. Sahabe, önce Peygamberimizi (s.a.v.) dinlemiş, daha sonra öğrendiklerini Peygamberimize (s.a.v.) arz etmiştir. Bu, asr-ı saadetten beri gelen ve Kur'an öğretiminin temelini oluşturan bir uygulamadır.¹⁹

Arz yöntemi, öğrencilerin eksiklerini ve hatalarını düzeltme açısından oldukça önemlidir. Kur'an öğrencileri, öğrencilerinin en ufak mahreç, telaffuz, tecvit ve hareke hatasını dikkate almak ve anında bunları düzeltmekle yükümlüdür. Öğrenciler, tek tek dikkatlice dinlenilmeli; okuma becerileri, kavrayış düzeyleri ve tecvitleri uygulama durumları not edilmeli; ezberlerinin nitelikleri ve ezber yeterlilikleri takip edilmeli; yapılan hatalar yerinde müdahalelerle düzeltilmelidir.

UYGULAYALIM

Beyyine suresini birkaç defa dinledikten sonra “arz” yöntemini kullanarak sureyi yüzünden ve ezbere olarak bir bilene okuyunuz.

16 Necati Tetik, “Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri”, s. 241.

17 bk. Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 33.

18 Abdülbaki Turan, “Arza”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 3, s. 447.

19 Necati Tetik, “Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri”, s. 241-242.

Eda

Sözlükte “yerine getirme” anlamına gelen **eda**; kıraat ilminde “tilavet esnasında harflerin hakkını vererek Kur'an'ı gereği gibi okumak”; “hocanın öğrettiği şekilde lafızları tekrar etmek ve bunları öğretildiği biçimde okumak” anlamlarına gelir. Eda, Peygamberimizin (s.a.v.), Kur'an ayetlerini Cebrail'den (a.s.) öğrenmesi ve öğrendiği bölümleri hemen ona geri okumasına benzeyen bir yöntemdir.²⁰

UYGULAYALIM

“Sema, arz ve eda” yöntemleriyle ezberlediğiniz Bakara suresi 152-157. ayetlerini öğretmenize okuyunuz.

Sema ve arz yöntemlerinin uygulaması olarak ifade edilen eda yöntemi;²¹ kısa aralıklarla ayetlerin bölümler hâlinde öğretilip tekrar edilmesi esasına dayanır. Eda yönteminde asıl olan, öğretilen bölümün telaffuzunun en kısa zamanda doğru bir şekilde kavratılması ve konunun tekrarlar yoluyla pekiştirilmesidir. Bu yöntem, öğrencinin kavrayış düzeyleri ve tecvitleri uygulama becerilerine bağlı olarak okuma becerileri geliştikçe yavaş yavaş azaltılabilir. Ancak özensiz bir şekilde başlanan Kur'an öğretimi, ilerleyen süreçte yanlışların kalıcı hâle gelmesine ve hataların hafızaya yerleşmesine sebep olur. Bu nedenle Kur'an öğretiminde “ilk hoca” oldukça önemlidir. Hocanın vasıflı bir kâri olması ve öğrencilerine iyi bir okuma becerisi kazandırması hedeflenen başarıya ulaşmada en önemli etkidir.²²

UYGULAYALIM

The screenshot shows the Kur'an-i Kerim application interface. The top bar displays the title 'KUR'AN-I KERİM' and navigation options. The main content area shows the text of Surah Al-Baqara, specifically verses 152 and 153. The text is presented in Arabic script with a Turkish translation below it. The interface includes a search bar, a list of navigation options (Arama, Kur'an Kütüphanesi, Kur'an Sözlüğü, Tefsir, Mukaddime, Fihrist, Sureler, Elifba, Yardım), and a QR code in the bottom right corner.

Yandaki karekodu okutarak Diyanet İşleri Başkanlığına ait web sitesinden Bakara suresi 152-157. ayetleri dinleyiniz ve eda yöntemiyle bir bilene okuyunuz.

20 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 242-243.

21 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 243.

22 Ömer Halil Hasan, Kur'an-ı Kerim Öğretimi, s. 270.

Koro Çalışması Yapmak

Kur'an öğretiminde bireysel olarak çalışmak kadar koro hâlinde çalışmak da önemli bir yer tutar. Bu çalışmada öğrenciler, belli bir okuyuş tarzını hocaların kendilerine öğrettiği şekliyle tekrar ederek doğru okuma becerisi kazanır. Öğrenciler arasında birlikte iş yapma duygusu hâkim olur, hocaların ve tüm öğrencilerin aktif olarak öğretim sürecine katılımı gerçekleşir. Bu yöntem, öğrencilerin ders boyunca dikkatlerinin canlı kalmasını ve ders dışı şeylerle meşgul olmamalarını sağlar. Aynı kelime, cümle ve ayetlerin sık sık tekrar edilmesi, öğrencilerde ayetlerle ilgili kulak aşinalığı ve dil alışkanlığı meydana getirir. Ayrıca ezberlenecek bölümlerin birçok kişi tarafından daha kısa zamanda ezberlenmesini kolaylaştırır.

Koro çalışmalarında öğretmenin mümkünse ayakta olması ya da tüm öğrenciler tarafından görülecek bir yerde oturması sınıf veya grup yönetimi açısından önemlidir. Öğretmen okutacağı sayfaya ya da sureye önceden hazırlanmalı, hangi harf ve kelimeler üzerinde özenle durması gerektiğini belirlemelidir. Koro çalışması sırasında zaman zaman tek tek veya küçük gruplar hâlinde tekrarlar yaptırılmalıdır. Bu çalışmaların daha verimli olması için özel Kur'an dersliklerinin oluşturulması veya ses yalıtımlı sınıfların bulunması faydalıdır.

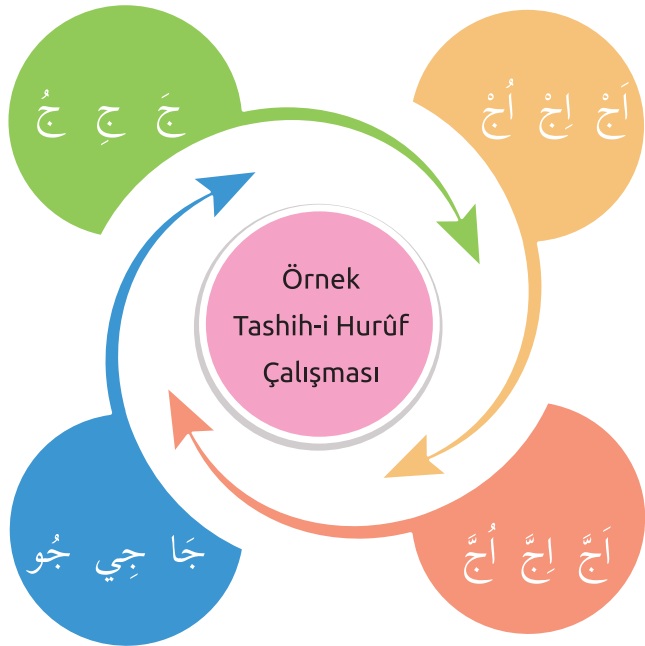
Harf Talimi Yapmak

Kur'an harflerini doğru bir şekilde telaffuz edebilme becerisi, Kur'an öğretiminin en önemli aşamasını oluşturur. Kur'an öğretiminin başından itibaren dikkatli ve özenli bir şekilde harflerin telaffuzuyla ilgili becerilerin kazandırılmasına yönelik düzenli etkinlik ve çalışmalar yapılmalıdır.

Kur'an öğretiminde mehâric-i hurûf veya tashih-i hurûf çalışması da denilen "harf talimi", Kur'an harflerinin Arapçanın ses özelliklerine uygun olarak öğretilmesi için yapılması zorunlu olan bir çalışmadır. Harflerin yanlış telaffuzu, anlamın değişmesine, lafız mana bütünlüğünün ortadan kalkmasına, namazın bozulmasına sebep olur.²³ Bu nedenle öğrencilerin telaffuz hataları, alışkanlık hâline gelmeden, yerinde müdahalelerle ve örnek okuyuşlarla anında düzeltilmelidir.²⁴

Görsel 2.4. Koro çalışmaları Kur'an öğretiminde önemli bir yere sahiptir.

Bilgi Görseli 2.5. Örnek tashih-i hurûf çalışması

²³ Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 327-329.

²⁴ Mehmet Adıgüzel, "Kur'an Öğretim Metotları ve Öğreticilik Vasıfları", s. 209

BİLGİ KUTUSU

Harf talimi (mahreç/tashih-i hurûf) çalışmalarında; harfler tek tek mahreçlerinden gür bir sesle, önce hareketlerle sonra da sırasıyla cezm, şedde ve medlerle birlikte telaffuz edilmelidir. Her bir harf, önce hoca tarafından seslendirilmeli, sonra da öğrenciler tarafından koro hâlinde tekrar edilmelidir.

Kur'an harflerini, mahreçlerine uygun şekilde çıkarma Kur'an öğretiminin temel amaçlarından birisidir. Bu amacın gerçekleşmesine yönelik yapılacak çalışmalar, "Kur'an'ın tertil üzere okunması"²⁵ ilahi emrinin yerine getirilmesini sağlar.²⁶

Tecvit Öğretiminde Teori ve Uygulama Birlikteliği

Tecvit; Kur'an-ı Kerim'i aslına ve usulüne uygun olarak okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan; harflerin mahreç ve sıfatlarından bahseden bir ilimdir. Tecvit ilmi; Kur'an tilavetinin şeklini, ölçüsünü ve ilkelerini ortaya koyan bir ilim dalı olarak hem teorik bilgileri hem de bu bilgilerin uygulamasını öğretir.²⁷

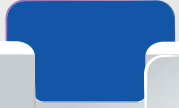
Kur'an tilavetinde asıl hedef, Allah'ın (c.c.) kelamını, Peygamberimize (s.a.v.) indirildiği şekilde, aslına uygun olarak okuyabilmektir. Bu hedefin gerçekleşmesi tecvit ilminin belirlediği ölçülerin iyi bir şekilde kavranmasına ve tilavet esnasında bu ölçülerin dikkatli ve özenli bir şekilde uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle Kur'an öğretiminde tecvidin teorik bilgileri verilirken uygulama boyutu ihmal edilmemeli, öğrenilen bilgilerin seçilen ayetler veya bölümler üzerinde uygulaması yapılmalıdır. Yüzünden okuma ve ezber çalışmalarında da tecvit uygulamaları ihmal edilmemeli, öğrencilerin yaptığı hatalarla ilgili kısa açıklamalar yapılmalı ve doğru uygulama gösterilmelidir.

Kur'an öğretimi yapılırken medlerin ölçüsü, gunne ve idgamların miktarı gibi teorik bilgiler örnek okuyuşlarla uygulamalı olarak pekiştirilmeli ve zaman zaman bunlar tekrar edilmelidir. Tecvit öğretiminde konular öncelik ve kullanışlılık sırasına göre öğretilmelidir.²⁸

Tecvit Öğretiminde Ana İlkeler

Belirli terimlere, kalıplaşmış ifade ve deyimlere yer verilmeli, ancak anlatımda sade ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Tecvit uygulamasında görülen yaygın hatalar üzerinde sık sık durulmalı, bunlarla ilgili farklı etkinliklere yer verilmelidir.

Teori ve uygulama arasında iyi bir denge kurulmalıdır.

Öğrencilerin ileride öğretici olma ihtimalleri göz önünde bulundurularak onlara iyi bir tecvit öğretim metodu kazandırılmalıdır.

Görsel, işitsel ve interaktif öğretim materyallerinden aktif bir şekilde yararlanılmalıdır.

Bilgi Görseli 2.6. Tecvit öğretiminde ana ilkeler

25 bk. Müzzemmil suresi, 4. ayet.

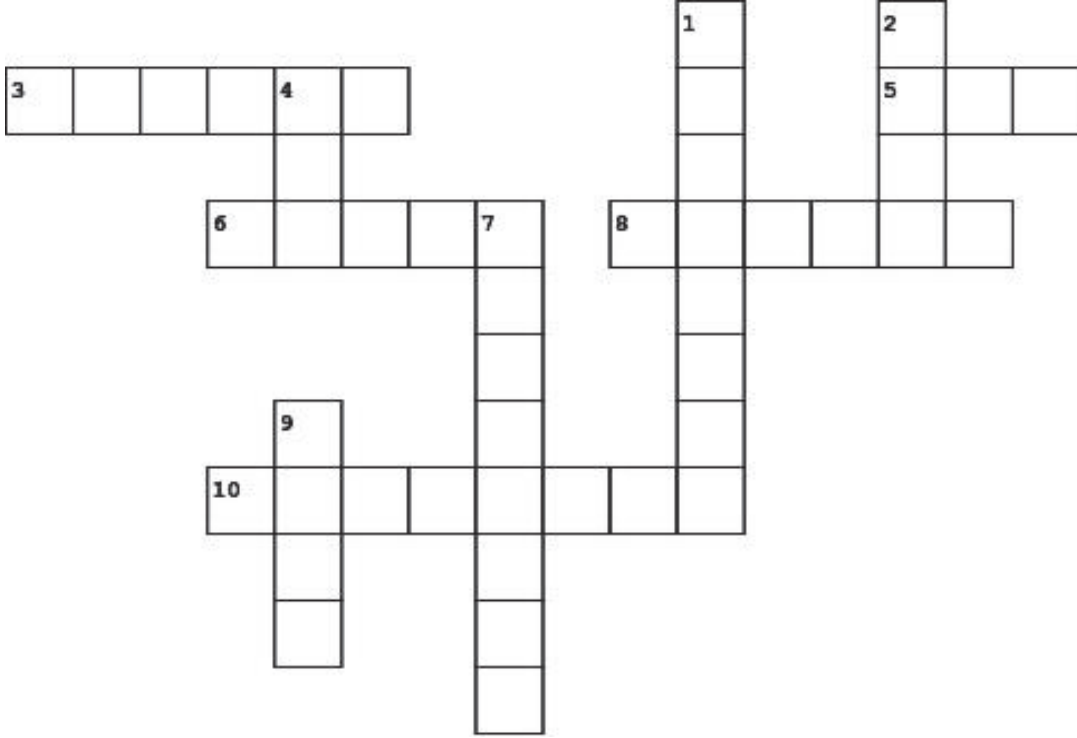
26 Ömer Halil Hasan, "Kur'an-ı Kerim Öğretimi", s. 270-271.

27 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 75-76.

28 Mehmet Adıgüzel, "Kur'an Öğretim Metotları ve Öğreticilik Vasıfları", s. 211.

ÇENGEL BULMACA

Aşağıdaki çengel bulmacayı çözünüz.

SOLDAN SAĞA

3. Arapça'dan dilimize geçen "usul" kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılan kelime
5. Öğrencinin Kur'an-ı Kerim'den öğrendiği veya ezberlediği bir yeri hocasına okuması
6. Kur'an harflerini, mahreç ve sıfatlarına uygun olarak okuyabilmek için alıştırma çalışması yapmak
8. Tilavet ile ilgili kurallara riayet ederek Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan ilim
10. Bir iş ve olayın sonucunu ve gidişatını önceden kestirmek, çıkarımda bulunmak

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bir iş ve olayın gidişatı ve sonucu hakkında derinlemesine düşünmek
2. Peygamberimiz (s.a.v.) döneminde yetişmiş Kur'an muallimlerine verilen genel ad
4. Yerine getirme anlamına gelen kelime
7. Bir başkasının Kur'an-ı Kerim'i okuyuşunu takip etmek suretiyle yapılan kıraat
9. Kur'an'ı "ehlinden öğrenmek" diye nitelendirilebileceğimiz bir usulle hocayı dinleyerek öğrenme yöntemi

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki yapılandırılmış gridi dikkate alarak 1-3. soruları cevaplayınız. Aynı kutucuğu birden fazla soru için kullanabilirsiniz.

1	2	3	4
Harf talimi yapmak	Tefekkür ve tedebbüre dikkat etmek	Arz	Tecvit kurallarına uygun okumak
5	6	7	8
Sema	Tilavette asla uygunluk	Eda	Fem-i muhsinden öğrenmek
9	10	11	12
Harfleri doğru telaffuz etmek	Koro çalışması yapmak	Sevgi temelli yaklaşım	Teori ve uygulama birlikteliği

1. Hangi kutucuklarda Kur'an öğretimindeki temel ilkeler verilmiştir?
2. Kur'an öğretimindeki temel yöntemler nelerdir?
3. Hz. Peygamber'in inen Kur'an ayetlerini her sene ramazan ayında Cebrail'e (a.s.) okurken kullandığı yöntem hangisidir?

B. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

4.	()	Kur'an tilavetinde asıl hedef Allah'ın (c.c.) kelamını Peygamberimize (s.a.v.) indirildiği şekilde, aslına uygun olarak okuyabilmektir.
5.	()	Sema, Kur'an öğretiminde hocaların aktif olarak yer aldığı bir yöntemdir.
6.	()	Kur'an öğretiminde asıl gaye, onu anlamak ve ortaya koyduğu ilkeleri hayatımıza aktarmaktır.
7.	()	Öğrencilerin, belli bir okuyuş tarzını hocaların kendilerine öğrettiği şekilde tekrar ederek okumalarına harf talimi yapma denir.
8.	()	Kur'an'ı tefekkür ve tedebbür ederek okumak Rabbimizin güç ve kudretini, O'nun sınırsız rahmetini iyi kavramamızı sağlar.

C. Aşağıda boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız.

(vacip, lafız ve mana, bireysel, mahreç ve sıfat, sünnet, hoca merkezli, eda)

9. Kur'an öğretimi bir öğretimdir.

10. Kur'an öğretiminin temel ilkelerinden biri bütünlüğünü dikkate almaktır.

11. Tecvit kurallarına uyarak Kur'an okumak, âlimler tarafından olarak kabul edilmiştir.

12. Harflerin özelliklerinin iyi kavratılması Kur'an öğretiminin ilk konusunu oluşturur.

13. Kur'an öğretiminde hocanın öğrettiği şekilde lafızları tekrar ederek okumaya denir.

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

14. "O hâlde, biz onu okuduğumuz zaman, sen onun okunuşunu takip et."

(Kiyâmet suresi, 18. ayet.)

Bu ayette Kur'an öğretiminin hangi temel ilkesine vurgu yapılmıştır?

- A) Harfleri doğru telaffuz etmek
- B) Tecvit kurallarına uygun okumak
- C) Tefekkür ve tedebbüre dikkat etmek
- D) Tilavette asla uygunluk
- E) Fem-i muhsinden öğrenmek

15. Hz. Peygamber, Abdullah b. Mesud'dan (r.a.) kendisine Kur'an okumasını istemişti. Bunun üzerine İbn Mes'ud (r.a.): "Ey Allah'ın Resulü, Kur'an sana indirildiği hâlde ben mi sana okuyacağım?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.): "Evet, onu başkasından dinlemek benim hoşuma gider!" diye cevap verdi. İbn Mes'ud (r.a.) Nisâ suresini okumaya başladı. **"Her bir ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de onlara şahit olarak gösterdiğimiz zaman halleri nice olacak!"** (Nisâ suresi, 41. ayet.) mealindeki ayete geldiğinde, Resulullah (s.a.v.): "Şimdilik yeter." dedi; o anda gözlerinden yaşlar boşanıyordu. (Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 35.)

Bu parçada Kur'an öğretim yöntemlerinden daha çok hangisine değinilmiştir?

- A) Arz B) Eda C) Harf talimi yapmak D) Teori ve uygulama birlikteliği E) Sema

16. Kur'an okurken onun içeriğini bilmek ve getirdiği mesajları kavramak büyük önem taşır. Kur'an okumanın asıl amacı Yüce Allah'ın emir ve yasaklarını hayata geçirmektir. Bu amaç doğrultusunda Kur'an okuyan kişi öncelikle Kur'an'ın atmosferine girer. Ayrıca okuduklarının etkisiyle olumlu yönde değişir. Kur'an'ın diline ve ayetlerin anlamlarına vâkıf olmak bu tür okuyuşun gelişimine katkı sağlar.

Bu parçada Kur'an öğretiminin hangi temel ilkesine vurgu yapılmıştır?

- A) Fem-i muhsinden öğrenmek
- B) Tecvit kurallarına uygun okumak
- C) Tefekkür ve tedebbüre dikkat etmek
- D) Tilavette asla uygunluk
- E) Harfleri doğru telaffuz etmek

17. Kur'an öğretimindeki temel hedeflerle ilgili,

- I. Farklı makamlarda okumak
- II. Anlama çabası taşımak
- III. Usulüne uygun olarak okumak
- IV. Hayata aktarma gayreti göstermek

İfadelerinden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) III ve IV

18. Resulullah'ın (s.a.v.) Kur'an'ı ashabına ağır ağır okuması, ashabından --- üzere ve güzel sesle okuyanları övmesi kıraat eğitim ve öğretiminin temellerini oluşturmuştur. Bu eğitim ve öğretimde ağırlıklı olarak kıraati bir üstattan dinleyerek alma denilen ---, kıraati bizzat hocanın ağzından alma ve gerekirse ona okuma anlamındaki müşâfehe ve arz metotları uygulanmaktadır ki bunların hepsi Hz. Peygamber'e dayanır. Ashab Resulullah'tan (s.a.v.) bu metotlarla Kur'an öğrenmiş ve başkalarına öğretmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi Kur'an öğretimi yöntemleri gelmelidir?

- A) Arz-sema
- B) Tertil-arz
- C) Eda-tertil
- D) Tertil-sema
- E) Arz-eda

19. I. Öğrencilerde ayetlerle ilgili kulak aşinalığı ve dil alışkanlığı meydana getirir.

II. Öğrencilerin ders boyunca dikkatlerinin canlı kalmasını sağlar.

III. Ayet ve surelerin birçok kişi tarafından daha kısa zamanda ezberlenmesini kolaylaştırır.

Özellikleri verilen Kur'an öğretim yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Harf talimi yapmak
- B) Koro çalışması yapmak
- C) Teori ve uygulama birlikteliği
- D) Fem-i muhsinden öğrenmek
- E) Tilavette asla uygunluk

4. ÜNİTE

EZBERDEN OKUNACAK AYETLER, SURELER
VE ANLAMLARI

(Fâtır suresi, 32. ayet.)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur'an'ı anlayarak okumak neden önemlidir?
2. Doğru davranışlarda bulunmanın temelinde neler yatar?
3. Kur'an ayetleri ve sureleri sizce neden ezberlenir?
4. Yâsîn suresinin toplumumuzda çokça okunmasının sebepleri neler olabilir?

KUR'AN'I ANLAYARAK OKUMAK

İnsan, yaratılışında var olan özellikler nedeniyle peygamberlerin tebliğ ettiği hakikatleri kavrama ve bunları hayatına aktarma becerisine sahiptir. İnsan, akli sayesinde Allah'ın (c.c.) kendisine yüklediği emaneti kavrayarak O'nun rızasına uygun bir hayat sürebilir. Ancak tarih boyunca insanın aklının tıkanıp, doğru ile yanlış arasında tercih yapmada zorlandığı ve iyi ile kötüyü ayırt etmede yarıldığı dönemler olmuştur. Bu dönemlerde insanın imdadına ilahi yardım yetişmiş, bu yardımla insanoğlunun kararar ufku aydınlanmıştır.

Allah (c.c.), Hz. Âdem'den başlayarak Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar, insanlara vahiy ve peygamber göndererek hak ile bâtılı, doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü birbirinden ayırma konusunda yol göstermiştir.

Görsel 4.1. Kur'an, okunmak, anlaşılacak ve ilkeleri yaşanmak üzere gönderilen bir kitaptır.

Vahiy zincirinin son halkası olan Kur'an-ı Kerim bizlere doğru yolu göstermek üzere âlemlerin Rabb'i olan Allah (c.c.) tarafından gönderilen ilahi emanettir.¹ Bu nedenle Kur'an'ın anlaşılması, onun çağları aşan ilkelerinin hayata geçirilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun gerçekleşmesi de ancak Kur'an'ın düzenli olarak tertil üzere okunmasına; onun Allah'a (c.c.), tabiata, insana, dünyaya ve ahirete ilişkin ayetleri üzerinde tefekkür edilmesine ve bu ayetlerden ahlaki ilkeler çıkarılarak öğüt alınmasına bağlıdır. Çünkü Kur'an, hayatın her alanında insana rehberlik etmek üzere gönderilmiştir. **"Ey insanlar! İşte size Rabb'inizden bir öğüt, kalplere bir şifa ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet geldi."**² ayet-i kerimesi, Kur'an'ın gönderiliş amacını ve önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

YORUMLAYALIM

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا^{٧٢}

"Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yükledi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir."

(Ahzâb suresi, 72. ayet.)

Ayet-i kerimede "göklere, yere, dağlara ve insana" teklif edilen "emanet" neler olabilir? Yorumlayınız.

1 bk. Bakara suresi, 2. ayet; Nahl suresi, 89. ayet; İsrâ suresi, 9, 82. ayetler.

2 Yûnus suresi, 57. ayet. Ayrıca bk. İsrâ suresi, 9. ayet.

Kur'an-ı Kerim'in gönderiliş amacının kavranılabilmesi ve bu ilahi kitabın feyiz ve bereketinden faydalanılabilmesi, onun doğru olarak anlaşılabilmesiyle mümkündür. Kur'an, anlaşılın ve hayat veren ilkeleri rehber edinilsin diye gönderilen bir kitaptır. **"Sana bu mübarek Kitab'ı, ayetlerini düşünsünler ve aklı olanlar öğüt alsınlar diye indirdik."**³ ayeti, Kur'an'ın anlaşılması ve öğüt alınması gereken bir kitap olduğunu ifade etmektedir.

İnsan, vahiyle kendisine bildirilen hakikatleri ve duyu organları ile elde ettiği bilgileri ancak selim bir akılla kavrayabilir. Duyu organlarıyla iyi ile kötüyü ayırma yeteneği olan selim akıl, ilahi hakikatleri kavramada çok önemli bir yere sahiptir. İnsan, peygamberlerin bildirdiği hakikatleri ve duyu organlarıyla elde ettiği bilgileri selim akılla sağlıklı bir şekilde değerlendirebilir. Bu şekilde doğru bilgi, doğru inanç ve doğru davranışa ulaşabilir. Tüm bu süreçlerin sonunda da yaratılış amacına uygun hareket ederek Rabbine iyi bir kul, Peygamberine (s.a.v.) sadık bir ümmet, kendine ve yaşadığı topluma hayırlı ve faydalı bir insan olur.

Kur'an, ortaya koyduğu hüküm ve ilkelerle insanda şu üç temel hedefi gerçekleştirmeyi amaçlar:

- Doğru bilgi
- Doğru inanç
- Doğru davranış

İLKELER ÇIKARALIM

"Allah'ın kitabı Kur'an'da sizden öncekilerin kıssaları, sizden sonrakilerin haberleri, aranızdaki meselelerin hükümleri vardır. O, doğruyu eğriden (hakkı bâtıldan) ayıran bir kitaptır. O, anlamsız bir söz değildir. O, Allah'ın sağlam ipidir. O, hikmet dolu sözlerdir. O, dosdoğru yoldur. Kötü arzular asla onu hedefinden saptıramaz. Diller onu karıştırıp bozamaz. Âlimler ona doyamaz. Takva sahipleri ondan usanmaz. O tekrar tekrar okunmakla eskimez... Onun ölçülerine göre konuşan doğruyu söyler. Ona göre davranan sevap kazanır. Onunla hükmeden âdil olur. Ona çağıran doğru yola çağırmış olur." (Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'ân, 14.)

Yukarıdaki hadis-i şerifi okuyarak Kur'an-ı Kerim'in özellikleriyle ilgili ilkeler çıkarınız.

Kur'an hakkı bâtıldan ayıran bir kitaptır.

3 Sâd suresi, 29. ayet; Ayrıca bk. Nisâ suresi, 82. ayet; Mü'minûn suresi, 68. ayet; Muhammed suresi, 24. ayet.

Doğru Bilgi

Doğru bilgi; insanın araştırma, gözlem, düşünme ve sorgulama sonucunda elde ettiği verileri analiz ederek ulaştığı bilgiye denilir.⁴ Ancak bu süreçte ulaşılan bilgilerin zan ifade etmemesi ve insanı yanıltmaması kişinin önyargılarından kurtulabilmesine, olayları nesnel bir biçimde değerlendirebilmesine bağlıdır.

Kur'an insanın doğru bilgiye ulaşmasını,⁵ zandan uzak bir bakış açısına sahip olmasını⁶ ve sözün en güzeline uymasını⁷ emreder. Kur'an'ın bu tavsiyesi dikkate alınmadığı zaman insan, duygularının, kuruntularının ve ön yargılarının esiri olabilir. Bu da insanın doğru düşünce, karar, inanç ve davranış sahibi olmasını engeller.

Kur'an'a göre doğru bilgi; vahiy, selim akıl ve salim duyular yoluyla elde edilir.⁸ Vahiy; insana yaratıcısını tanıtır, varlık sebebini kavratır, Allah'a (c.c.) kulluk etme, nimete şükretme ve fitrata uygun olarak yaşama yollarını öğretir. İnanç, ahlak ve sosyal hayatla ilgili evrensel ölçütler ortaya koyar.

Kur'an'da doğru bilgiyle özdeş görülen kavramlardan biri hikmettir.⁹ Hikmet; doğru inanca ulaştıran bilgi, doğru bilgi üzerine inşa edilen salih amel, ilim ve amelde doğruluktan şaşmamaktır. Kur'an; ana ilkeler koyarak insanın dikkatini önemli konulara çeker, ideal insan ve toplumlarından örnekler verir, insanın bu ana ilkeler ve örnek hayatlardan yola çıkarak yeryüzünün imar ve ıslahı için çalışmasını, iyi niyet ve salih amellerle hayatı anlamlandırmasını ister.

Kur'an; vahyin ortaya koyduğu ilkeleri dikkate alan, kendi heva ve hevesine köle olmayan akıl ve duyuları da birer bilgi kaynağı olarak görür. Kur'an'a göre insan, aklını ve duyu organlarını doğru kullanarak hem kendini hem de dış dünyayı gözlemlemeli ve bunlar üzerinde tefekkür etmelidir.¹⁰ Kur'an, doğru bilgiye dayanmayan bir inanç ve davranışın insanı cahiliye âdetlerine ve yaşantısına götürebileceği uyarısını yapar. Bu nedenle akıl ve duyular aracılığıyla elde edilen bilgilerin vahyin ölçülerine göre değerlendirilerek sağlıklı bilgiye ulaşılmasını tavsiye eder.

"Andolsun biz, Kur'an'ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. (Ondan) öğüt alan yok mu?"¹¹ ayeti, Kur'an'ın, öğüt alınmak üzere gönderilmiş bir kitap olduğunu dile getirmektedir. Bu nedenle Kur'an'ın, lafız ve manası bir bütün olarak ele alınmalı, onu anlamak için gayret gösterilmelidir. Onun ilke, öğüt, emir ve yasakları dikkate alınarak doğru bilgiye ulaşma hedeflenmelidir.

YORUMLAYALIM

... قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۚ

"... De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür."

(Zümer suresi, 9. ayet.)

Ayet-i kerimeyi okuyarak doğru bilgi sahibi olmanın İslam'daki yerini yorumlayınız.

4 Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, s. 123.

5 bk. İsrâ suresi, 36. ayet.

6 bk. Hucurât suresi, 12. ayet.

7 bk. Zümer suresi, 18. ayet.

8 bk. Bakara suresi, 171. ayet; A'râf suresi 179. ayet; Mülk suresi, 22. ayet.

9 bk. Bakara suresi, 231, 269. ayetler; Nahl suresi 125. ayet; Lokman suresi 12. ayet.

10 bk. Bakara suresi, 164. ayet; Âl-i İmrân suresi, 190. ayet; Ra'd suresi, 19. ayet; Ankebût suresi, 43. ayet.

11 Kamer suresi, 17. ayet.

Doğru inanç

İnanç; genel olarak bir şeyin veya düşüncenin doğruluğunu kesin olarak kabul etme ve onu gönülden benimsemedir. Başka bir deyişle inanç, herhangi bir şeye gönülden inanma ve iman etmektir.¹² Kur'an'ın en önemli hedeflerinden birisi, insanların doğru inancı bulmalarını sağlamaktır. Kur'an, bu hedefe ulaşmak için insanlara en doğru bilgiyi verir ve onların akıl ve duyularını harekete geçirir.

Görsel 4.3. Doğru inanç, insanı hedefine sapmadan ulaştıran dümdüz bir çizgi gibidir.

Allah (c.c.); Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar bütün peygamberleri, özü ve kaynağı bir olan doğru inancı insanoğluna tebliğ etmesi için göndermiştir. Bu inancın temelini tevhit inancı oluşturur. **"Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberlere; 'Benden başka ilah yoktur. Öyleyse yalnız bana kulluk edin.' diye vahyettik."**¹³ ayeti, peygamberlerin insanoğluna tebliğ ettikleri inancın temelini göstermesi bakımından güzel bir örnektir.

"Allah'tan (c.c.) başka hiçbir ilah kabul etmeme ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmama" şeklinde özetlenen **tevhit inancı**, Kur'an'ın merkezini oluşturur. Kur'an, her insanı bu inancı kabul etmeye davet eder. O, tevhit inancını temellendirirken insanın iç ve dış dünyasındaki kusursuz ve mükemmel düzenden hareket ederek bu mükemmel düzenin kendi kendine ve tesadüfen olamayacağını vurgular.

Tevhit inancı, diğer iman esaslarını kapsayan bir özelliğe sahiptir. İnsanlık tarihi boyunca hak ve bâtil mücadelesinin temelini tevhit inancı oluşturmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de yer alan peygamber kıssalarının her biri tevhit mücadelesinin canlı bir örneği ve doğru inancın yerleştirilmesi amacıyla ortaya konulan gayretin somut birer göstergesidir. Bu uğurda Hz. Nuh'un, Hz. Salih'in, Hz. İbrahim'in, Hz. Musa'nın ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) mücadeleleri, en güzel örneklerdir.

Kur'an'ın Peygamberimize (s.a.v.) bildirdiği, onun da Müslümanlara öğrettiği doğru inanca sahip olmak için Kur'an okumak, onu anlamak ve ondan öğüt almaya çalışmak gerekir.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an ve sünnette tevhit ilkesine büyük önem verilmesi, maddi ve manevi özellikleri bakımından yaratılmışların en üstünü olan insanın vicdan hürriyetini sağlama hedefine yöneliktir. Allah'a (c.c.) kul olmak en büyük şeref, başkasına kul olmak en büyük zillettir.

(Mevlüt Özler, "Tevhid", TDV İslam Ansiklopedisi, C 41, s. 18)

¹² Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, s. 463.

¹³ Enbiyâ suresi, 25. ayet.

Doğru Davranış

Doğru ve sağlam temeller üzerine kurulmuş bir inanç, insanı iyi ve güzel davranışlarda bulunmaya yönlendirir. Doğru inancın insanı ulaştırmak istediği hedef, doğru davranışı kalıcı hâle getirmektir. İyi niyetle, samimiyetle ve gösteriştten uzak bir şekilde güzel davranışlarda bulunmak, doğru davranışı kalıcı hâle getirmede önemli bir işleve sahiptir. Doğru davranış, doğru inancın en önemli yansımasıdır.

Kur'an-ı Kerim'de doğru bilginin insanı doğru inanca, doğru inancın da iyi ve güzel davranışa yönlendireceği bildirilir. Kur'an'a göre nefsinin kötülüklerden arındırılarak, iyi niyet ve güzel ahlak sahibi bir insan doğru yoldadır.¹⁵ İnsanı doğru yola ulaştıran şey doğru davranışta bulunmayı alışkanlık hâline getirmesidir.

Kur'an'ın hedeflediği insan modeli; Allah'ın (c.c.) emirlerini yerine getiren, yasakladığı şeylerden kaçınan; şefkat, merhamet ve adalet sahibi olan; yetimi, yoksulu ve mazlumu gözetten; başkalarına faydalı olan; ilim ehli ve güzel ahlak sahibi kişilerdir. Bu hedefe ancak doğru bilgi üzerine bina edilmiş sağlam bir inanç ve düzgün yaşantıyla ulaşılabilir.

“Allah'ın nasıl bir örnek verdiğini görmüyor musunuz? İyi bir söz; kökü sağlam, dalları göğe doğru uzanan güzel bir ağaca benzer. (O ağaç), Rabb'inin izniyle her zaman meyvesini verir...”¹⁶ ayetleri doğru inancı ve bu inanca bağlı olarak yapılan salih amelleri (doğru davranış) güzel bir şekilde özetlemektedir. Ayetlerde kelime-i tevhit, Kur'an'da kökü sağlam, dalları göğe uzanan ve Allah'ın (c.c.) izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzetilmektedir. Burada kelime-i tevhit, sağlam ve sarsılmaz bir inancı yani ağacın kökünü, ibadetler dallarını, güzel ahlak ve salih ameller ise ağacın meyvesini temsil etmektedir. Bu ayetler, ibadetlerin ve güzel ahlakın sağlam ve doğru bir inanca dayandığı zaman bir anlam ifade edeceğini hatırlatmaktadır.

İLKELER ÇIKARILIM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

“De ki: O, Allah birdir. Allah Samed'dir (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.). O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur.”

(İhlâs suresi, 1-4. ayetler.)

İhlâs suresinden hareketle “doğru inanç”la (tevhit inancı) ilgili ilkeler çıkarınız.

Allah (c.c.) hiçbir şeye muhtaç değildir.

14 bk. A'lâ suresi, 14. ayet; Şems suresi, 9. ayet.

15 bk. Nahl suresi, 90. ayet; Necm suresi, 32. ayet.

16 İbrâhîm suresi, 24-25. ayetler.

Kur'an, salih amel ile imanı birlikte anar ve salih amel sahiplerinin daima kazançlı çıkacağını vurgular.¹⁷ Kur'an'da, iman ve salih amelin neredeyse birbirinin ikiz kardeşi gibi görülmesi, doğru inanç ve davranış arasında kurulan sıkı bağ, salih amele verilen önemle yakından ilgilidir. Bu nedenle Kur'an'da insanların doğru bilgiler edinerek doğru inanca ulaşmaları, ardından bu inancın gerektirdiği iyi, güzel ve doğru davranışları yapmaları istenir. Doğru davranışların kalıcı hâle gelmesi oldukça önemlidir. Bunun yolu Kur'an'ı anlamak için çaba göstermek, onu düzenli okuyarak lafzının bereketinden nasip lenmek ve bu uğurda fedakârlık yapmaktan geçer.

YORUMLAYALIM

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝ ۱ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۝ ۲ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝ ۳ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ۝ ۴ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝ ۵

“Müminler kurtuluşa ermiştir. Ki onlar namazlarında huşû içindedirler. Boş ve yararsız şeylerden uzak dururlar. Zekâtı verirler, iffetlerini korurlar.” (Mü'minûn suresi, 1-5. ayetler.)

Yukarıdaki ayetleri imanın doğru davranışlara yansımaları açısından yorumlayınız.

OKUYALIM

Kur'an'a Saygı konulu metni okuyunuz.

Kur'an'a Saygı

Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c.) tarafından bütün insanlığa rehber olarak gönderilen, hak ile bâtılı birbirinden ayırt eden, insanların dünya ve ahiret saadeti hedefleyen, hükmü kıyamete kadar geçerli olan en son ilahi kitaptır. Kur'an'ı ayrıcalıklı kılan bir diğer husus da onun İslam dininin iki temel kaynağından ilki olmasıdır. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek ve öğretmek aynı zamanda İslam dinini öğrenmek ve öğretmek demektir. Bu sebeple, Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek, öğretmek, anlayarak okumaya özen göstermek, onun emir, yasak, öğüt ve tavsiyelerine uymaya çalışmak, Kur'an okunduğu zaman onu sessizce dinlemek, abdestsiz olarak ona el sürmemek ve okumaya eûzü besmele ile başlamak, Kur'an'a karşı saygı ve hürmetin bir gereğidir.

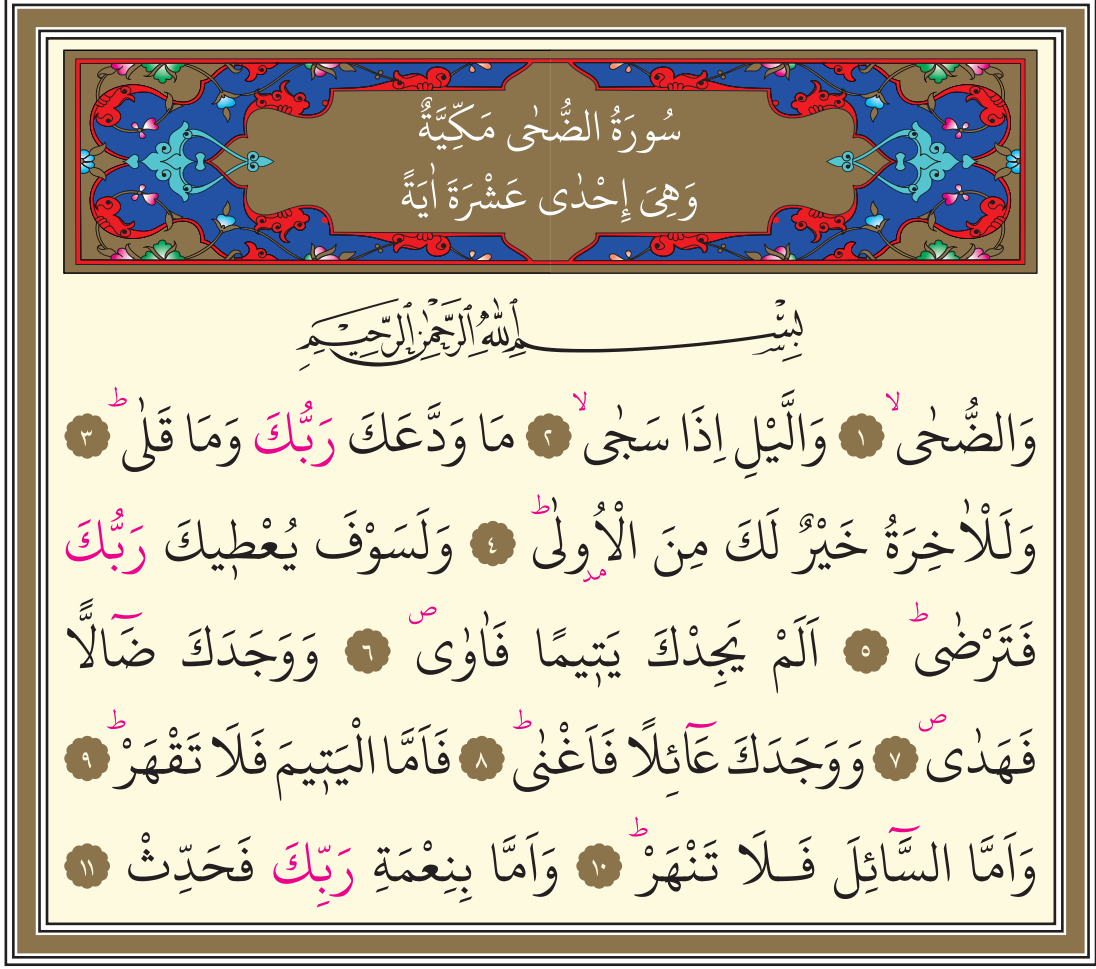
Allah (c.c.) kelâmı olan Kur'an-ı Kerim'e karşı saygı ve hürmetin sayısız örneklerini tarihimizde görmek mümkündür. Milletimiz tarih boyunca, Kur'an'a saygı ve hürmette herkese örnek olmuş; onun okunmasına, yazılmasına, kâğıdına, mürekkebine ve cildine özel bir önem vermiştir. Kur'an ayetlerini en güzel şekilde yazmak için hat sanatının eşsiz örneklerini ortaya koymuş, Mushaf'ın içini ve dışını tezhip sanatının incelikleriyle süslemiş ve başta şiir olmak üzere sayısız edebî eserde ona yer vermiştir.

Kur'an okumak başlı başına bir ibadettir; bu nedenle abdestsiz olarak ona dokunmak ve onu okumak elde edilecek feyiz ve bereketin kaybolmasına sebep olacağı gibi ona karşı saygı ve hürmette eksiklik meydana getirir. Nitekim Allah (c.c.) Vâkıa suresi 79. ayet-i kerimesinde **“O'na, ancak tertemiz olanlar dokunabilir.”** buyurarak abdestsiz olarak Kur'an-ı Kerim'e dokunulamayacağını beyan etmiştir. Bu nedenle hem Kur'an derslerinde hem de bireysel olarak yapılan okumalarda abdestli olmaya özen gösterilmeli, ibadet şuuruyla Kur'an'a yaklaşılmalıdır.

(Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.)

17 bk. Bakara suresi, 25. ayet; Ra'd suresi, 29. ayet; Asr suresi, 3. ayet.

DUHÂ SURESİ VE ANLAMI

Mekke'de inmiştir, 11 ayettir. Adını, ilk ayetteki “kuşluk vakti” anlamına gelen “duhâ” kelimesinden alır. Fecr suresinin inişinden sonra öncekine nisbetle daha kısa bir süre vahiy kesilmiş, müşrikler bu olayı kullanarak Hz. Peygamber’e, “Herhâlde Rabb'in sana darıldı ve seni terk etti.” demişlerdi. Bu sözlerden dolayı Hz. Peygamber’in duyduğu üzüntü üzerine bu sure nazil olmuştur.

- 1-2. Kuşluk vaktine ve karanlığı çöktüğü vakit geceye andolsun ki,
3. Rabb'in seni ne terketti ne de sana darıldı.
4. Doğrusu ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.
5. Rabb'in sana verecek (sen) de hoşnut olacaksın.
6. O, seni yetim bulup barındırmadı mı?
7. O, seni şaşırması bulup doğru yolailetmedi mi?
8. Seni fakir bulup zengin etmedi mi?
9. Öyleyse yetimi sakın ezme.
10. El açıp isteyen de sakın azarlama.
11. Rabb'inin nimetini minnet ve şükranla an.

ARAŞTIRALIM

Duhâ suresinde, Peygamberimize (s.a.v.) vaat edilenleri ve ona verilen nimetleri tefsirlerden araştırınız.

UYGULAYALIM

- Duhâ suresini dinleyiniz.
- Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- Duhâ suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an öğretiminin esas amacı, Kur'an'ın anlaşılması ve ortaya koyduğu ilkelerin hayata aktarılmasıdır. Bu nedenle Kur'an'ın lafız ve manasının birlikte öğretilmesi gerekir. Kur'an öğretiminde tecvit kurallarına uygun bir tilavet becerisi kazandırmak ne kadar önemliyse Kur'an'ın anlaşılması için çaba göstermek de o kadar önemlidir.

Kur'an tilavet edilirken ayetler üzerinde tefekkür edilmeli, ayetlerin anlamları meallerden okunmalı, hatta imkânlar ölçüsünde ayetlerle ilgili verilen bilgiler tefsirlerden araştırılmalıdır. Ancak meal okunurken, meallerin Kur'an'ın bire bir aslı olmadığına ve mealler arasında bazı farklılıkların bulunabildiğine dikkat edilmelidir. Bu nedenle de sadece bir mealden hareket ederek yorum yapmanın doğru olmadığı gözden kaçırılmamalıdır.

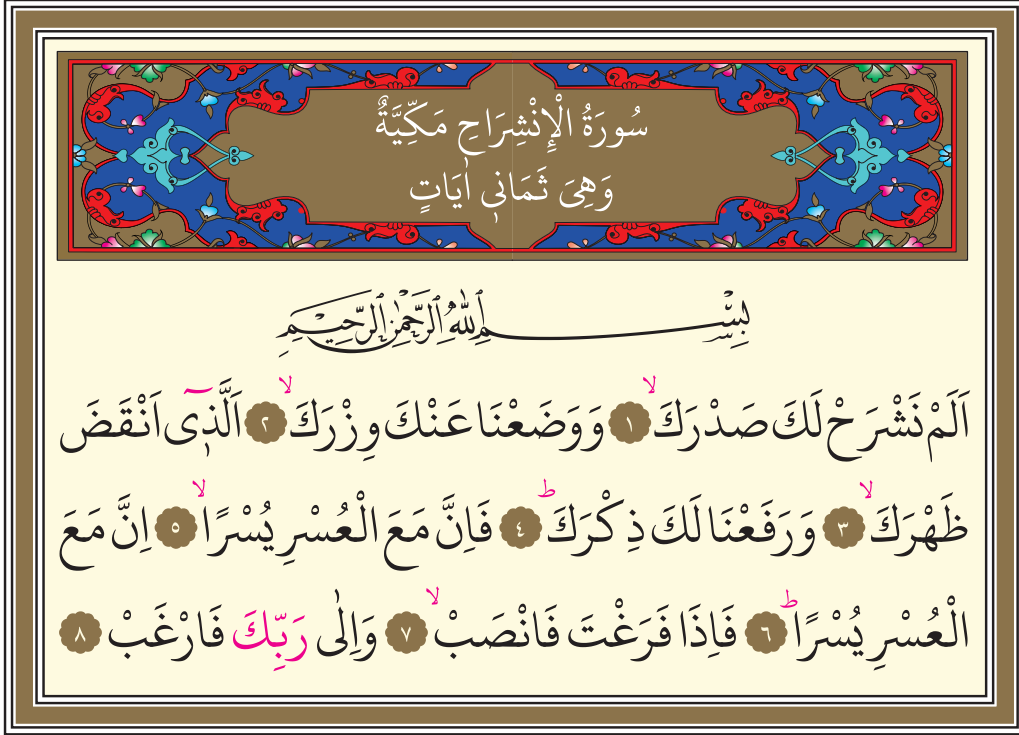

İLKELER ÇIKARALIM

Duhâ suresinin anlamı üzerinde düşünerek sureden ilkeler çıkarınız.

Allah'a (c.c.) ve ahirete inanan bir kişi için ahiret dünyadan daha hayırlıdır.

İNŞİRAH SURESİ VE ANLAMI

Mekke'de inmiştir, 8 ayettir. Adını, ilk ayetteki “açmak, genişletmek” anlamına gelen “ş-r-h” kökünden türeyen “inşirah” kelimesinden alır. Hz. Peygamber’in tebliğin ilk dönemlerinde maruz kaldığı sıkıntılar karşısında kendisini teselli etmek amacıyla indirilmiştir.

1. Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?
- 2-3. Senin belini büken o ağır yükünü sırtından almadık mı?
4. Senin şanını yüceltmedik mi?
5. Şüphesiz her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.
6. Gerçekten her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.
7. O hâlde bir işi bitirince diğeriyle uğraş!
8. Ve yalnız Rabb'ine yönel, O'na yaklaş!

UYGULAYALIM

- İnşirah suresini dinleyiniz.
- Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- İnşirah suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

DİKKAT EDELİM

İnşirah suresini okurken özellikle ض ve ظ gibi harflerin mahreçlerini birbirinden ayırt ederek okumaya dikkat ediniz.

YORUMLAYALIM

İnşirah suresinin son dört ayetinde Rabbimizin vermek istediği mesajları yorumlayınız.

ARAŞTIRALIM

İnşirah suresinde, Peygamberimiz (s.a.v.) için söylenen “Senin şanını yüceltmedik mi?” ayetinde “şanını yüceltme” ile anlatılmak istenen manayı tefsirlerden araştırınız.

TÎN SURESİ VE ANLAMI

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ
وَهِيَ ثَمَانِي آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونِ ١ وَطُورِ سِينِينَ ٢ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ٣ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ٤ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ٥ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ٦ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ٧ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ٨

Mekke'de nâzil olmuştur, 8 ayettir. Adını, ilk ayette geçen ve “incir” anlamına gelen “tîn” kelimesinden alır.

- 1-3. *İncire, zeytine, Sîna Dağı'na ve bu güvenli şehre and olsun ki,*
4. *Biz insanı en mükemmel biçimde yarattık.*
5. *Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik.*
6. *Ancak, iman edip salih ameller işleyenler için bitmez tükenmez bir mükâfat vardır.*
7. *(Ey insan!) Öyleyse sana dini yalanlatan nedir?*
8. *Allah, hüküm verenlerin en üstünü değil midir?*

UYGULAYALIM

- * Tîn suresini dinleyiniz.
- * Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Tîn suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- * Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- * Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- * Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

YORUMLAYALIM

“Biz insanı en mükemmel biçimde yarattık.” (Tîn suresi, 3. ayet.) ve “Biz insanoğlunu şerefli kıldık.” (İsrâ suresi, 70. ayet.) ifadelerini birlikte yorumlayınız.

ARAŞTIRALIM

Tîn suresi 3. ayetinde geçen “Tûr-i Sînâ” (Sînâ Dağı) ve “el-beledü'l-emîn” (güvenli şehir) ile nerelerin kastedildiğini tefsirlerden araştırınız.

Görsel 4.4.

Sînâ Dağı'ndan bir görünüm.

ALAK SURESİ VE ANLAMI

Mekke'de inmiştir, 19 ayettir. Adını ikinci ayette geçen “alak” kelimesinden alır. Surenin ilk beş ayeti genel kabule göre Hz. Peygamber'e gelen ilk vahiydir. Geri kalan ayetlerin ise daha sonra Ebu Cehil karakterinin temsil ettiği inkârcı insan tipi hakkında nâzil olduğu rivayet edilir.

1. Yaratan Rabb'inin adıyla oku!
2. O, insanı yapışkan bir hücreden (embriyo) yarattı.
3. Oku! Rabb'in sonsuz kerem sahibidir.

4. Kalemle yazmayı öğretendir.

5. İnsana bilmediklerini o öğretmiştir.

6-7. Hayır! Rabb'inin bunca nimetlerine rağmen insan, kendisini yeterli gördüğü için azgınlık eder.

8. Ama dönüş elbette Rabb'inedir.

9-10. Baksana şu namaz kılan kulu engelleyene!

11-12. Söyle bakalım, ya o engellenen kul doğru yoldaysa ve kötülüklerden sakınmayı emrediyorsa!

13. Söyle bakalım, ya o engelleyen de yalanlıyor ve doğru yoldan yüz çeviriyorsa!

14. O, Allah'ın olan biten her şeyi gördüğünü bilmiyor mu?

15-16. Hayır, hayır! Eğer bu tutumundan vazgeçmezse onu perçeminden, o yalancı ve günahkâr perçeminden tutup cehenneme sürükleriz.

17. O zaman gitsin, taraftarlarını yardıma çağırsın!

18. Biz de zebanileri çağırırız.

19. Hayır, ona uyma! Sen secde et ve Rabb'ine yaklaş.

DİKKAT EDELİM

Alak suresinde "secde ayeti" bulunmaktadır. Secde ayeti ile ilgili hükümleri dikkate alarak "tilavet secdesi" yapmaya dikkat ediniz.

UYGULAYALIM

- * Alak suresini dinleyiniz.
- * Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Alak suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- * Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- * Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- * Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

ARAŞTIRALIM

Hadis ve siyer kaynaklarından vahyin ilk geliş anını anlatan rivayetleri araştırınız.

YORUMLAYALIM

Alak suresi 1-5. ayetlerinin ortaya koyduğu evrensel ilkeleri, insanın Rabb'i ile olan ilişkisi açısından yorumlayınız.

LİSTELEYELİM

Alak suresi 6-19. ayetlerinde ortaya konulan inkârcı insan tipinin özelliklerini listeleyiniz.

İnsan, Rabb'ini unutarak her şeye gücünün yettiğini düşündüğü anda yoldan çıkar.

YORUMLAYALIM

“Yaratan Rabb'inin adıyla oku! O, insanı “alak”tan (embriyo, aşılانmış yumurta) yarattı. Oku! Senin Rabb'in en cömert olandır.”

(Alak suresi, 1-3. ayetler.)

“Sonra bu az suyu “alaka” (embriyo, aşılانmış yumurta) hâline getirdik. Alakayı da “mudga” (bir parçacık et) yaptık. Bu “mudga”yı da kemiklere dönüştürdük ve bu kemiklere de et giydirdik. Nihayet onu bambaşka bir varlık olarak ortaya çıkardık. Yaratanların en güzeli olan Allah'ın şânı ne yücedir! “

(Mü'minûn suresi, 14. ayet.)

Alak suresi 1-3. ayetleri ile Mü'minûn suresi 14. ayetini birbiriyle ilişkilendirerek yorumlayınız.

BEYYİNE SURESİ VE ANLAMI

Medine'de inmiştir, 8 ayettir. Adını, ilk ayette geçen “kesin ve apaçık delil” anlamına gelen “beyyine” kelimesinden alır.

1. Gerek ehl-i kitaptan gerek müşriklerden olan kâfirler, kendilerine kesin ve apaçık delil gelmedikçe inkârlarından vazgeçecek değillerdi.
2. Bu kesin delil, Allah tarafından gönderilen ve tertemiz sahifeleri okuyan bir peygamberdir.
3. O sahifelerde, en doğru hükümler vardır.

4. Ama kendilerine kitap verilenler, o kesin delil geldikten sonra ayrılığa düştüler.
5. Halbuki onlara ancak, dini yalnız O'na has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri, namaz kılmaları ve zekât vermeleri emrolunmuştu. Sağlam din de budur.
6. Gerek ehl-i kitaptan gerek müşriklerden olan kâfirler, içinde devamlı kalmak üzere cehennem ateşindedirler. Onlar, yaratılmışların en kötüleridir.
7. İman edip salih ameller işleyenler ise yaratılmışların en hayırlılarıdır.
8. Rabb'leri katında onların ödülleri, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Orada sürekli kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte bu, Rabb'inden korkup saygı duyanlara özgüdür.

ARAŞTIRALIM

Beyyine suresinde geçen “kesin deliller”, “tertemiz sayfalar” ve “en doğru hükümler”in neler olduğunu tefsirlerden araştırınız.

UYGULAYALIM

- Beyyine suresini dinleyiniz.
- Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- Beyyine suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

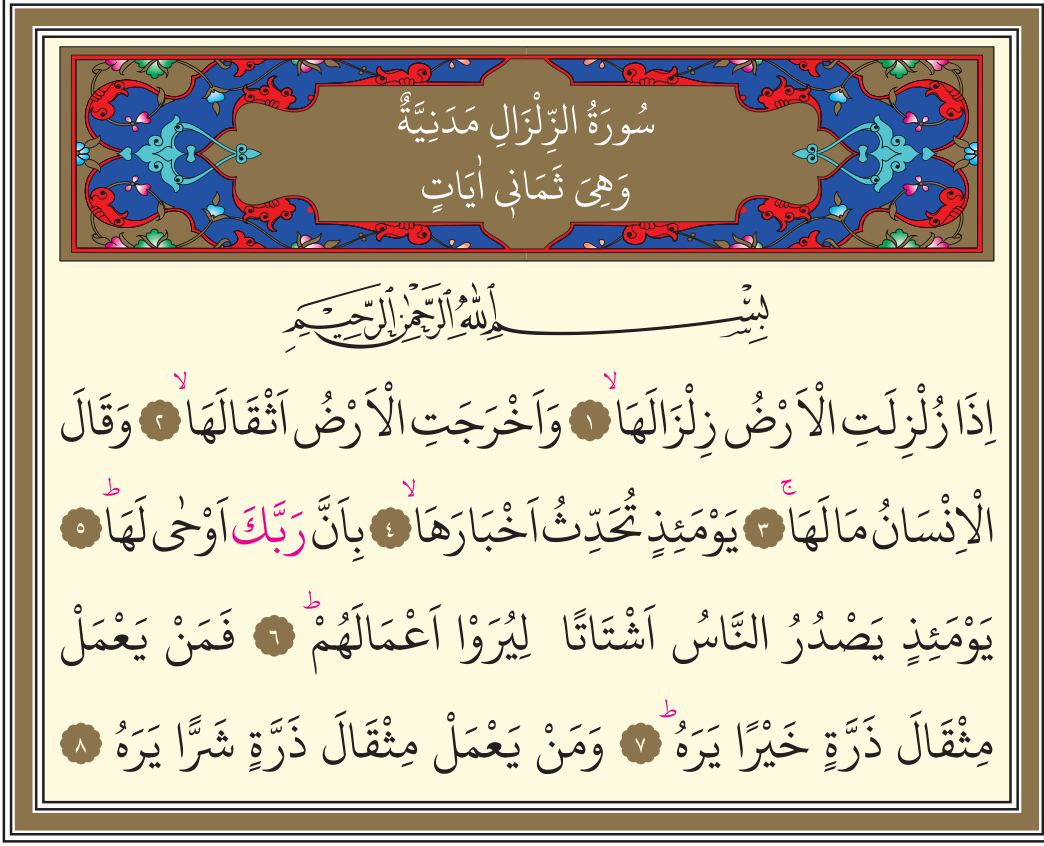

İLKELER ÇIKARALIM

Beyyine suresinin anlamını okuyarak ilkeler çıkarınız.

Peygamberler, kendilerine Allah (c.c.) tarafından kesin deliller verilerek görevlendirilen elçilerdir.

ZİLZÂL SURESİ VE ANLAMI

Medine'de inmiştir, 8 ayettir. Adını, ilk ayette geçen “sarsıntı, deprem” anlamına gelen “zilzâl” kelimesinden alır.

1. Yeryüzü o müthiş depremiyle sarsıldığı,
2. Yer, içindeki bütün ağırlıkları dışarı çıkardığı,
3. İnsan (korku ve telaş içinde); “Ne oluyor buna!” dediği zaman,
4. İşte o gün yeryüzü, üstünde olan biten her şeyi anlatır.
5. Çünkü Rabb'in ona öyle vahyetmiştir.
6. O gün insanlar, yaptıklarının karşılığı kendilerine gösterilmek üzere bölük bölük Allah'ın huzuruna çıkarlar.
7. Zerre ağırlığınca iyilik yapan onun karşılığını görür.
8. Zerre ağırlığınca kötülük işleyen de onun karşılığını görür.

BULALIM

Zilzâl suresinin anlamını okuyunuz ve ana fikrini bulunuz.

UYGULAYALIM

- * Zilzâl suresini dinleyiniz.
- * Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Zilzâl suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- * Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- * Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- * Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

YORUMLAYALIM

“Ey insanlar! Rabb'inize karşı gelmekten sakının. Çünkü kıyamet sarsıntısı çok büyük bir şeydir. Onu göreceğiniz gün, her emzikli kadın emzirmekte olduğu çocuğundan geçer ve her hamile kadın da karnındaki çocuğunu düşürür. İnsanları sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildirler. Ne var ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir.”

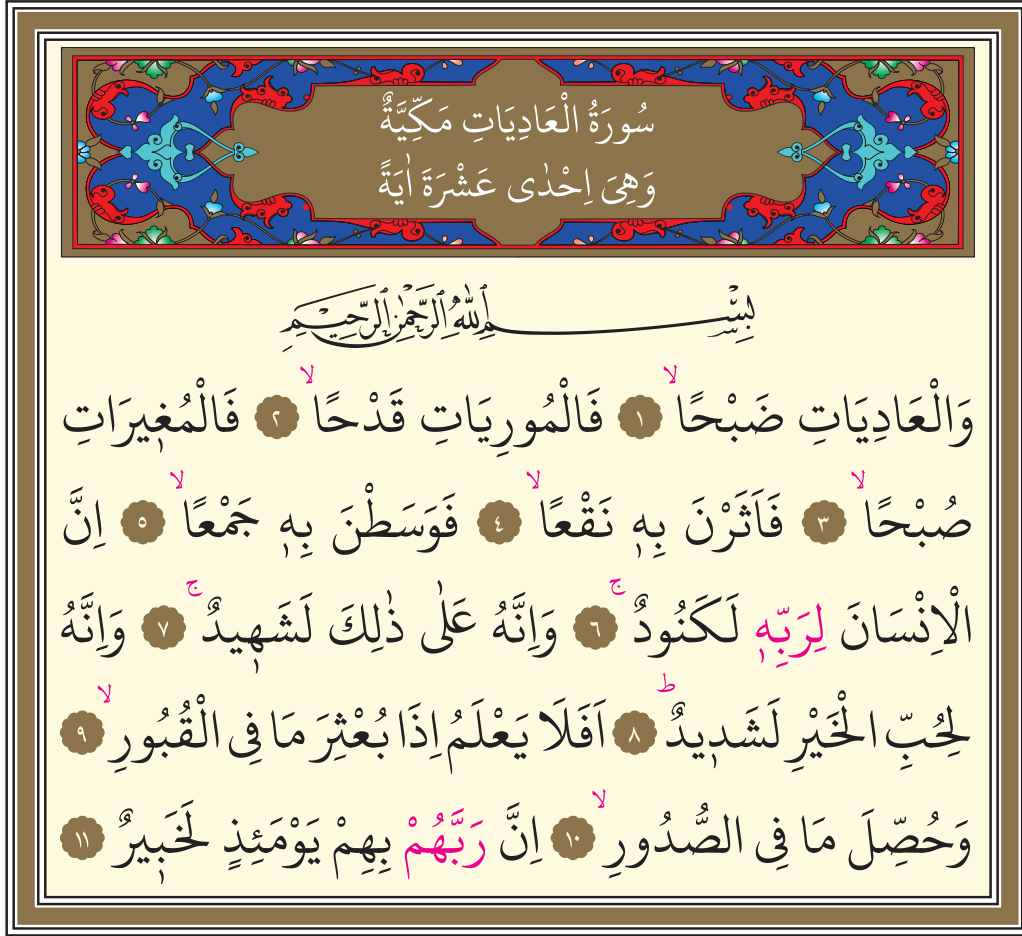
(Hac suresi, 1-2. ayetler.)

Zilzâl suresi 1-3. ayetleriyle Hac suresi 1-2. ayetlerini birbiriyle ilişkilendirerek yorumlayınız.

Görsel 4.5. Kıyamet âni, insan aklının ötesinde dehşetli bir olaydır. (Temsili)

ÂDİYAT SURESİ VE ANLAMI

Mekke'de inmiştir, 11 ayettir. Adını, surenin ilk ayetinde geçen “nefes nefese koşanlar” anlamına gelen “âdiyat” kelimesinden alır.

1. Nefes nefese koşan,
2. Koşarken tırnaklarıyla kıvılcımlar saçan,
3. Sabah erkenden baskın yapan,
4. O esnada tozu dumana katan,
5. Derken düşman kuvvetinin ortasına dalan atlara yemin olsun ki,
6. İnsan Rabb'ine karşı çok nankördür.
7. Kendisi de buna şahittir.
8. Mal sevgisinden (bencil ve cimri tutumundan) dolayı çok katıdır.
- 9-10. Kabirlerdekilere diriltilip dışarı atıldığı ve kalplerde gizlenenler ortaya çıkarıldığı zaman, insan hâlinin ne olacağını düşünmez mi?
11. Şüphesiz o gün Rableri, onların bütün yaptıklarından haberdardır.

UYGULAYALIM

- * Âdiyat suresini dinleyiniz.
- * Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Âdiyat suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- * Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- * Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- * Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

DİKKAT EDELİM

Âdiyat suresini vakf ve vasl kurallarının her birini uygulayarak okumaya dikkat ediniz.

ARAŞTIRALIM

Âdiyat suresinde verilmek istenen mesajı tefsirlerden araştırınız.

KÂRİA SURESİ VE ANLAMI

Mekke'de inmiştir, 11 ayettir. Adını, surenin ilk ayetinde geçen “vuran, çarpan, yürekleri hoplatan” anlamlarına gelen “kâria” kelimesinden alır.

1. *Yürekleri hoplatan büyük felaket!*

2. *Nedir o yürekleri hoplatan büyük felaket!*

3. *O dehşetli kıyamet felaketinin ne olduğunu bilir misin sen?*

4-5. *İnsanların kelekler gibi etrafa yayıldığı, dağların da atılmış rengârenk yüne dönüştüğü gündür o.*

6-7. *İşte o gün, kimin tartıları ağır gelirse memnun kalacağı bir hayat içinde olur.*

8-9. *Ama kimin de tartıları hafif gelirse onun varacağı yer Hâviye'dir.*

10. *Hâviye'nin ne olduğunu bilir misin sen?*

11. *O, kızgın mı kızgın bir ateştir.*

UYGULAYALIM

- * Kâria suresini dinleyiniz.
- * Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Kâria suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- * Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- * Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- * Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

LİSTELEYELİM

Zilzâl, Âdiyat ve Kâria surelerinin anlamlarını birlikte düşünerek kıyamet ile başlayan ahiret hayatının aşamalarını listeleyiniz.

Yeryüzü müthiş bir sarsıntıyla sarsılarak kıyamet kopacaktır.

Bakara Suresi (153-157) Ayetler ve Anlamları

153. Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir.

154. Allah yolunda öldürülenlere "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz.

155. Ant olsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele.

156. Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" derler.

157. İşte Rableri katından rahmet ve merhamet onlarıdır. Doğru yola ulaştırılmış olanlar da işte bunlardır.

DİKKAT EDELİM

Bakara suresi (153-157) ayetlerini tahkik ve tedvir üzere yüzünden ve ezbere okumaya dikkat ediniz..

UYGULAYALIM

- * Bakara suresi (153-157) ayetlerini dinleyiniz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Bakara suresi (153-157) ayetlerini öğretmeninize okuyunuz.
- * Bakara suresi (153-157) ayetlerini topluluk önünde okuyunuz.

YORUMLAYALIM

Bakara suresi (153-157) ayetlerinin anlamını okuyarak ana temasını yorumlayınız.

İLKELER ÇIKARALIM

Bakara suresi (153-157) ayetlerinin anlamını okuyarak ilkeler çıkarınız.

Allah (c.c.) sabredenlerle beraberdir.

YÂSİN SURESİ VE ANLAMI

Yâsîn suresi, Mekke'de indirilmiştir, 83 ayettir. Adını ilk ayetinde bulunan hurûf-u mukatta'a harflerinden olan "ya" ve "sin" harflerinden alır.

1. Yâ sîn.
2. Hikmetli Kur'an'a and olsun ki,
3. Sen elbette gönderilen peygamberlerdensin.

4. Dosdoğru bir yol üzeresin.

5. Bu Kur'an, üstün ve çok merhametli Allah tarafından indirildi.

6. Sen de ataları uyarılmamış, kendileri de gaflet içinde kalmış bir toplumu uyarasın diye gönderildin.

7. Ant olsun ki onların çoğu hakkında hüküm kesinleşti. Çünkü onlar iman etmiyorlar.

8. Boyunlarına öyle demir halkalar geçirdik ki çenelerine dayanmaktadır. Bu boyunduruklar sebebiyle kafaları yukarı kalkıktır.

9. Hem önlerinden hem arkalarından bir set yaparak öylesine çepeçevre sardık ki artık hiç göremezler.

10. Onları uyarsan da uyarmasan da birdir, iman etmezler.

11. Sen ancak, zikre (Kur'an'a) uyan ve görmediği hâlde Rahman'dan korkan kimseyi uyabilirsin. İşte böyle kimseleri bağışlanma ve güzel bir mükâfat ile müjdele!

12. Şüphe yok ki ölüleri diriltecek olan biziz. Yaptıkları her şeyi ve bütün izlerini bir bir kaydederiz. Zaten biz, her şeyi apaçık bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da) kaydettik.

PAYLAŞALIM

"Yâsîn Kur'an'ın kalbidir." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 5, s. 26.)

Yukarıdaki hadiste Peygamber Efendimiz, Yâsîn suresini niçin Kur'an'ın kalbi olarak nitelendirmiştir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

UYGULAYALIM

- * Yâsîn suresini dinleyiniz.
- * Her bir ayeti koro hâlinde okuyunuz.
- * Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvit kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
- * Yâsîn suresini ayet ayet ezberleyiniz.
- * Sureyi arkadaşınıza ezberden okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
- * Sureyi öğretmeninize ezberden tedvir üzere okuyunuz.
- * Sureyi topluluk önünde ezberden tahkik üzere okuyunuz.

YORUMLAYALIM

"Ölmek üzere olanların yanında Yâsîn suresini okuyunuz."

(Ebû Dâvûd, Cenâiz, 20; İbn Mâce, Cenâiz, 4.)

Verilen hadisi Yâsîn suresinin 12. ayeti ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۝
 إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم
 مُّرْسَلُونَ ۝ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ
 شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ۝ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُم لَمُرْسَلُونَ
 ۝ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝ قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ
 تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ قَالُوا طَائِرُكُم
 مَعَكُمْ أَيْنَ دُكِّرْتُمْ ۖ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۝ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا
 الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ۝ اتَّبِعُوا مَن لَّا
 يَسْأَلْكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۝ وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي
 وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ ءَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَّا
 تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ۝ إِنِّي إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ مُّبِينٍ
 ۝ إِنِّي أَمِنْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ فَاسْمَعُونِ ۝ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ
 قَوْمِي يَعْلَمُونَ ۖ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ۝

ARAŞTIRALIM

Yâsîn suresinin 13-32. ayetlerinde geçen kıssa ile ilgili bilgileri tefsir kaynaklarından araştırınız.

13. Onlara, şu şehir halkını örnek ver: Hani oraya elçiler gelmişti.

14. İşte o zaman biz, o şehir halkına iki elçi göndermiştik. İki elçiye yalanlamaları üzerine üçüncü bir elçiyle destekledik. Onlar, "Biz size gönderilmiş Allah elçileriyiz." dediler.

15. Şehir halkı dedi ki: "Siz de bizim gibi bir insansınız. Doğrusu Rahman'ın indirdiği bir şey yok. Siz yalan söylüyorsunuz."

16-17. Elçiler dediler ki: "Rabb'imiz biliyor ki biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz. Açıkça tebliğden başka bir şeyle yükümlü değiliz."

18. Halk, elçileri tehdit ederek, "Şüphesiz biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık. Şayet vazgeçmezseniz sizi taşlar, size acı mı acı bir azap dokundururuz." dedi.

19. Elçiler şöyle cevap verdiler: "Uğursuzluğunuz kendinizdendir. Size öğüt verildi diye mi böyle söylüyorsunuz? Doğrusu siz, haddi aşan bir toplumsunuz."

20. O esnada, şehrin öte başından bir adam koşarak geldi, "Ey kavmim!" dedi. "Gelin, bu elçilere uyun!"

21. "Sizden hiçbir karşılık beklemeyen ve kendileri doğru yolda olan bu kimselere uyun!"

22. "Ne olmuş ki bana, kulluk etmeyecekmişim beni yaratana! Şunu iyi biliniz ki siz de O'na döndürüleceksiniz."

23. "Ben, O'ndan başka tanrılar edinir miyim hiç! Eğer Rahman bana zarar vermek dilerse, o tanrıların şefaati bana hiçbir fayda sağlamaz ve onlar beni kurtaramaz."

24. "İşte o zaman ben, apaçık bir sapıklığa düşmüş olurum."

25. "Haberiniz olsun ki ben Rabb'inize iman ettim. Siz de bana kulak verin!"

26. Ona, "Haydi, gir cennete!" denildiğinde, "Ah ne olurdu halkım bilseydi!" dedi.

27. "(Ah bir bilselerdi) Rabb'imin beni affettiğini ve beni ikramlarla ağırladığını!"

BULALIM

Yâsîn suresinin anlamını baştan sona okuyarak ana konularını bulunuz.

Peygamberimizin (s.a.v.) dosdoğru bir yol üzere olduğu ve ataları uyarılmamış bir topluma uyarıcı olarak gönderildiği

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٨﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾ يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾ وَآيَةٌ لَهُمْ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ﴿٤٠﴾ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤١﴾

28. Onun vefatından sonra, kavmini helak etmek için üzerlerine gökten bir ordu indirmedik, zaten indirecek de değildik.

29. Sadece tek bir çığlık! Anında hepsi sönüverdi.

30. Yazık şu kullara! Kendilerine gelen her elçiyle mutlaka alay ederlerdi.

31. Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi ve bir daha geri dönmediklerini görmezler mi?

32. Elbette onların hepsi, (hesap vermeleri için kıyamet gününde) toplanıp huzurumuza getirilecekler.

33. Ölü toprak onlar için bir delildir! Biz o toprağa su ile hayat verir, oradan taneler çıkarırız da onlardan yerler.

34-35. Meyvelerinden ve elleriyle ürettikleri ürünlerinden yesinler diye, orada üzüm bağları, hurma bahçeleri yarattık ve içlerinden pınarlar akıttık. Buna rağmen hâlâ şükretmeyecekler mi?

36. Toprağın bitirdiklerini, kendilerini ve daha bilmedikleri nice şeyleri çift çift yaratan Allah yücedir, her türlü noksandan münezzehtir!

37. Gece de onlar için bir delildir! Biz, gündüzü ondan sıyrıp çekeriz de birden karanlığa gömülüverirler.

38. Güneş de kendisi için belirlenen bir yörüngede akar gider. Bu güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın kanunudur.

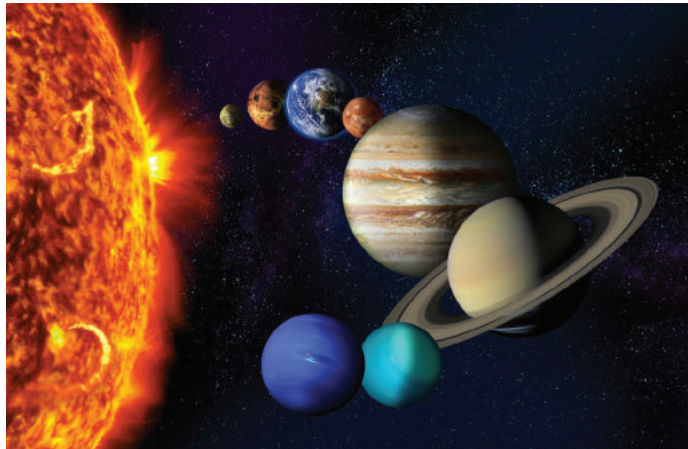
39. Ay için de birtakım evreler belirledik. Sonunda o, eğri hurma dalı gibi (hilal) olur, geri döner.

40. Ne Güneş Ay'a kavuşabilir ne de gece gündüzü geçebilir. O gök cisimlerinden her biri, birer yörüngede akar durur.

UYGULAYALIM

Yâsîn suresi 37-40. ayetlerinin anlamlarından hareketle Yüce Allah'ın "Âlemlerin Rabb'i" oluşunu yorumlayınız.

Görsel 4. 6. Kâinattaki tüm varlıklar Allah'ın (c.c.) koyduğu yasalara göre hareket eder.

وَايَةً لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ٤١ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ٤٢ وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ٤٣ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ٤٤ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٤٥ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ٤٦ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ٤٧ قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ ٤٨ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٤٩ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٥٠ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ٥١ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ٥٢ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ٥٣ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ٥٤ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ٥٥ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ٥٦ فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٥٧

41. Soylarını dolu gemilerde taşımamız da onlar için bir delildir.
42. Biz onlar için bunun gibi daha nice binekler yaratırız.
43. Dilersek onları suda boğarız. O zaman ne feryatlarına yetişen bulunur ne de başka türlü kurtarırlar.
44. Sadece bizden ulaşacak bir rahmet ve onları belli bir zamana kadar yaşatma irademizle hayatta kalırlar.
45. Durum böyleyken onlara, "Geçmişte yaptığınız ve yapacağınız bütün işlerde Allah'tan korkun ki size merhamet edilsin." denildiğinde aldırılmazlar.
46. Zaten Rabb'inin ayetlerinden herhangi biri kendilerine geldiğinde, ondan hep yüz çevirmişlerdi.
47. Kâfirlere; "Allah'ın size lütfettiği rızıktan, siz de muhtaçlara harcayın!" denildiğinde, müminlere şöyle derler: "Dilediği takdirde Allah'ın doyurabileceği kimseyi biz mi doyuracakmışız? Gerçekten siz, apaçık bir şaşkınlık içindesiniz."
48. Yine derler ki: "Eğer doğru söylüyorsanız, şu bizi tehdit ettiğiniz kıyamet ne zaman kopacak?"
49. Onların beklediği, sadece bir çılglık! Çekişip dururlarken kendilerini çarpıverecek bir çılgılık!
50. O zaman ne vasiyette bulunabilirler ne de ailelerine dönebilirler.
51. Sûra üflendi! İşte mezarlarından kalkıp Rablerinin huzurunda duruşmaya koşuyorlar.
52. "Eyvah bize! Kim kaldırdı bizi kabrimizden?" diyorlar. "Rahman olan Allah'ın vadettiği işte bu imiş. Peygamberler gerçekten doğru söylemiş."
53. Sadece tek bir çılglık kopar! Bunun üzerine hepsi duruşma için huzurumuza toplanırlar.
54. O gün, hiç kimse en ufak bir haksızlığa uğramaz. Siz orada, ancak yaptıklarınızın karşılığını alırsınız.

DİKKAT EDELİM

Yâsîn suresi 52. ayetini okurken sekte ile ilgili kurallara dikkat ediniz.

YORUMLAYALIM

Yâsîn suresi 51-54. ayetlerinde anlatılan kıyamet sahnelerini düşünerek arkadaşlarınızla birlikte yorumlayınız.

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ ٥٥ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ
 عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكِوُونَ ٥٦ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ٥٧ سَلَامٌ
 قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ٥٨ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ٥٩ أَلَمْ أَعْهَدْ
 إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٦٠ وَأَنْ
 اعْبُدُونِي ٦١ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ٦٢ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا
 أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ٦٣ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ٦٤ إِصْلَوْهَا
 الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ٦٥ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا
 أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ٦٦ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى
 أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ٦٧ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى
 مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ٦٨ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي
 الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ٦٩ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ
 وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ٧٠ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ٧١

YORUMLAYALIM

Yâsîn suresi 55-58. ayetlerinde anlatılan cennet tasvirlerini arkadaşlarınızla birlikte yorumlayınız.

55. Cennetlikler bugün, nimetler içinde sefa sürerler.
56. Kendileri ve eşleri gölgeliklerde tahtlarına kurulurlar.
57. Orada onlara her çeşit meyve vardır. Bütün arzuları yerine getirilir.
58. Bir de merhametli Rabb'in söylediği "selam" vardır.
59. Allah şöyle buyurur: "Ayrılın bir tarafa bugün, ey suçlular!"
- 60-61. "Ey Âdemoğulları! Size, "Sakın şeytana tapmayın! Çünkü o, sizin apaçık bir düşmanınızdır. Bana kulluk edin! Dosdoğru yol budur." diye tavsiye etmedim mi?"
62. "Böyleyken şeytan, içinizden nice nesilleri yoldan çıkardı. Neden aklınızı kullanmıyorsunuz?"
63. "İşte tehdit edildiğiniz cehennem!"
64. "İnkârınız sebebiyle bugün girin oraya!"
65. O gün onların ağızlarını mühürleriz. Yaptıklarını bize elleri söyler, ayakları da şahitlik eder.
66. Dileseydik, (dünyada da) gözlerini büsbütün kör ederdik. O zaman yol bulmaya çalışırlardı. Ama nasıl görebilirlerdi ki?
67. Dileseydik, oldukları yerde onların şekillerini değiştirdik de ne ileriye gitmeye güçleri yeterdi ne de geri gelmeye!
68. Biz kime uzun ömür verirse yaratılışını tersine çeviririz. Hâlâ akıllarını kullanmazlar mı?
69. Biz Peygambere şiiir öğretmedik. Zaten ona yaraşmazdı da. O, bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır.
70. Diri olanları uyarsın ve böylece kâfirler hakkındaki ilahi hüküm kesinleşsin diye indirilmiştir.

PAYLAŞALIM

Yâsîn suresi 55-58. ayetlerinde anlatılan cennet tasvirleriyle ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

YORUMLAYALIM

Yâsîn suresi 69-70. ayetlerini göz önünde bulundurarak Kur'an'ın gönderiliş amacını yorumlayınız.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا
 مَالِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾
 وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
 اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ
 جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
 وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾ أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ
 خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي
 الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ
 بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ
 نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾
 إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾
 فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

71. Kudretimizle kendileri için (uysal) hayvanlar yarattığımızı görmüyorlar mı? Onlar bu hayvanlara sahip olmuşlardır.
72. Bu hayvanları onların emrine verdik. Onların bazısını binek olarak kullanırlar, bazısını besin olarak yerler.
73. Bu hayvanlarda onlar için nice faydalar ve türlü içecekler vardır. Hâlâ şükretmezler mi?
74. (Kendilerine bu kadar nimetler verildiği hâlde) tuttular, Allah'tan başka tanrılar edindiler. Güya yardıma nail olacaklar!
75. Hâlbuki o tanrı edindikleri putlar onlara yardım edemezler. Aksine kendileri onlar için yardıma hazır askerlerdir.
76. O hâlde (ey Resulüm), üzülme sen onların laflarına! Onların gizlediklerini de iyi biliriz, açıkladıklarını da.
77. İnsan, kendisini bir nutfeden (sperm) yarattığımızı görmedi mi de şimdi apaçık bir düşman kesildi.
78. Kendi yaratılışını unuttur da "Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek?" diyerek bize misal vermeye kalkışır.
79. De ki: "Onları ilk defa yaratan diriltecektir. O, her türlü yaratmayı bilendir."
80. Sizin için yeşil ağaçtan ateş meydana getiren O'dur. Siz de ateşinizi ondan yakıyorsunuz.
81. Gökleri ve yeri yaratanın, onların benzerlerini yaratmaya gücü yetmez mi ? Elbette gücü yeter. O, her şeyi yaratan, her şeyi bilendir!
82. Allah bir şeyi yaratmak istediğinde ona sadece "Ol!" diye emreder. O da oluverir.
83. Her şeyin egemenliği kendi elinde olan Allah, ne yücedir! Hepiniz ona döndürüleceksiniz.

YORUMLAYALIM

Yâsîn suresi 77-79. ayetlerinde insanın ilk yaratılışı ile ölümden sonraki diriliş arasında kurulan ilişkiyi yorumlayınız.

ARAŞTIRALIM

Yâsîn suresi 80. ayetinde yer alan "yeşil ağaçtan ateş meydana gelmesi" ifadesinin anlamını araştırınız.

ÂL-i İMRÂN SURESİ (189-194) AYETLER VE ANLAMLARI

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝^{١٨٩}
 إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
 لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝^{١٩٠} الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
 وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۝^{١٩١}
 رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝^{١٩٢}
 رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
 مِنْ أَنْصَارٍ ۝^{١٩٣} رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
 أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَأَمَّا رَبَّنَا فَاعْفُ رُفْنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ
 عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝^{١٩٤} رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا
 عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝^{١٩٥}

DİKKAT EDELİM

Âl-i İmrân suresi 189-194. ayetlerini yüzünden ve ezbere okurken tefekkür ve tedebbüre dikkat ediniz.

189. Göklerin ve yerin hükümlanlığı Allah'ındır. Allah her şeye hakkıyla gücü yetendir.

190. Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır.

191. Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. "Rabb'imiz! Bunu boş yere yaratmadın, Seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru!" derler.

192. "Rabb'imiz! Sen kimi cehennem ateşine sokarsan onu rezil etmişindir. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur."

193. "Rabb'imiz! Biz, 'Rabb'inize iman edin.' diye imana çağırın bir davetçi işittik, hemen iman ettik. Rabb'imiz! Günahlarımızı bağışla. Kötülüklerimizi ört. Canımızı iyilerle beraber al."

194. "Rabb'imiz! Peygamberlerin aracılığı ile bize vadettiklerini ver bize. Kıyamet günü bizi rezil etme. Şüphesiz sen, vaadinden dönmezsın."

UYGULAYALIM

Âl-i İmrân suresi 191-194. ayetlerinin anlamlarını dikkate alarak hep birlikte dua ediniz.

Görsel 4.7. Rabb'imize hem tek başımıza hem de birlikte dua etmeyi alışkanlık hâline getirmeliyiz.

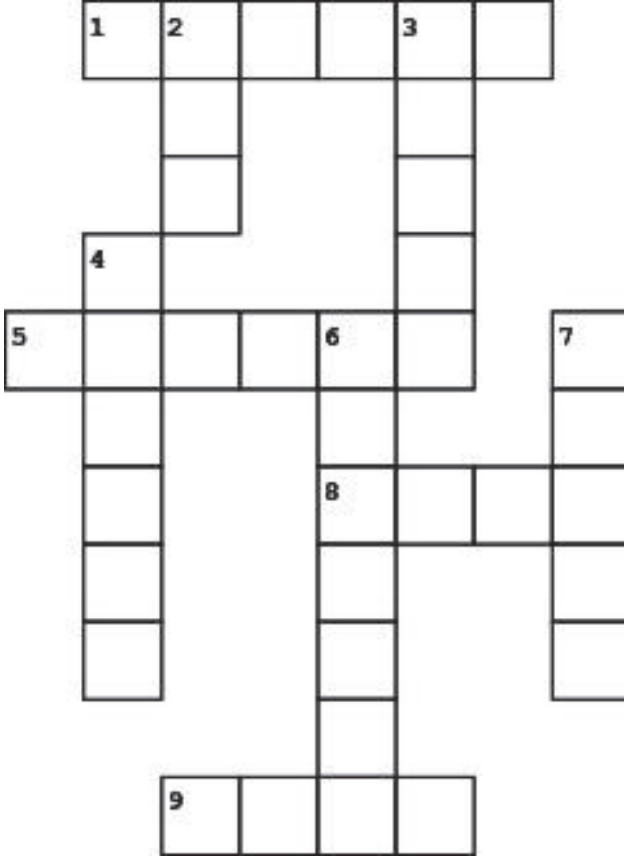
UYGULAYALIM

Aşağıdaki ayetlerde boş bırakılan yerleri ezberden okuyarak tamamlayınız.

1.	إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ
2.	وَمَا أُمِرُوا وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ
3.	وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ
4.	وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ لَا تَشْعُرُونَ
5.	وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ
6.	قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ
7.	وَنُفِخَ فِي الصُّورِ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ
8.	لِيُنْذِرَ وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ
9.	الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ رَاجِعُونَ
10.	الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
11.	وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ وَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ
12.	وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا
13.	فَآثَرْنَاهُ بِحَبْلٍ مُّنْقَعٍ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ
14.	فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

ÇENGEL BULMACA

Aşağıdaki çengel bulmacayı çözünüz.

SOLDAN SAĞA

1. Kâria gününde tartıları hafif gelenin varacağı yer
5. Tîn suresinde Yüce Allah'ın üzerine yemin ettiği şeylerden biri
8. "Biz Peygambere öğretmedik. Öğrettiğimiz, bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır..." ayetlerinde Kur'an'ın benzetilmesi uygun olmayan şey
9. Kur'an'da "kuşluk vakti" anlamına gelen bir kelime ve sure adı

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2. Beyyine suresinde adından bahsedilen, içlerinden ırmaklar akan cennet
3. Kur'an'ın kalbi olarak tanımlanan sure
4. Kur'an'da geçen "zilzâl" kelimesinin anlamlarından birisi
6. "Gerçekten her zorlukla beraber bir kolaylık vardır." ayetinin olduğu sure
7. Bakara suresi,153-157. ayetlerinde Yüce Allah'ın, insanları kendisiyle imtihan ettiği şeylerden birisi

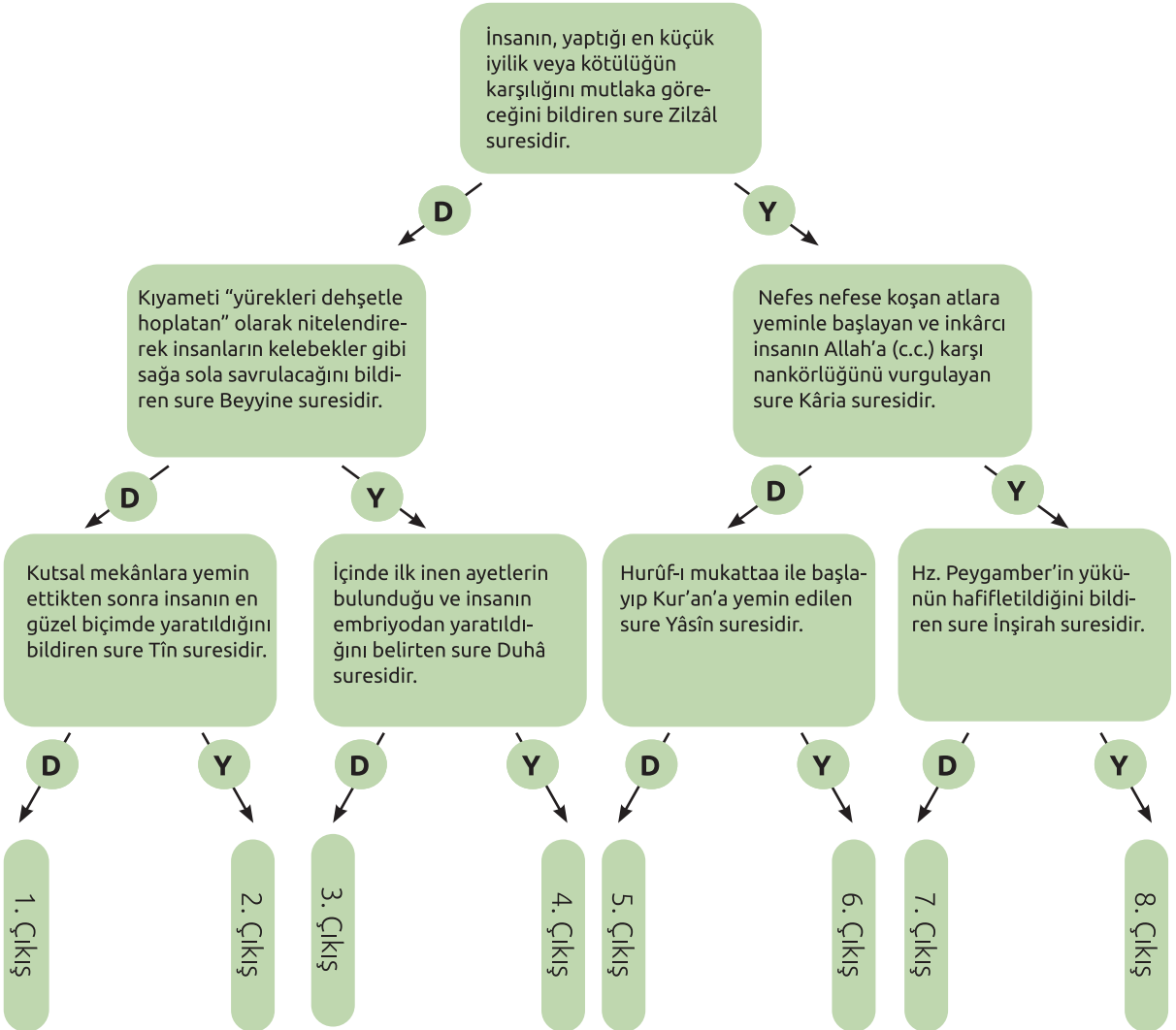

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Ezberlediğiniz surelerin anlamıyla ilgili aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağaçtaki ifadelerin bazıları doğru bazıları yanlıştır. İlk sorudan başlayarak soruların doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek yönlendirici okları takip ediniz. Son olarak ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz.

1.

B. Aşağıdaki ayet meallerinin geçtiği sureleri ve ayet numaralarını bularak meallerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

(gaflet, yetim, diriltme, açlık, güneş, ay, ırmak, tevhit, hanif, tartı, ölüm, yer, azap, rahmet, hesap, kıyamet)

2. Halbuki onlara ancak, dini yalnız O'na has kılarak ve olarak Allah'a kulluk etmeleri, namaz kılmaları ve zekât vermeleri emrolunmuştu. Sağlam din de budur. (..... suresi, ... ayet.)
3. "Rab'leri katında onların ödülleri, içlerinden akan Adn cennetleridir. Orada sürekli kalacaklardır." (..... suresi, ... ayet.)
4. "İşte o gün kimin ağır gelirse memnun kalacağı bir hayat içinde olur." (..... suresi, ... ayetler.)
5. "Öyleyse sakın ezme! Sakın isteyeniyi azarlama! Rabbinin nimetine gelince; işte onu anlat." (..... suresi, ... ayetler.)
6. "Sen de ataları uyarılmamış, kendileri de içinde kalmış bir toplumu uyarasın diye gönderildin." (..... suresi, ... ayetler.)
7. "..... bitirdiklerini, kendilerini ve daha bilmedikleri nice şeyleri çift çift yaratan Allah yücedir, her türlü noksandan münezzehtir!" (..... suresi, ... ayetler.)
8. "..... de kendisi için belirlenen bir yörüngede akar gider. Bu güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın kanunudur." (..... suresi, ... ayetler.)
9. "Andolsun ki sizi biraz korku ve, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele." (..... suresi, ... ayetler.)
10. "Kabirlerdeki dışarı atıldığı ve kalplerde gizlenenler ortaya çıkarıldığı zaman, insan hâlinin ne olacağını düşünmez mi?" (..... suresi, ... ayetler.)
11. "Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığı ile bize vaat ettiklerini ver. Bizi günü rezil etme. Şüphesiz sen, vaadinden dönmezsün." (..... suresi, ... ayetler.)

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

12. Kur'an-ı Kerim'le ilgili olarak,

- I. Ayetleri üzerinde tefekkür edilmesi
- II. Tecvit kurallarına uygun olarak okunması
- III. Mesajlarından öğüt ve ibret alınması

ifadelerinden hangileri Kur'an'ı anlayarak okumanın önemini vurgular?

- A) Yalnız I B) I, II C) I, III D) II, III E) I, II ve III

13. İnsanların yaşamlarına yön veren şey, düşünceleri ve inançlarıdır. Düşünceleri şekillendiren ise bilgidir. İnsan bilgisinin temelinde ya bir haber ya bir gözlem ya da akıl vardır. Allah (c.c.) **“Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığı şeyin peşine düşme...”** (İsrâ suresi, 36. ayet.) buyurarak insanlara söz ve davranışlarında doğru bilgiye dayanmalarını emreder. İnsan, ancak ön yargılarından ve zandan uzaklaştığı zaman olayları nesnel bir biçimde değerlendirme imkânına kavuşur. Kur'an insanların kâinatı gözlemleri neticesinde elde ettikleri bilgilerle doğru inancı bulmalarını ister. Ayrıca doğru bilgiye dayanmayan bir inanç ve davranışın insanı cahiliye yaşantısına götürebileceği uyarısını yapar. Doğru ve sağlam temeller üzerine kurulmuş bir inanç ise insanı iyi ve güzel davranışlarda bulunmaya yönlendirir. Nitekim Kur'an'da iman ile salih amel kavramının birlikte zikredilmesi bunu gösterir.

Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ön yargılar ve zan insanın doğru değerlendirme yapmalarına engel olur.
- B) Kur'an insanların söz ve davranışlarında doğru bilgiye dayanmalarını ister.
- C) Doğru bilgi insanı doğru inanca, doğru inanç ise doğru davranışa ulaştırır.
- D) Bilginin kaynakları vahiy, duyu organları ve akıldır.
- E) İnsan, aklını ve duyu organlarını kullanarak varlıklar üzerinde tefekkür etmelidir.

- 14.** I. Resulullah'ın (s.a.v.), İslam'ı tebliğe çalışırken Mekkelilerin muhalefetine maruz kalıp içinin daralması
 II. Resulullah (s.a.v.) ile ashabının pek yakında genişliğe ve başarıya kavuşacağına işaret edilmesi
 III. Müslümanlara her nimetle birlikte külfetinde verilmiş olması
 IV. Ahiret yurdunun Allah'tan (c.c.) sakınanlar için daha hayırlı olması

İfadelerden hangisi İnşirah suresinin ana konuları arasında yer almaz?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız IV
- C) I, II
- D) III, IV
- E) II, III ve IV

15. Bazı önemli varlıklar üzerine yemin edilerek insanın değeri vurgulanmış, kötü ahlâkın bu değeri düşürdüğü ifade edilmiştir. İman edip iyi işler yapanlar övülmüş, hesap ve cezayı yalanlayanlar kınanmış, hüküm verenlerin en üstününün Allah (c.c.) olduğu bildirilmiştir.

Bu parçada sözü edilen sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alak
- B) Duhâ
- C) Kâria
- D) Tîn
- E) Zilzâl

16. "Yer o dehşetli sarsıntıyla sarsıldığı, ağırlıklarını dışarı attığı ve ----, 'Ne oluyor buna!' dediği zaman. İşte o gün ---- Rabbinin bildirmesiyle bütün haberlerini anlatır. O gün insanlar yaptıkları kendilerine gösterilsin diye bulundukları yerden farklı gruplar hâlinde çıkarlar. Kim zerre miktarı ---- yapmışsa onun karşılığını görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onun karşılığını görür."
(Zilzâl suresi, 1-8. ayetler.)

Zilzâl suresinin mealinde boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi kelimeler gelmelidir?

- A) Melek-insan-hata
- B) İnsan-peygamber-hayır
- C) Melek-yer-hayır
- D) Peygamber-melek-hata
- E) İnsan-yer-hayır

- 17. I. Cesur gazilerin yaptıkları anlatılarak Allah katındaki değerleri ilan edilir.**
II. İbadetlerin yalnızca Allah (c.c.) için yapılması dile getirilir.
III. İnsanoğlunun iyilikbilmezliği ve menfaat düşkünlüğüne dikkat çekilir.
IV. Yeniden diriliş ve Allah'ın (c.c.) her şeyden haberdar olduğu vurgulanır.

İfadelerden hangileri Âdiyat suresinin mesajları arasında yer alır?

- A) I, II
- B) I, III
- C) II, IV
- D) I, III ve IV
- E) II, III ve IV

18. Aşağıdakilerden hangisi Duhâ suresinin mesajları arasında yer almaz?

- A) Hz. Peygamber ve müminler hiçbir zaman terk edilmiş bir hâle düşmezler.
- B) Yüce Allah, Kur'an sayesinde Hz. Peygamber'in yolunu aydınlatmıştır.
- C) Sadece Hz. Peygamber'e değil, bütün Müslümanlara moral verilir.
- D) Yetim ve yoksulların gözetilmesi istenerek sosyal bir probleme dikkat çekilir.
- E) Allah Teâlâ'nın varlığı, birliği ve tevhit inancının önemine vurgu yapılır.

19. Hüseyin, arkadaşlarına okuduğu bir sureyi anlatır. Surede ilahi bir ihsan olarak insana bilgi araçlarının verildiğinden, din ve ibadet hürriyetini engelleyenlerin kınandığından söz eder. Ayrıca insanın bâtılı savunan zalime uymamasının ifade edildiğinden bahseder.

Hüseyin'in söz ettiği sure aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alak
- B) Beyyine
- C) Duhâ
- D) İnşirah
- E) Zilzâl

D. Aşağıdaki değerlendirme tablosunda size uygun olan yerleri (✓) ile işaretleyiniz.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU																
EZBERLEDİĞİM AYETLER VE SURELER	Ezber okurken takılmıyorum				Hareke hatası yapmıyorum				Harfleri mahreçlerinden çıkarıyorum				Tecvidleri uyguluyorum			
	Çok iyi	iyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	iyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	iyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	iyi	Orta	Zayıf
Duhâ Suresi																
İnşirah Suresi																
Tîn Suresi																
Alak Suresi																
Beyyine Suresi																
Zilzâl Suresi																
Âdiyat Suresi																
Kâria Suresi																
Bakara Suresi (153-157) Ayetler																
Yâsîn Suresi (1. sayfa)																
Yâsîn Suresi (2. sayfa)																
Yâsîn Suresi (3. sayfa)																
Yâsîn Suresi (4. sayfa)																
Yâsîn Suresi (5. sayfa)																
Yâsîn Suresi (6. sayfa)																
Âl-i İmrân Suresi (189-194) Ayetler																

3. ÜNİTE

YÜZÜNDEN OKUNACAK
SURELER VE ANLAMLARI

(Besmele her hayrın başıdır.)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. "En'âm, A'râf, Enfal, Tevbe, Lokman ve Fâtır" surelerini hangi kârilerden dinlemek isterdiniz?
2. Enfal suresinde geçen konular hakkında neler biliyorsunuz?
3. Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine işaret eden kâinat olaylarına hangi örnekler verilebilir?
3. İlahi vahye niçin ihtiyaç vardır?
4. Lokman suresinin dile getirdiği ahlaki ilkeler neler olabilir?

KONTROL LİSTESİ

Yüzünden okunacak sureler ve anlamlarıyla ilgili aşağıda listelenen davranışlardan öğrencilerin kazandığı beceriler için **"EVET"**, kazanamadığı beceriler için **"HAYIR"** kutucuğunu işaretleyiniz. Tüm ifadeleri işaretlemeyi unutmayınız.

Adı ve Soyadı:		Numarası ve Sınıfı:		/
S. No	Ölçütler	Evet	Hayır	
1	En'âm suresini mahreç ve tecvit ile ilgili öğrendiği teorik bilgileri kullanarak yüzünden hatasız okudu.			
2	En'âm suresinin ana temasını açıkladı.			
3	A'râf suresini usulüne uygun olarak yüzünden hatasız okudu.			
4	A'râf suresinin içeriğini ana hatlarıyla söyledi.			
5	Enfal suresini usulüne uygun olarak yüzünden hatasız okudu.			
6	Enfal suresinde öne çıkan mesajları sıraladı.			
7	Tevbe suresini usulüne uygun olarak yüzünden hatasız okudu.			
8	Tevbe suresinin ana temasını açıkladı.			
9	Lokman suresini hadr, tedvir ve tertil ölçülerine göre yüzünden hatasız okudu.			
10	Lokman suresinde verilen ahlaki ilkeleri listeledi.			
11	Fâtır suresini usulüne uygun olarak yüzünden hatasız okudu.			
12	Fâtır suresinin ana temasını açıkladı.			
13	Kur'an'ı doğru ve seri okumaya istekli davrandı.			

Yorumlar:

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهِمَا مِنْ ذَنْبَةٍ وَلَكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ۝٤٥

FÂTİR SURESİ

Fâtır suresi ve anlamı

Mekke’de nazil olmuştur, 45 ayettir. Adını birinci ayette geçen “yaratan, yoktan var eden” anlamına gelen “fâtır” kelimesinden alır. Surede Allah’ın (c.c.) varlığına, birliğine ve kudretine işaret eden kozmik deliller sunulur. İlahi mesajın yeryüzündeki taşıyıcısı olan nübüvvet müessesesinin ve ahiret inancının önemi vurgulanır. İnsanları hidayet ve dalalete sevk eden sebepler anlatılır, hak ve bâtıl mücadelesinin sonuçlarına işaret edilir.

BULALIM

Fâtır suresinin anlamını meallerden okuyarak öne çıkan temaları bulunuz.

Peygamberlerin yalanlanması ve doğrduğu sonuçlar

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ
كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ
الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ
شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ أَتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ بَلْ إِنَّ
يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٣٩﴾ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ
مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٠﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ
لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾ اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ
وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ
الْأَوَّلِينَ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ
تَحْوِيلًا ﴿٤٢﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ
مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٣﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا
 بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ٣١ ثُمَّ أَوْرَثْنَا
 الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ
 وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِنَ اللَّهُ ذَلِكَ
 هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ٣٢ جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ
 فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ٣٣
 وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ
 شَكُورٌ ٣٤ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا
 فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ٣٥ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
 مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ٣٦ وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ
 فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
 أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ
 النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ٣٧ إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ
 غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٣٨

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ^{١٩} وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ^{٢٠}
وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ^{٢١} وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ^ط
إِنَّ اللَّهَ يَسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ^{٢٢}
إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ^{٢٣} إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا^ط
وَأَنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ^{٢٤} وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ
كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ^ج جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ^{٢٥} ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ^ع أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً^ج فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ
جُدَدٌ بَيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ^{٢٦}
وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ^ط إِنَّمَا
يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ^ط إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ^{٢٨}
إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ^ج وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ^{٢٩} لِيُؤْفِقَهُمْ
أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ^ط إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ^{٣٠}

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ فُرَاتٍ سَائِعٌ شَرَابُهُ وَهَذَا
 مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ
 حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاحِرَ لَتَبْتَغُوا
 مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ
 وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ
 يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ
 وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾
 إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا
 لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ
 مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
 الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾
 وَمَا ذَلِكُ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى
 وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَى حِمْلِهَاتٍ لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ
 ذَا قُرْبَىٰ ﴿١٨﴾ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا
 الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

وَأَنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
 الْأُمُورُ ﴿٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ
 الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ
 فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾
 الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سَوَاءُ عَمَلِهِ فَرَأَهُ حَسَنًا
 فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ
 عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾ وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ
 الرِّيَّاحَ فَتَثِيرُ سَحَابًا فُسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ
 بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ
 جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ
 يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورٌ ﴿١٠﴾
 وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا
 وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمِّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ
 وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَسْتَوِي

BULALIM

Gruplara ayrılarak yüzünden okuduğunuz bölümdeki tecvit kurallarını bulunuz. Hangi grubun daha çok tecvit kuralı bulunduğunu belirleyiniz.

UYGULAYALIM

Fâtır suresini dinleyiniz. Suredeki tecvitleri bularak sureyi tecvit kurallarına uygun olarak okuyunuz.

٤٣٣

الْجُزْءُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكَةِ رُسُلًا أُولَى
 أَجْنَحَةٍ مَّتَنًى وَثُلُثَ وَرُبَاعٍ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١ مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ
 لَهَا وَمَا يُمْسِكُ لَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٢
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ
 يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَانِي تَوْفُكُونَ ٣

LOKMAN SURESİ

Lokman suresi ve anlamı

Mekke’de nazil olmuştur, 34 ayettir. Adını 12. ve 13. ayetlerde geçen “Lokman” kelimesinden alır. Lokman’ın (a.s.) oğluna verdiği öğütlerin öne çıktığı surede Kur’an’ın hikmet ve hidayet kaynağı olduğu belirtildikten sonra ona tabi olanların temel özellikleri sıralanır. Ardından şirkin anlamsızlığı, tevhidin akliliği anlatılır. İnsanlar körü körüne atalarını taklitten vazgeçmeye davet edilerek büyük oranda dinî ve ahlaki ödevlere vurqu yapılır.

İLKELER ÇIKARALIM

Aşağıdaki ayetleri okuyarak örnekteki gibi ahlaki ilkeler çıkarınız.

Ayet Meali	İlke
“Ant olsun, biz Lokman’a ‘Allah’a şükret!’ diye hikmet verdik. Kim şükrederse, ancak kendisi için şükretmiş olur. Kim de nan-körlük ederse, bilsin ki Allah her bakımdan sınırsız zengindir, övülmeye lâyıktır.” (Lokman suresi, 12. ayet.)	Allah’ın (c.c.) verdiği nimetlere şükretmek mümin olmanın en önemli göstergelerindendir.
“Biz insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. İşte bunun için önce bana, sonra da ana-babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır.” (Lokman suresi, 14. ayet.)	
“Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi körü körüne bana ortak koşman için zorlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz ancak banadır. O zaman size, yapmış olduklarınızı haber veririm.” (Lokman suresi, 15. ayet.)	
“Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir.” (Lokman suresi, 17. ayet.)	
“Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zira Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez.” (Lokman suresi, 18. ayet.)	
“Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçalt. Unutma ki, seslerin en çirkini merkeplerin sesidir.” (Lokman suresi, 19. ayet.)	

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
 وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرَى إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ
 بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٢٩ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
 مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ٣٠ أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ
 تَجْرَى فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٣١ وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوْا
 اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
 وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ٣٢ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا
 رَبَّكُمُ وَآخِشُوا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ
 عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
 وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ٣٣ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
 الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ
 غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ٣٤

سُورَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ
 وَهِيَ ثَلَاثُونَ آيَةً

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
 وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً^ط وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ
 فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ^{٢٠} وَإِذَا قِيلَ
 لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ^ط قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا^ط
 أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ^{٢١} وَمَنْ
 يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ^ط وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ
 الْوُثْقَى^ط وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ^{٢٢} وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ
 كُفْرُهُ^ط إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا^ط إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
 بِذَاتِ الصُّدُورِ^{٢٣} نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَى عَذَابِ
 غَلِيظٍ^{٢٤} وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولَنَّ
 اللَّهُ^ط قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ^ط بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^{٢٥} لِلَّهِ^ط مَا فِي
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ^{٢٦} وَلَوْ أَنَّ مَا فِي
 الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ آبْحُرٍ
 مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ^ط إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ^{٢٧} مَا خَلَقَكُمْ
 وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً^ط إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ^{٢٨}

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ^ط وَمَنْ يَشْكُرْ فَاتَّمَّا
يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ^ج وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ^ج غَنِيٌّ حَمِيدٌ ١٢ وَإِذْ قَالَ
لُقْمَنُ لِبَنِهِ وَهُوَ يُعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ^ط إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ
عَظِيمٌ ١٣ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ^ج حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ
وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ^ط إِلَى الْمَصِيرِ ١٤
وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا
تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ
إِلَى^ج ثُمَّ إِلَى^ط مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥
يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ
أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ^ط إِنَّ اللَّهَ^ج لَطِيفٌ
خَبِيرٌ ١٦ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ^ط إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ^ج ١٧
وَلَا تُصْعِرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا^ط إِنَّ اللَّهَ^ج
لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ١٨ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ
مِنْ صَوْتِكَ^ط إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ^ع ١٩

سُورَةُ لُقْمَنِ مَكِّيَّةٌ
وَهِيَ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ١ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ٢ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ٣
 الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
 يُوقِنُونَ ٤ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥
 وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
 بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ٦ وَإِذَا
 تُلِيٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلِيَٰ مُّسْتَكْبِرًا كَانَ لَمَن يَسْمَعُهَا كَآفٌ فِي أُذُنِيهِ
 وَقَرَأَ فَبَشِّرُهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٧ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ٨ خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ
 الْحَكِيمُ ٩ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَقَالَتْ فِي الْأَرْضِ
 رَؤُسَىٰ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ١٠ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي
 مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ١١

وَلَقَدْ

[illegible]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ
وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً^ط وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ^ل مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝^{١٢٣}
وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ
هَذِهِ إِيْمَانًا فَآمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيْمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ۝^{١٢٤} وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ
رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ۝^{١٢٥} أَوَلَا يَرَوْنَ
أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ
وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝^{١٢٦} وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ^ط هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ^ط اللَّهُ^ل
قُلُوبَهُمْ بَأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝^{١٢٧} لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ
مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ^م رَحِيمٌ ۝^{١٢٨} فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ^ل
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ^ب الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝^{١٢٩}

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا
أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا
إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ١١٨ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا
اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ١١٩ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ
وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ
وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ
ظَمًا وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَؤُنَ
مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نِيلاً
إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ١٢٠ وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَأَدْيَا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٢١ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ
وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ١٢٢

التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ
 السَّاجِدُونَ الْأُمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
 الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ ^طاللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾
 مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
 وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
 أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ
 لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ
 عَدُوٌّ ^طلِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَمَا
 كَانَ ^طاللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْهُمْ حَتَّىٰ يَبَيَّنَ
 لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ ^طاللَّهِ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾ إِنَّ ^طاللَّهِ
 لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ
 مِنْ دُونِ ^طاللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾ لَقَدْ تَابَ ^طاللَّهُ
 عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ
 فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ
 فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ ^طعَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَوْفٌ ^{لا}رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ
 الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ **اللَّهُ** ^ط وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ
 وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَى ^ط **وَاللَّهُ** ^ط يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
 لَكَاذِبُونَ ﴿١٧٧﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ^ط الْمَسْجِدُ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى
 مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ^ط فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ
 أَنْ يَتَطَهَّرُوا ^ط **وَاللَّهُ** ^ط يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٧٨﴾ أَفَمَنْ أَسَّسَ
 بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ **اللَّهُ** ^ط وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ
 بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارُ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ^ط
وَاللَّهُ ^ط لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٧٩﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمْ
 الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ^ط
وَاللَّهُ ^ط عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨٠﴾ إِنَّ **اللَّهُ** ^ط اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
اللَّهُ ^ط فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ
 وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ **اللَّهُ** ^ط فَاسْتَبْشِرُوا
 بِبَيْعِكُمْ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ ^ط وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٨١﴾

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ١٠٠ وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ
الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ١٠١ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا
بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ
أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ١٠٢ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ
صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ
سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ١٠٣ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ١٠٤ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٠٥ وَآخَرُونَ مُرْجُونَ لِمِ
اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ١٠٦

وَالَّذِينَ

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا
لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٩٤ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ
لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا
عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا وَبَهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ٩٥ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا
عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٩٦
الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٩٧
وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ
بِكُمْ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٩٨
وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ
مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ
لَهُمْ سَيَدْخِلُهمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٩

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
 فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۝ ٨٧ لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
 جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ
 وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ ٨٨ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ ٨٩
 وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ
 كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ ٩٠ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى
 وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا
 لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ۝ ٩١ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلْتَ لَيْتَ حِمْلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ
 مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ
 حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ۝ ٩٢ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ
 يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ
 الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ ٩٣

يَعْتَذِرُونَ

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً
 فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٨٠ فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ
 خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
 حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ٨١ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا
 جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ٨٢ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ
 مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُواكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا
 وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
 فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ٨٣ وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا
 وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ
 فَاسِقُونَ ٨٤ وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
 أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ٨٥ وَإِذَا
 أَنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ أَمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ
 أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ٨٦

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَمَا أُوِيَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ
مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ
وَهُمَّو بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ۚ وَإِنْ
يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾ وَمِنْهُمْ
مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ آتِيَنَّا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا أَتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ
وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ
وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ
فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآكَثَرَ أَمْوَالًا
 وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
 كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضْتُمْ
 كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ
 وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
 فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
 ﴿٧٠﴾ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
 يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ
 الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
 سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ وَعَدَ اللَّهُ
 الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ
 وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ
 أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ
 مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا
 ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ
 عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهِزُّوا
 إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ
 لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ
 وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ
 بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ
 نُعَذِّبُ طَائِفَةً بَأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾ الْمُنَافِقُونَ
 وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
 وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ
 فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَ اللَّهُ
 الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ
 فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٦٨﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ^ط إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ^{٥٥}
لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ
كَافِرُونَ ۝ وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ^{٥٦} إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ
مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ۝ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا
أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدْخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۝^{٥٧}
وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا
وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ۝^{٥٨} وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا
مَا آتَاهُمُ اللَّهُ^{٥٩} وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ^{٦٠}
مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ^{٦١} رَاغِبُونَ ۝ إِنَّمَا
الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ^{٦٢}
وَابْنِ السَّبِيلِ^{٦٣} فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ^{٦٤} وَاللَّهُ^{٦٥} عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝^{٦٦}
وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ
لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ^{٦٧} وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا
مِنْكُمْ^{٦٨} وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ^{٦٩} لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝^{٧٠}

لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ
 حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾
 وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي ۖ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ
 سَقَطُوا ۖ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾
 إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا
 قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾
 قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا
 وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ
 بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ
 أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بَأْيَدِنَا
 فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾ قُلْ أَنْفِقُوا
 طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنْكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
 فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ
 إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ
 إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ ^ط ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ^{٤١}
 لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبْغُوكَ وَلَكِنْ
 بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ^ط وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ ^ج لَوْ اسْتَطَعْنَا
 لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ^ج وَاللَّهُ ^ج يَعْلَمُ إِنَّهُمْ
 لَكَاذِبُونَ ^{٤٢} عَفَا اللَّهُ ^ج عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ
 لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ^{٤٣} لَا يَسْتَأْذِنُكَ
 الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ^ج وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ ^ط وَاللَّهُ ^ج عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ^{٤٤} إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ
 الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ^ج وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ
 فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ^{٤٥} وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا
 لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ ^ج انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ
 اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ^{٤٦} لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ
 إِلَّا خَبَالًا ^{نصر} وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ ^ج
 وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ^ط وَاللَّهُ ^ج عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ^{٤٧}

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ
 كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِّئُوا
 عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ^ط فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ^ط زَيْنَ لَهُمْ
 سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ^ط لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ^ع ٣٧
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ
 انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ^ط اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ
 بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ٣٨ إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ
 عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَنْصُرُوهُ
 شَيْئًا وَاللَّهُ^ط عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٣٩ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ
 نَصَرَهُ اللَّهُ^ط إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ
 إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ
 اللَّهَ^ج مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ^ط سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ
 لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى^ط
 وَكَلِمَةُ اللَّهِ^ط هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ^ط عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٤٠

انْفِرُوا

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ٣٢ هُوَ الَّذِي
أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ ۖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ٣٣ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ ۖ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٣٤ يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ
جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ
هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
تَكْنِزُونَ ٣٥ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا
فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا
يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ٣٦

ثُمَّ يَتُوبُ **اللَّهُ** مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ^ط
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا
 الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ
 عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمْ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ ^ط إِنَّ **اللَّهُ** عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾
 قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ **بِاللَّهِ** وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
 وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ **اللَّهُ** وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
 دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
 الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ^ع ﴿٢٩﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ
 عُزَيْرِ بْنِ **اللَّهُ** وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ
اللَّهُ ^ط ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِيُونَ قَوْلَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمْ **اللَّهُ** ^ز أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾
 اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ **اللَّهُ**
 وَالْمَسِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ ^ج وَمَا أَمَرُوا إِلَّا ليعْبُدُوا إِلَهًا
 وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ^ط سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

يُرِيدُونَ

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَاتٍ لَهُمْ فِيهَا
نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ۝۲۱ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ۝۲۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ
وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ط
وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝۲۳ قُلْ إِن كَانَ
أَبَاؤُكُمْ وَابْنَاؤُكُمْ وَنِسَاءُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ ۝ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ ط
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ط
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝۲۴ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ ط
فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ ط
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ ط
بِمَا رَحِبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ۝۲۵ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ ط
عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا ط
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ۝۲۶

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ
 عَلَيْهِمْ وَيُشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ۝ وَيُذْهِبْ غَيْظَ
 قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝
 أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
 وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً
 وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا
 مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ ۝ أُولَئِكَ
 حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝ إِنَّمَا يَعْمُرُ
 مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
 وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا
 مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ
 الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝
 الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝

يُبَشِّرُهُمْ

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ
 رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
 اسْتَقَامُوا إِلَيْكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾
 كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ
 إِلَّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ
 وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾ اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ
 ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ
 هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
 فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
 وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا
 فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ
 لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾ أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ
 وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَوُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
 اتَّخَشَوْهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ
مِائَةٌ وَتِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝
فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي
اللَّهِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ مُحْزِي الْكَافِرِينَ ۝ وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَيَّنَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ
مُعْجِزِي اللَّهِ ۖ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ إِلَّا الَّذِينَ
عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا
عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ۝ فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرْمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْصُرُوهُمْ وَقَعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ ۚ فَإِنْ
تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ
كَلَامَ اللَّهِ ۖ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ۝

كَيْفَ

ENFAL SURESİ

Enfal suresi ve anlamı

Medine’de hicretin ikinci yılında -624- Bedir Savaşı’ndan sonra inmiştir, 75 ayettir. Adını ilk ayetteki “el-enfal” kelimesinden alır. “Enfal”, savaş ganimetleri demektir. Surenin esas konusu Bedir Gazvesi ve ganimetler meselesi gibi görünse de gerçekte asıl maksat, Müslümanların her devirdeki düşmanlara karşı alacakları tedbirlerin temel ilkelerini belirlemektir.

İLKELER ÇIKARALIM

Enfal suresinin anlamını meallerden okuyarak öne çıkan mesajları ilkeler hâlinde aşağıya sıralayınız.

Zaferin elde edilmesinde sayı çokluğu değil inanç, azim, cesaret ve ilahi yardım önemlidir.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى^{٧٠} إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ
 فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ
 لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ ٧١ وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا
 اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ ٧٢ إِنَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ^{نصر} بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى
 يُهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا
 عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ ٧٣
 وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ
 فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ۝ ٧٤ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ^{نصر} هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
 لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝ ٧٥ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا
 وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ^{نصر} مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ
 أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ ٧٦

وَأَنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي آتَاكَ
بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ٦٢ وَالْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ
مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا آَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ آَلَفَ
بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٦٣ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ
اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٦٤ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ
عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا
مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٦٥ أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ
وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ
يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ
اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ٦٦ مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ
أَسْرَى حَتَّى يُمِشَّ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ
يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٦٧ لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ
سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦٨ فَكُلُوا
مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٦٩

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا
 مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٥٣ كَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ ۖ
 وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ ۖ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
 بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ٥٤ إِنَّ
 شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥٥
 الَّذِينَ عَاهَدَتْ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ
 وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٦ فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ
 مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَدَّكَّرُونَ ٥٧ وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ
 خِيَانَةً فَاِنْبِذْ اِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ٥٨
 وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۚ اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ٥٩
 وَاَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ
 تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ
 لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ٦٠ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ
 فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦١

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ
 رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ٤٦ وَلَا تَكُونُوا
 كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ
 وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ٤٧
 وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ
 الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَانِ
 نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى
 مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٤٨ إِذْ يَقُولُ
 الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ
 وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٤٩ وَلَوْ تَرَى
 إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
 وَأَذْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ٥٠ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ
 أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ٥١ كَذَابُ
 آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
 فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٥٢

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ
إِنْ كُنْتُمْ أَمْنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ
يَوْمَ التَّقَىٰ الْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٤١ إِذْ أَنْتُمْ
بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ
أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَا خْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ
وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ
لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ٤٢ إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا
وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ
وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٤٣ وَإِذْ
يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّقَيْتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيَقَلِّلُكُمْ
فِي آعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ
تُرْجَعُ الْأُمُورُ ٤٤ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً
فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ٤٥

وَمَا لَهُمْ آلًا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ^ط وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ
 الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ^ط إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ^{نفسر} إِلَّا الْمُتَّقُونَ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^{٣٤} وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ
 عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً^ط فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
 كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ^{٣٥} إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ
 أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ^ط فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ
 تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً^ط ثُمَّ يُغْلَبُونَ^ط وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ^{٣٦} لِيَمِيزَ اللَّهُ^ط الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ
 وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمُهُ جَمِيعًا
 فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ^ط أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ^{٣٧} قُلْ
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا^{نفسر} إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ
 يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ^{٣٨} وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ
 لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ^ط فَإِنْ انْتَهُوا
 فَإِنَّ اللَّهَ^ط بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ^{٣٩} وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاغْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ^ط مَوْلِيكُمْ نِعَمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعَمَ النَّصِيرِ^{٤٠}

وَاغْلَمُوا

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ
أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَأَوْثِقُوا يَدَكُمْ بِنَصْرِهِ
وَرَزَقَكُمُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۖ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾
وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ
أَوْ يُخْرِجُوكَ ۖ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ
هَذَا ۖ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَصَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ
كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَامْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ
السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ
وَأَنْتَ فِيهِمْ ۖ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ
وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾ إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ
وَأِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَنْ
تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا
تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا
سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ
الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ
خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ
لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ
وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وَادْكُرُوا

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ
 بِآلِفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ۙ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى
 وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ
 اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۙ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ
 وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ
 عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ
 بِهِ الْأَقْدَامَ ۙ إِذْ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ
 فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَالِقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
 فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۙ
 ذَلِكَ بَأْنُهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۙ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
 فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۙ ذَلِكَمُ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ
 لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ
 الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُولُّوهُمْ الْاَدْبَارَ ۙ وَمَنْ يُؤَلِّهِمْ
 يَوْمَئِذٍ دُبْرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ
 بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَاوِيَهُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۙ

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ
خَمْسٌ وَسَبْعُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ^ط قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ^ل وَالرَّسُولِ^ج فَاتَّقُوا اللَّهَ^ل
وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ^ص وَأَطِيعُوا اللَّهَ^ل وَرَسُولَهُ^ج إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ^ل وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ^ج يَتَوَكَّلُونَ ۝
الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝^ط أُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ^ص وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝
كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ^ط مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ^ص وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
لَكَارِهِونَ ۝^ل يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝^ط وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ^ل إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ
أَنَّهُمَا لَكُمْ وَتُودُونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ
وَيُرِيدُ اللَّهُ^ل أَنْ يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۝^ج
لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝^ج

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ

A'RÂF SURESİ

A'râf suresi ve anlamı

Mekke'de nazil olmuştur, 206 ayettir. Adını 46. ve 48. ayetlerde geçen "el-a'râf" kelimesinden alır. "el-A'râf"; yüksek yerler, yüksek mevkiler demektir. Üslup ve muhteva bakımından bir önceki En'âm suresinin devamı gibi olan A'râf suresinde iman meseleleri, vahyin önemi, ataları körü körüne taklit etmenin yanlışlığı, müminlerle inkârcıların ahiretteki durumlarının mukayesesi gibi itikadi konular işlenir. Bunun yanında geçmiş peygamberlerin hayatlarından örnekler verilerek onların iman uğrunda mücadeleleri gözler önüne serilir.

A'râf Suresinin İçeriği

Ayetler	Konusu
1-10	Bütün insanlar, kendilerine gönderilmiş olan ilahi mesajı izlemeye davet edilmekte ve ilahi mesajı reddetmenin sonuçları hakkında uyarılmaktadır.
11-25	İnsanoğlunu şeytanın tuzaklarına karşı uyarmak amacıyla Hz. Âdem'in kıssası anlatılır.
26-53	Bazı ilahi talimatların şeytanın talimatları ile olan zıtlıklarını içerir ve her ikisinin sonuçlarının resmi çizilir.
54-58	İlahi mesaj, her şeyi yaratan Allah (c.c.) tarafından gönderildiği için ona uyulması gerektiği, onun kuru toprağı diriltmek için indirilen yağmura benzediği ortaya konulur.
59-171	Nuh, Hud, Salih, Lut, Şuayb, Musa (a.s.) gibi bazı peygamberlerin hayatlarından kesitler sunularak inkârın sonuçları gözler önüne serilir ve bu kesitlerle Hz. Muhammed'in (s.a.v.) daveti arasında ilişki kurulur.
172-174	Âdem'in (a.s.) Allah'ın (c.c.) halifesi olarak atandığı zaman yapılan sözleşmeye dikkat çekilerek onun zürriyetinden gelen bütün insanların verilen o ahdi hatırlaması istenir.
175-179	İlahi mesajı bildiği hâlde buna aldırış etmeyen insan örneğinden söz edilerek bu çağırışı bâtıl sayanlar uyarılır.
180-198	Kur'anı anlamak için sahip oldukları imkânları yanlış kullanan kişilere değinilir. Hz. Peygamber'in çağırısına karşı gösterilen düşmanca tutumların ciddi sonuçları olacağı dile getirilir.
199-206	Müslümanlara, İslam davetini kabul etmeyen ve ondan yüz çevirenlere karşı takınmaları gereken tavırlar hususunda bazı talimatlar verilir.

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ١٩٦
 وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتِطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا
 أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ١٩٧ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا
 وَتَرِيَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ١٩٨ خُذِ الْعَفْوَ
 وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ١٩٩ وَإِنَّمَا يَنْزَغَنَّكَ
 مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٢٠٠
 إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا
 فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ٢٠١ وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغِيِّ ثُمَّ
 لَا يُقْصِرُونَ ٢٠٢ وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بَايَةٌ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ
 إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ
 وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٢٠٣ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ
 فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٢٠٤ وَاذْكُرْ رَبَّكَ
 فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
 وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ٢٠٥ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
 لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ٢٠٦

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ
 أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ
 أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا
 تَغَشَّيْهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا
 اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّا
 آتَيْهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَيْهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
 يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾ أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾
 وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾ وَإِنْ
 تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ
 أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 عِبَادُ أَمْثَالِكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾ أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آيْدٍ يَبْطِشُونَ
 بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أُذَانٌ يَسْمَعُونَ
 بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تُنْظِرُونَ ﴿١٩٥﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ أُذُنٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا
أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾ **وَاللَّهُ**
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ
سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ
بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم
مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾ أَوَلَمْ
يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٤﴾ أَوَلَمْ
يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ **اللَّهُ** مِنْ شَيْءٍ
وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجْلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾ مَنْ يُضْلِلِ **اللَّهُ** فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ **رَبِّي** لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ
إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ **اللَّهُ** وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ^ج
خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ^ج
تَتَّقُونَ^ع ١٧١ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ^ك مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ^ط قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا^ج
أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ^ل ١٧٢ أَوْ تَقُولُوا
إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ^ج
أَفْتَهَلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ^ف ١٧٣ وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ
وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ^ف ١٧٤ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا
فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ^ج ١٧٥
وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ^ج
فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ^ج إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ
يَلْهَثْ^ط ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصِصْ^ج
الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ^ج ١٧٦ سَاءَ مَثَلًا^ل الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ^ج ١٧٧ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ^ك
فَهُوَ الْمُهْتَدَى^ج وَمَنْ يُضِلْ فَاُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ^ف ١٧٨

وَلَقَدْ

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا^{لا} اللَّهُ^ن مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا شَدِيدًا^ط قَالُوا مَعذِرَةٌ إلی رَبِّكُمْ^ط وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝١٦٤
فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ^ط أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ
وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَیْسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝١٦٥
فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ۝١٦٦
وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ^ط لِيُبَعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ
سُوءَ الْعَذَابِ^ط إِنَّ رَبَّكَ^ط لَسَرِيعُ الْعِقَابِ^ج وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝١٦٧
وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ
ذَلِكَ^ن وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝١٦٨
فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ
مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ^ط أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ
أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ^ط إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ^ط وَالِدَارُ الْأُخْرَى
خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ^ط أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝١٦٩ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ
بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ^ط إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ۝١٧٠

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَى عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَى
مُوسَى إِذِ اسْتَسْقِيهِ قَوْمُهُ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ^ج
فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ
أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ ^ط وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَى ^ط كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ^{١٦٠}
وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
نَغْفِرْ لَكُمْ ^ط خَطِيئَاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ^{١٦١}
فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَظْلِمُونَ ^ع ^{١٦٢} وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي
كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ
تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ^ل
لَا تَأْتِيهِمْ ^ج كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ^{١٦٣}

وَإِذْ قَالَتْ

وَاکْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا
 هُنَا إِلَيْكَ قَالٌ عَذَابِي أَصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي
 وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَاكُنْهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ
 الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
 الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ
 فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ
 عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
 الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ
 عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا
 النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ^{لَا} أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾
 قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا
 الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
 وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي
 يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾
 وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا
خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ^{١٥١} وَأَلْقَى الْأَلْوَاخَ
وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّفُونِي
وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ^{١٥٢} قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا
فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ^{١٥٣} إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ
سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ^{١٥٤} وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ^{١٥٥} وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ^{١٥٦} مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ^{١٥٧}
وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاخَ وَفِي نُسَخَتِهَا
هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ^{١٥٨} يَرْهَبُونَ^{١٥٩} وَاخْتَارَ مُوسَىٰ
قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ
لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ
مِثْلَ إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ^{١٦٠}
أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ^{١٦١}

وَكَتَبَ

قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي
 وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾
 وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَا حِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا
 لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا
 سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ سَاصْرِفْ عَنْ آيَاتِ الَّذِينَ
 يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ
 لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
 وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ
 إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ
 مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ
 وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا
 سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ
 لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَآئِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ
 عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا
 لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ مَتَّبِعُوا
 مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ
 أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَإِذْ
 أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
 يُقْتِلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ
 بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾ وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً
 وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْنٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ
 مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
 سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ
 رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرِنِي وَلَكِنْ
 أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرِنِي فَلَمَّا
 تَجَلَّى لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا
 أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

قَالَ

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ ۚ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِنَسْحَرَنَّ بِهَا فَمَا نَخْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالْدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ ۖ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ بِالْغُوهِ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾ فَاَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَعَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

قَالُوا أَمَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ رَّبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ۝ قَالَ
 فِرْعَوْنُ اأَمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ أَدْنَى لَكُمْ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَكْرْتُمُوهُ
 فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝
 لَا قِطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَا صَلْبَنَّاكُمْ
 أَجْمَعِينَ ۝ قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۝ وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا
 إِلَّا أَنْ أَمَّا بآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
 وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ۝ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَدْرُ
 مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَالْهَتَكَ قَالَ
 سَنُقْتِلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ۝
 قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ
 لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝
 قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ
 عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ
 فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَن لَّا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ ^ط قَدْ جِئْتُكُمْ
بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ^ط فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ ^{١٠٥} قَالَ إِنْ
كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَآتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ^{١٠٦}
فَالْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ^ج ^{١٠٧} وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا
هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ^ع ^{١٠٨} قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ
هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ^ل ^{١٠٩} يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ
فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ^{١١٠} قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ
حَاشِرِينَ ^ل ^{١١١} يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ^{١١٢} وَجَاءَ السَّحَرَةُ
فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ^{١١٣} قَالَ
نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ^{١١٤} قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ
وَأَمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ^ج ^{١١٥} قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا
سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ ^{١١٦}
وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ
مَا يَأْفِكُونَ ^ج ^{١١٧} فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ^ج ^{١١٨} فَغُلِبُوا
هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ^ج ^{١١٩} وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ^ج ^{١٢٠}

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٧﴾ وَأَوَامِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ
بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا
يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ
يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾
تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا وَجَدْنَا
لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾
ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾
وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ
 أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ۝٨٨ قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي
 مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّيْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ
 فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ
 تَوَكَّلْنَا رَبُّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ
 الْفَاتِحِينَ ۝٨٩ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ
 شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخَاسِرُونَ ۝٩٠ فَآخَذَتْهُمْ الرِّجْفَةُ فَاصْبَحُوا
 فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ۝٩١ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا
 الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ۝٩٢ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ
 يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ
 آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ۝٩٣ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ
 إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ۝٩٤ ثُمَّ
 بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
 آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝٩٥

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ
قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ
إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾
وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ
مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ
إِصْلَاحِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾
وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا
إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ
أَمْنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا
حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

وَإِذْ كُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ
 الْجِبَالَ بُيُوتًا فَادْكُرُوا الْآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ
 مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
 لِلَّذِينَ اسْتِزْعَفُوا لِمَنْ أَمِنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا
 مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ ط قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾
 قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾
 فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ
 ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَآخَذَتْهُمْ
 الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلَّى
 عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي
 وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾
 وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
 بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ
 شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ط بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

أٰبَلٰغُكُمْ رِسٰلَاتِ رَبِّيْ وَآنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اٰمِيْنٌ ٦٨
 اَوْعَجِبْتُمْ اَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ
 مِّنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَاذْكُرُوْا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْۢ بَعْدِ
 قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِى الْخَلْقِ بَصۜطَةً ۚ فَادْكُرُوْا اِلَآءَ اللّٰهِ
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ٦٩ قَالُوْا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهٗ
 وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا ۚ فَاتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ
 مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ٧٠ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّنْ رَبِّكُمْ
 رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۚ اَتُجَادِلُوْنَى فِىْ اَسْمَآءِ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ
 وَاٰبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ۚ فَانْتَظِرُوْا اِنِّىْ
 مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ٧١ فَانْجَيْنَاهُ وَالَّذِيْنَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ
 مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَاۤبِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا وَمَا كَانُوْا
 مُّؤْمِنِيْنَ ٧٢ وَاِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ۙ قَالَ يٰۤا قَوْمُ
 اعْبُدُوْا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ۚ قَدْ جَآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ
 مِّنْ رَبِّكُمْ ۚ هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةٌ ۚ فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ
 فِىْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمْسُوْهَا بِسُوٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابُ اَلِيْمٍ ٧٣

وَادْكُرُوا

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ^ج وَالَّذِي خَبَتْ لَا يَخْرُجُ
 إِلَّا نَكِيدًا^ط كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ^{٥٨}
 لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
 مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ^ط إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ^{٥٩}
 قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ^{٦٠} قَالَ
 يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ^{٦١}
 أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي^ج وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
 مَا لَا تَعْلَمُونَ^{٦٢} أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ^ج
 عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ^{٦٣}
 فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا^ط إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ^{٦٤} وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ
 هُودًا^ط قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ^ط
 أَفَلَا تَتَّقُونَ^{٦٥} قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا
 لَنَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ^{٦٦} قَالَ يَا قَوْمِ
 لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ^{٦٧}

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٥٢ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ
يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ٥٣
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي
كُنَّا نَعْمَلُ ٥٤ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ٥٥ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثِيثًا ٥٦ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ٥٧
إِلَّا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ٥٨ أَدْعُوا رَبَّكُمْ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ٥٩ وَلَا تُفْسِدُوا
فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ
رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ٦٠ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ
الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ٦١ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا
سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ
الشَّمَرَاتِ ٦٢ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ٦٣

وَالْبَدْدُ

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبَّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ٤٤ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ٤٥ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ٤٦ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٤٧ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ٤٨ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ٤٩ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ٥٠ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسِيهِمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ٥١

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
 فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا
 جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرِيَهُمْ لِأُولِيهِمْ ^{مَد} رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَاتِهِمْ
 عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ^ط ٣٨
 وَقَالَتْ أُولِيهِمْ لِأُخْرِيَهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ^ع ٣٩ إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ
 وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ^ط وَكَذَلِكَ
 نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ^ط ٤٠ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ
 وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ^ط ٤١ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ^ن أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ^ج هُمْ فِيهَا
 خَالِدُونَ ^ط ٤٢ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهِمْ
 الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا
 لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ ^ن لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ ^ط
 وَنُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ أَوْرِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ^{مَد} ٤٣

وَنَادَىٰ

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا
وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ
الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَمَا بَطَّنَ وَالْأِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ
بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ
أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾
يَا بَنِي آدَمَ إِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ
آيَاتِي فَمَنْ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾
وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّى إِذَا
جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّوْنَهُمْ قَالُوا آيِنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
 مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ
 وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾ يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ
 لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِيكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ
 مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٣٦﴾ يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمْ
 الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا
 لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِيَهُمَا إِنَّهُ يَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ
 لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾
 وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا
 قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَىٰ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾
 قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ
 وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ط كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٣٩﴾
 فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ط إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا
 الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٤٠﴾

يَا بَنِي

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ
 وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ١٢ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ
 فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ١٣ قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ١٤
 قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ١٥ قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
 الْمُسْتَقِيمَ ١٦ ثُمَّ لَا تَتِينَهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ
 أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ١٧ قَالَ اخْرُجْ
 مِنْهَا مَذْذُومًا مَدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
 أَجْمَعِينَ ١٨ وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
 شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ١٩ فَوَسَّوَسَ
 لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِهِمَا وَقَالَ
 مَا نَهَايَكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ
 أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ٢٠ وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ٢١
 فَدَلَّيَهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا وَطَفِقَا
 يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا
 عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلَّ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ٢٢

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ
مِائَتَانِ وَسِتُّ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 المص^ط ١ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنذِرَ
 بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ٢ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ
 وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ٣ وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ
 أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ٤ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ
 إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ٥ فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ
 أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ٦ فَلَنَقْصِّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ
 وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ٧ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ
 فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٨ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ
 خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ٩ وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ١٠
 وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
 لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ط لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ١١

قَالَ

EN'ÂM SURESİ

En'âm suresi ve anlamı

Mekke'de nazil olmuştur, 165 ayettir. Adını sure içinde geçen, büyük ve küçükbaz hayvanlar anlamına gelen “en'âm” kelimesinden alır. İslam inancının tevhit, ahiret ve nübüvvet gibi belli başlı ilkelerini ve bunların günlük hayata yansımalarını farklı yönlerden işler. Bunlarla birlikte müşriklerin yanlış inançlarını reddeder, itirazlarına cevap verir. İslam'ı tebliğ ederken çeşitli işkencelere uğrayan Hz. Peygamber'i ve izleyicilerini teselli eder. Surede Hz. İbrahim'in, aklıyla ve gözlemleriyle Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği hakkında kesin bilgi ve inanca ulaşmasını anlatan ayetler dikkat çekicidir. 151-153. ayetleri İslam ahlakının başta gelen kurallarını içerir.

BULALIM

En'âm suresinin anlamını meallerden okuyarak öne çıkan temaları bulunuz.

Tevhit inancının kesin deliller üzerinden ortaya konulması

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ
 آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا
 لَمْ تَكُنْ أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَضِرُوا
 إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ
 فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾
 مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مَثَالٍهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى
 إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ إِنَّنِي هَدَيْتَنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾
 قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾
 لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ أَغَيْرَ
 اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا
 وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
 بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ
 الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوكُمْ
 فِي مَا أُتِيَكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
 أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا
 إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ
 أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصِيِّكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝۱۵۲ وَأَنَّ هَٰذَا
 صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ
 عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصِيِّكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝۱۵۳ ثُمَّ
 آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا
 لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ۝۱۵۴
 وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
 تُرْحَمُونَ ۝۱۵۵ أُنْزِلُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ
 مِن قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ۝۱۵۶ أَوْ تَقُولُوا
 لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ
 جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ
 مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ
 يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ۝۱۵۷

هَلْ يَنْظُرُونَ

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ
بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ
عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
وَأَنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ
شَاءَ لَهَدَيْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ هَلَمْ شُهِدَاءُكُمْ الَّذِينَ
يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ
مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾ قُلْ تَعَالَوْا
أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ
نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ
مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ
إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصِيَّتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

ثَمَانِيَّةَ أَزْوَاجٍ مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ^ط
 قُلِ الذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ ^ط
 أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ^ط نَبِيُّنِي ^ط بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ^ل ۱۴۳
 وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلِ الذَّكَرَيْنِ ^ط
 حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ^ط
 أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْكُمْ ^ط اللَّهُ بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ
 افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ ^ط
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ^ع ۱۴۴ قُلِ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ ^ط
 إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً
 أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا
 أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ^ط فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ
 رَبَّكَ ^ط غَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۴۵ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ
 ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا
 إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ
 بِعَظْمٍ ^ط ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۱۴۶

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْتُ حِجْرًا لَا يَطْعَمُهَا
 إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
 لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ
 بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ
 خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ
 مِيتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ
 عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا
 بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ
 قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ
 جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ
 وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرِّمَّانَ مُتَشَابِهًا
 وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ
 يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾
 وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَشَاتٌ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ
 وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ
عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَأْ
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ
كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾ إِنْ
مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ قُلْ
يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ
لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ
الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ
وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ
فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ﴿١٣٦﴾ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ
إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٧﴾ وَكَذَلِكَ
زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ
شُرَكَائُهُمْ لِيُرْذُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

فَمَنْ يُرِدِ **اللَّهُ** أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ
أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ
كَذَلِكَ يَجْعَلُ **اللَّهُ** الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾
وَهَذَا صِرَاطُ **رَبِّكَ** مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَذَكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ **رَبِّهِمْ** وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ
قَدْ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ **رَبَّنَا**
اسْتَمْتِعْ بِغُضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ
النَّارُ مَثْوِيكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ **اللَّهُ** إِنَّ **رَبَّكَ**
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذَلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ
رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ
يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمْ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾ ذَلِكَ
أَنْ لَمْ يَكُنْ **رَبُّكَ** مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

وَمَا لَكُمْ إِلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ
فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ
كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بَغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْأَثَمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْأَثَمَ سَيَجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا تَأْكُلُوا
مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ
لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ
إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾ أَوْ مَن كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا
لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بَخَارِجٍ مِنْهَا ط كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾
وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُّجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا
وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا جَاءَتْهُمْ
آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَى مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ط
اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا
صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى وَحَشَرْنَا
 عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوْا اِلَّا اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ
 وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُوْنَ ۝۱۱۱ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ
 عَدُوًّا شَيَاطِيْنَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحٰى بَعْضُهُمْ اِلَى بَعْضٍ
 زُخْرَفَ الْقَوْلِ غُرُوْرًا وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوْهُ فَذَرُهُمْ
 وَمَا يَفْتَرُوْنَ ۝۱۱۲ وَلِتَصْغٰى اِلَيْهِ اَفْعِدَّةُ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ
 بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوْا مَا هُمْ مُقْتَرِفُوْنَ ۝۱۱۳ اَفَغَيَّرَ اللّٰهُ
 اَبْتٰغٰى حَكَمًا وَهُوَ الَّذِىْ اَنْزَلَ اِلَيْكُمْ الْكِتٰبَ مُفَصَّلًا
 وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتٰبَ يَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ مُنْزَّلٌ مِّنْ رَبِّكَ
 بِالْحَقِّ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ۝۱۱۴ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ
 صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيْمُ ۝۱۱۵
 وَاِنْ تُطِيعْ اَكْثَرُ مَنْ فِى الْاَرْضِ يَضِلُّوكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
 اِنْ يَتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ۝۱۱۶ اِنَّ رَبَّكَ
 هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيْلِهٖ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ۝۱۱۷
 فَكُلُوْا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝۱۱۸

ذَلِكُمْ **اللَّهُ رَبُّكُمْ** لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ
 وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ
 الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝ قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ
 مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا
 وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝ وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ
 وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ
 إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝
 وَلَوْ شَاءَ **اللَّهُ** مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا
 وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝ وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ
 مِنْ دُونِ **اللَّهِ** فَيَسُبُّوا **اللَّهَ** عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ كَذَلِكَ زَيَّنَّا
 لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ۝ وَأَقْسَمُوا **بِاللَّهِ** جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَنَبْنِيَنَّ لَهُمْ بَرْجًا
 لَوْ كُنَّا مُؤْمِنِينَ ۚ وَإِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ **اللَّهِ** وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا
 إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَنُقَلِّبُ أَفْعَادَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا
 لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ ط
قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى
لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ
مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَا تُشَمُّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ
يَلْعَبُونَ ٩١ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ
بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ٩٢ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى
عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ
سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ ط وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ
الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ
تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ
وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ٩٣ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى كَمَا
خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا
نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ط
لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ٩٤

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمَنُ
 وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾ وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ
 نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾ وَوَهَبْنَا
 لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ
 وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى
 وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى
 وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾ وَاسْمِعِيلَ وَالْيَسَعَ
 وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ وَمِن آبَائِهِمْ
 وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مَن
 عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾
 أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
 فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا
 بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْيِهِمُ اقْتَدِهْ قُلْ
 لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرَى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَرَأْتَتَّخِذُ أَصْنَامًا إِلَهَةً إِنِّي
 أَرِيكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۖ ۷۴ وَكَذَلِكَ نَرَى إِبْرَاهِيمَ
 مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ۖ ۷۵
 فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا ۖ قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا
 أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْإِفْلِينَ ۖ ۷۶ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ
 هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ
 مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ۖ ۷۷ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا
 رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا
 تُشْرِكُونَ ۖ ۷۸ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۖ ۷۹ وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ
 قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدِينِ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ
 بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا
 أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۖ ۸۰ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ
 أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
 فَآيُ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۖ ۸۱

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ
ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا
وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ
بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ
وَأَنْ تَعْدِلَ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا
اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ
لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى امْتَثِلْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ
هُوَ الْهُدَى وَأَمْرُنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ
فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ
عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ ۖ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٩﴾ قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّئِنْ أَنجَيْنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٧٠﴾ قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧١﴾ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۖ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٧٢﴾ وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۖ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٧٣﴾ لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ٥٣ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٥٤ وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِيَتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ٥٥ قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا آتِبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ٥٦ قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ٥٧ قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ٥٨ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتٍ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٥٩

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٤٥
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ
 عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظُرْ كَيْفَ
 نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ٤٦ قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ
 عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ ٤٧
 وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ أَمَنَ وَأَصْلَحَ
 فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٤٨ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
 يَمَسُّهُمْ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ٤٩ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ
 عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي
 مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ
 أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ٥٠ وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا
 إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ٥١
 وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
 وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ
 عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ٥٢

وَكَذَلِكَ

اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ
 يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ
 قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾ وَمَا
 مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ
 أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ
 يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ
 مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلِّهِ وَمَنْ يَشَأِ يُجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾
 قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
 أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ
 فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾
 وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ
 قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
 فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى
 إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْشَوْنَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا
 عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ
 بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى رَبِّهِمْ ﴿٣٠﴾ ط قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ
 قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا ﴿٣١﴾ ط قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٢﴾ ط
 قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ﴿٣٣﴾ ط حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ
 بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَى مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ
 عَلَى ظُهُورِهِمْ ﴿٣٤﴾ ط أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣٥﴾ ط وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ
 وَلَهُوَ وَلَدَّارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ ﴿٣٦﴾ ط أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٧﴾ ط
 قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ
 وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ ﴿٣٨﴾ ط يَجْحَدُونَ ﴿٣٩﴾ ط وَلَقَدْ كُذِّبَتْ
 رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّى أَتَاهُمْ
 نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ﴿٤٠﴾ ط وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَائِ
 الْمُرْسَلِينَ ﴿٤١﴾ ط وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ
 أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ
 وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٢﴾ ط

قُلْ أَيْ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ **اللَّهُ** شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ
 هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْنَكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ **اللَّهِ**
 إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرَاءٌ مِمَّا
 تُشْرِكُونَ ١٩ الَّذِينَ اتَّيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ
 الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٢٠ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ
 افْتَرَى عَلَى **اللَّهِ** كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٢١
 وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا آيِنَ شُرَكَائِكُمْ
 الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ٢٢ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا **وَاللَّهُ رَبَّنَا**
 مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ٢٣ أَنْظِرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ
 مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ٢٤ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
 أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا
 بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا
 إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ٢٥ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْعَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
 إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٢٦ وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا
 يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ **رَبِّنَا** وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢٧

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
 مَا يَلْبِسُونَ ۝۹ وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
 بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝۱۰ قُلْ سِيرُوا
 فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝۱۱
 قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ ۝۱۲ كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ
 الرَّحْمَةَ لِيَجْمَعَ بَيْنَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ
 خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝۱۳ وَلَهُ مَا سَكَنَ
 فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۱۴ قُلْ آخِرَ اللَّهُ
 أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعَمُ وَلَا يُطْعَمُ
 قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝۱۵ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ
 يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝۱۶ مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ
 الْفَوْزُ الْمُبِينُ ۝۱۷ وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ
 لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۸
 وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۝۱۹

سُورَةُ الْأَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ
مِائَةٌ وَخَمْسُ وَسِتُّونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ
 ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ
 ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ۝ وَهُوَ اللَّهُ
 فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ۝
 وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝
 فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ
 يَسْتَهْزِئُونَ ۝ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ
 فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمْكِنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا
 الْأَنْهَارَ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهِمْ فَاهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ
 قَرْنًا آخَرِينَ ۝ وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
 لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ۝ وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
 عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ۝

SURELERİ YÜZÜNDEN OKUMA UYGULAMALARI

En'âm, A'râf, Enfal, Tevbe, Lokman ve Fâtır surelerini yüzünden okurken aşağıdaki uygulamalar dikkate alınabilir.

- Yüzünden okunacak her bir sure dinlenir.
- Yüzünden okunmasından sonra sureler birlikte tekrar edilir.
- Her bir ayet, belirlenen sıraya göre okunur.
- Dinleme sırasında tespit edilen tecvit kurallarının altı çizilir.
- Sure içinde geçen tecvit kuralları açıklanarak ilgili sureler bu kurallara uygun olarak okunur.
- Yüzünden okunan sure dikkatle takip edilir. Yapılan tecvit hataları not alınır. Bu hatalar üzerine düşünceler paylaşılır.
- Gruplar oluşturulur, sureler yüzünden okunur, okuma hataları tespit edilerek okunuş geliştirilir.
- Her bir sure en az on defa yüzünden okunur.
- İlk ve son okuma süresi kronometre ile belirlenerek bir çizelgeye kaydedilir.
- Okuma hızındaki gelişim gözlemlenir.

SÖZLÜK

A

ahiret: İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Allah'a (c.c.) hesap vereceği yer, öbür dünya.

âriz: Sonradan olma, sonradan ortaya çıkma, geçici olan.

ashab: bk. Sahabe.

Asım Kıraati: Kûfe'de kıraat imamı olarak meşhur olan İmam Asım'ın okuyuş tarzı. Asım Kıraati, özellikle Hafs rivayeti, senedinin sağlamlığı, okunuşunun kolay olması gibi nedenlerle Kûfe sınırlarını aşarak Müslümanlarının çoğunun tercih ettiği bir okuyuş tarzı olmuştur.

arz: Sunma, ortaya koyma, bir nesneyi gösterme, arz etme. Hz. Peygamber'in, o ramazan ayına kadar gelen bütün sure ve ayetleri her sene ramazan ayında Cebrail'e (a.s.), onun da Peygamberimize (s.a.v.) okuması.

aşır: Kur'an-ı Kerim'de genellikle on ayetten oluşan bölüm. Bir dinî merasim sırasında veya cemaatle namaz kılınıp dua edildikten sonra okunan bölüm.

ayet: Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri.

B

bağışlama: Bağışlamak işi, mağfiret, gufran.

besmele: "Yarattığı bütün varlıklara bol bol nimet veren, yardım eden ve bağışlayan Allah'ın adı ile" anlamına gelen ve her hayırlı işe başlarken söylenilmesi sünnet olan "Bismillahirrahmanirrahim"'in kısaltılmış şekli. Tevbe suresi hariç, Kur'an-ı Kerim'deki bütün surelerin başında besmele bulunur. Kur'an-ı Kerim okumaya başlayan kimsenin besmeleyi söylemesi gerekir. Bununla birlikte zikir maksadıyla besmele kendi başına da söylenebilir.

buhran: Ruhi sıkıntı, bir işin, bir olayın geldiği karışık safha, içinden çıkılması zor durum.

C-Ç

Cebrail (a.s.): Allah (c.c.) tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük melekten biri.

cehennem: İnkârcıların ve günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer.

celî: Açık, net. Tecvit ilminde lahn türlerinden biri olup açık hataları ifade eder.

cennet: Mümin olan ve iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer.

cezm: Harekesiz (sakin) harfi gösteren işaret.

cüz: Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri, Kur'an'ın her yirmi sayfalık bölümü.

E-F

eda: Yerine getirme, bir hakkı hak sahibine ödeme, verme. Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına uygun olarak okuma.

ehl-i kitap: Kitap ehli. İslam literatüründe Yahudi ve Hristiyanlar.

Esmâ-i Hüсна: Allah'ın (c.c.) en güzel, en şerefli isimleri.

farz: İslam dininde, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet.

fecir: Güneşin doğmasından önceki vakit, tan yerinin ağarması. Gece ile gündüzü birbirinden ayıran ve sabah namazının vaktinin girdiğini gösteren aydınlık.

fem-i muhsin: Kur'an'ı doğru ve güzel okuyan mahir (usta) okuyucu.

fonetik: Ses bilgisi, sese dayanan, sesle ilgili.

G

gaflet: Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma, ayıma, ihtiyatsızlık.

gazaba uğramak: Bir kimsenin öfkesine maruz kalmak.

gunne: Genizden gelen ses.

H

hadr: Kur'an'ı tecvit kurallarına uyarak hızlı okumak.

hafız: Kur'an'ı bütünüyle ezbere bilen kimse.

hafi: Gizli, saklı.

Hâlık: Yaratıcı.

hat: Çizgi, sınır çizgisi, güzel yazı.

hatim: Kur'an'ın tamamını okuma.

hayır: İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

hesap günü: Kıyamet.

hidâyet: Doğru yol, hak yol, İslam'ın yolu.

hurafe: Dine sonradan girmiş yanlış, bâtil inanç.

hüsran: Beklenen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı.

I-İ

ıslah: Düzeltme, iyileştirme.

ibadet: Allah'ın (c.c.) insanlara emrettiği ve insanların da Allah'a (c.c.) karşı yapmakla yükümlü oldukları tüm davranışlar. İnsanın yaratılış amacına uygun olarak, Hz. Peygamber'in uygulamalarını esas alıp niyet ederek yapmış olduğu Allah'a yaklaşma şekilleri; davranışlar.

ibtida: Başlamak, bir işe girişmek.

idgam: Bir harfi diğerine katarak okumak.

ifa: Bir işi yapma, yerine getirme.

ihfa: Gizlemek. Tecvit ilminde tenvin veya sakin nundan sonra nun sesinin asıl mahrecinin gizlenerek bir sonraki harfe katılmadan ve o harften tamamen ayırmadan okunmasıdır.

iklab: Çevirmek, dönüştürmek. Tecvit ilminde tenvin veya sakin nundan sonra harekeli be harfi geldiğinde, nun harfinin, mim harfine çevrilerek okunmasıdır.

imâle: Eğmek, bükmek, meylettirmek. Tecvitte, üstün harekeyi esreye veya elif harfini ya harfine

meylederek söylemek.

imar: İnşa etme, bayındırlık.

inanç: Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma, inanma.

insicam: Düzgünlük, tutarlık, bağdaşım.

irade: İsteme, dileme.

isnad: Bir şeyi aslına, doğuş yerine dayandırmak, kesintisizlik hâli.

ışmam: Ötre harekeye işaret etmek için dudakları öne doğru büzerek toplamak.

izhar: Açıklamak, ortaya çıkarmak. Tecvit ilminde; her harfi gunnesiz olarak kendi mahrecine göre çıkarmak, iki harfin arasını ayırmaktır.

K

kasr: Harfleri uzatmadan kısa okumak.

kıraat: Okuma. Kur'an'ı belli kural ve işaretlere göre okuma.

kıraat ilmi: Kur'an kelimelerinin farklı okunuşlarını inceleyen bilim dalı.

kıssa: Kendisinden ders alınması gereken olay, hikâye.

kıyamet: Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

kurrâ: Kur'an-ı Kerim'i sahih rivayetlere göre okuyan uzman okuyucu.

L

lâzım: Lüzumlu olan, gerekli, gereken.

lâzımî: Kalıcı, devamlı olan.

lîn: Yumuşak olmak. Tecvit ilminde med çeşitlerinden biri olup harf-i linden sonra sebebi meddin sükûn olarak geldiği yerlerde oluşan kuraldır.

M

mabet: İbadet etmeye mahsus yapı, ibadethane, tapınak. Özel bir konuda sevgi ve saygı ile bağlanmanın ortaya konulduğu yer.

mahreç: Çıkış yeri, harflerin çıktığı bölge.

mahzen: Yeraltı, bodrum.

materyal: Gereç. Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge.

mazhar olmak: İyi bir şeye ermek, ulaşmak.

muhkem: Sağlamlaştırılmış, kuvvetli.

mukabele: Toplu yerlerde yüksek sesle hatim okunurken Kur'an okumasını bilenlerin Kur'an'ı takip etmesi, bilmeyenlerin dinlemesi.

mushaf: Kur'an-ı Kerim'in iki kapak arasına alınmış hâline verilen ad.

muttasıl: Bitişik, ayrı olmayan.

münezzeh: Temiz, arı, maddi olan ve olmayan kusur ve ayıplardan uzak olmak. Terim olarak Yüce Allah'ın yaratılmışlara özgü eksikliklerden uzak ve yüce olması.

N

nâmahrem: Yabancı.

noksan: Azlık, tam olmayış, eksiklik.

O-Ö-R

öğüt: Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

Rahîm: "Ahiret hayatında sadece mü'minlere ihsan ve ikram eden" anlamında Allah'ın (c.c.) esmâ-i hüsnasından biri. "Rahîm" Allah'ın (c.c.) özel isimlerindendir. Allah'tan (c.c.) başka hiçbir varlığa isim olarak verilmez.

Rahman: "Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan." anlamında Allah'ın (c.c.) esmâ-i hüsnasından biri. "Rahman" Allah'ın (c.c.) özel isimlerindendir. Allah'tan (c.c.) başka hiçbir varlığa isim olarak verilmez.

râvî: Rivayet eden, işittiği haberleri ve sözleri başkalarına aktaran, hadisle ilgili haberleri anlatan.

S-Ş

sahabe: Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamberi (s.a.v.) çok kısa bir süre de olsa görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse. Sahabi kelimesinin çoğulu olan sahabe, "ashab" kelimesi ile eş anlamlıdır.

salat-ı ümmiye: Hz. Peygamber'e ve onun soyundan gelenlere saygı bildirmek için okunan dua.

salavat: Hz. Muhammed'e (s.a.v.) saygı bildirmek için okunan dua.

samed: Yaratılmışların hiçbirine benzemeyen, hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin varlığı ve varlığının devamı kendisine bağlı bulunan, tüm var olanların başvurup yardım dileyeceği tek varlık.

sebat: Sözde durma, ahde vefa etme.

sefa: Üzüntü ve kederden uzak olmak, gönül rahatlığı.

sekte: Susmak, konuşmayı ve okumayı kesmek. Tecvit ilminde tilavet esnasında nefes almadan sesi kesmektir.

sema: Bir öğrencinin, hocasından dinleyerek öğrenme şekli.

sevap: Hayırlı bir davranış karşısında Allah (c.c.) tarafından verilecek ödül.

sure: Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.

şedde: Arap alfabesinde, bir harfin iki kez okunmasını sağlayan işaret.

şefaât: Araya girme, aracı, ricacı olma.

şehadet: Tanıklık, şahitlik, bir şeyin doğruluğuna inanma. Kendisinden tanıklık istenen kişinin görmüş olduğu bir olayı Allah'ın (c.c.) huzurunda bulunuyor gibi bir duyguyla dosdoğru haber vermesi, şahitlik yapması. "Allah'tan (c.c.) başka tanrı olmadığına ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) onun kulu ve elçisi olduğuna inanırım." anlamına gelen "Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü" cümlesini gönülden, inanarak, anlamını bilerek söyleme.

şer: Kötülük, fenalık.

şeytan: Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın (c.c.) emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

T

tabii: Doğal.

talim: Öğretim, alıştırma. Kur'an öğretiminde harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz etme, tecvit kurallarını öğretme.

tashih-i hurûf: Harflerin düzeltilmesi. Kur'an öğretiminde harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz etme çalışması.

tedebbür: Bir iş ve olayın sonucunu ve gidişatını önceden kestirme.

tedvir: Kur'an'ı tecvit kurallarına uyarak orta hızda bir okuyuş ile okuma.

tefekür: Düşünme, derin düşünme, fikir yürütme, kavramaya çalışma, kafa yorma.

telaffuz: Söyleme, seslendirme, okuma.

teorik: Kuramsal.

tertil: Bir metni tane tane, acele etmeden okuma. Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına uygun bir biçimde okuma.

tesbih: "Sübhanallah" sözünü söyleme. Allah'ı (c.c.) her türlü eksik ve yanlış anlayıştan uzak tutmak, kutsamak.

tevhit: Birleme, bir şeyin bir olduğuna karar verme, tek kılma. Allah'ı (c.c.) zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, O'na hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için yapma.

tezhip: Altın ile süsleme. Ferman, berat ve Kur'an ayetleri gibi değerli evrak ve levhaları süsleme ve yaldızlama sanatı.

tilavet: Kur'an'ı güzel ve sesli olarak usulünce okuma.

U-Ü-V-Z

ümmet: Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu; bir din üzerinde birleşen millet.

vahiy: Gizli konuşmak, fısıldamak, seslenmek, ilham etmek, işaret etmek. Allah'ın (c.c.) buyruk, yasak ve öğütlerini insanlara ulaştırmak üzere peygamberlerine özel bir yolla iletmesidir.

vahiy kâtipleri: Kur'an'ın indiği dönemde Hz. Peygamber'in emriyle ayetleri yazan sahabeler.

vakf: Durmak, durdurmak. Tecvit ilminde tilavet esnasında herhangi bir kelime sonunda, nefes alıp dinlendikten sonra tekrar okumaya başlamak niyetiyle sesi kesmektir.

vasl: Birleştirmek, yan yana getirmek, ulaştırmak, bağlamak.

vasiyet: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.

vesvese: Kuruntu. Yanlış ve yersiz düşünce, evham.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Mehmet, "Kur'an Öğretim Metotları ve Öğreticilik Vasıfları", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Erzurum, Sayı 19, 2003.
- AHMED B. HANBEL, **Müsned**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1982.
- ALTUNTAŞ, Halil; ŞAHİN, Muzaffer, **Kur'an-ı Kerim Meali**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.
- ATEŞ, Süleyman, **Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali**, Yeni Ufuklar Neşriyat, Ankara, 1980.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, **Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali**, İpek Yayınları, İstanbul, 2001.
- BİRİŞİK, Abdülhamit, "Kıraat", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2002.
- BUHÂRÎ, **Sahih-i Buhârî**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- CERRAHOĞLU, İsmail, **Tefsir Usulü**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1971.
- CEVİZCİ, Ahmet, **Felsefe Sözlüğü**, Paradigma Yayınları, İstanbul, 1999.
- ÇETİN, Abdurrahman, "Lahn", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Ansiklopedisi, C 27, Ankara, 2003.
- ÇETİN, Abdurrahman, **Kur'an Okuma Esasları**, Emin Yayınları, Bursa, 2007.
- ÇETİN, Abdurrahman, "Tecvid", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2011.
- ÇETİN, Abdurrahman, "Tilâvet", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2012.
- ÇETİN, Abdurrahman, "Tilâvet Secdesi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2012.
- ÇOLLAK, Fatih, "Kur'an-ı Kerim Dersi Müfredatı ve Öğretim Teknikleri", **İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim**, Dem Yayınları, İstanbul, 2005.
- DAĞ, Mehmet, "İlahiyat Lisans Tamamlama (İlitam) Programlarında Kur'an Dersi - Müfredat, Materyal Hazırlama ve Karşılaşılan Sorunlar", **EKEV Akademi Dergisi**, Sayı, 55, Erzurum, 2013.
- DAĞDEVİREN, Alican, **Kur'ân Okuma Sanatı Tecvid**, Akademi Yayınları, İstanbul, 2009.
- EBÛ DÂVÛD, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- FIRAT, Yavuz, "Kıraat Tertîl ve Tilâvet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 13, Kayseri, 2002.

- FIRAT, Yavuz, **Kur'an Tilâvetinin Kuralları**, Kayseri, 2014.
- HARMAN, Ömer Faruk, "Lokman", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, Ankara, 2003.
- HASAN, Ömer Halil, "Kur'an-ı Kerim Öğretimi", (çev. Yusuf Alemdar), **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C 8/1, Sivas, 2004.
- IŞIK, Emin, "En'âm Suresi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1995.
- IŞIK, Emin, "Enfâl Sûresi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1995.
- IŞIK, Emin, "Fâtır Suresi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1995.
- IŞIK, Emin, "Tevbe Sûresi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2011.
- İBN MÂCE, **Sünen** (çev. Haydar Hatiboğlu), Kahraman Yayınları, İstanbul, 1982.
- KARAÇAM, İsmail, **Kur'an-ı Kerim'in Okunma Kaideleri ve Faziletleri**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1984.
- KARAMAN, Hayreddin; A. Özek; İ. Kafi Dönmez; M. Çağrı; S. Gümü; A. Turgut, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, TDV Yayınları, Ankara, 2004.
- KARAMAN, Hayreddin; M. Çağrı; İ. Kafi Dönmez; S. Gümü, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2016.
- KARAKILIÇ, Ali Celaleddin, **Tecvid İlmi: Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1977.
- KUTLUER, İlhan, "Düşünme", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1994.
- MAŞALI, Mehmet Emin, "Mushaf", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2006.
- MEVDÛDÎ, **Ebü'l-A'lâ, Tefhimu'l-Kur'an**, (çev. Yusuf Karaca, Nazife Şişman, Hamdi Aktaş vd.), İnsan Yayınları, İstanbul, 1991.
- ÖCAL, Mustafa, **Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar**, TDV Yayınları, Ankara, 2001.
- ÖZLER, Mevlüt, "Tevhid", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2012.
- PAKDİL, Ramazan, **Ta'lim Tecvit ve Kıraat**, MÜİF Yayınları, İstanbul, 2013.
- SALMAN, Faruk; YILMAZ, Nazif; MORGÜL, Nihat, **Tecvidli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı**, TDV Yayınları, Ankara, 2005.

TEMEL, Nihat, "Kıraat ve Tecvid İlmine Ait Eserlerin Sistematiği", **Kur'an ve Tefsir Araştırmaları IV: Kıraat İlmi ve Problemleri**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2002.

TETİK, Necati, "Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Erzurum, Sayı 9, 1990.

TURAN, Abdülbaki, "Arza", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1991.

ÜNLÜ, Demirhan, **Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi**, TDV Yayınları, Ankara, 2012.

YAZIR, Elmalılı Muhammed Hamdi, "**Hak Dini Kur'an Dini**", C 1-9, Eser Neşriyat, İstanbul, 1979.

YILMAZ, Nazif, **Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim?**, DEM Yayınları, İstanbul, 2016.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

/https://kuran.diyanet.gov.tr

/https://hadislerleislam.diyanet.gov.tr

https://kuran.diyanet.gov.tr/elifba/#/elifba/sedde

/http://ktp.isam.org.tr

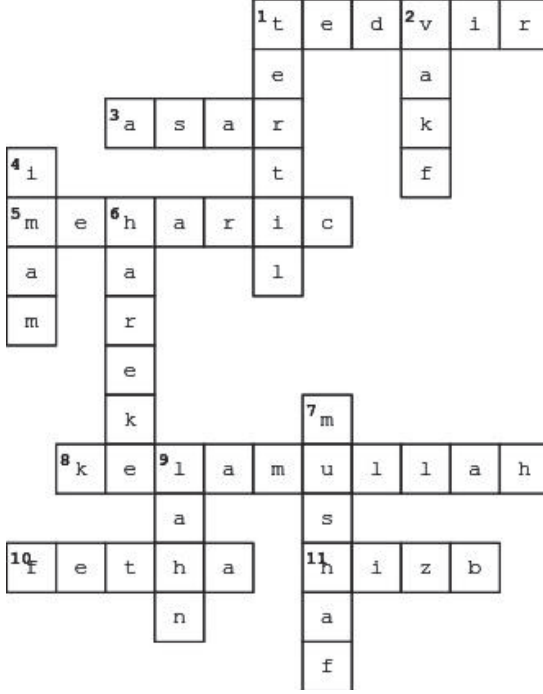
GÖRSEL KAYNAKÇA

Kitaba ait Görsel Kaynakça'ya yandaki karekoddan ulaşabilirsiniz.

ÜNİTE CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

A.

1. Üçüncü Çıkış

B.

2.

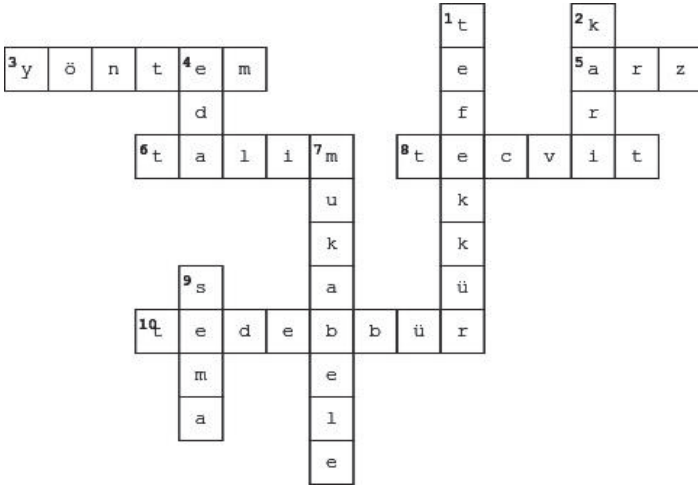
A	B	C
(c)	Geçildiğinde mana bozulabilir gerekçesiyle durulması önemle istenen durak işaretidir.	a. Vakf-ı mutlak (ط)
(a)	Anlam bakımından cümlelerin tamamlandığına ve durmak için şartların uygun olduğuna işaret eder.	b. Vakf-ı câiz (ج)
(b)	Durmak da geçmek de caizdir, ancak durmak daha uygundur.	c. Vakf-ı lâzım (م)
(f)	Durmaya izin vardır, ama geçmek daha uygundur.	d. Vakf-ı murahhas (ص)
(d)	Nefes yetmediği zaman durulabilir. Geçmek daha uygundur.	e. Ayn (ع)
(e)	Bir konunun bittiğini ve yeni bir konunun başladığını ifade eder.	f. Vakf-ı mücevvez (ز)
		g. Lâ vakfı (لا)

C.

3. tedvir 4. Asım, Hafs 5. lahn-i celî 6. kâri 7. kıraat 8. vasl

D.

9. D 10. C 11. B 12. B 13. D 14. B 15. E

A.

1. 6, 8, 4, 2, 9, 11

2. 5, 3, 7, 10, 1, 12

3.3

B.

4. D

5. D

7. Y

8. D

C.

9. hoca merkezli

10. lafız ve mana

11. vacip

12. mahreç ve sıfat

13. eda

D.

14. D

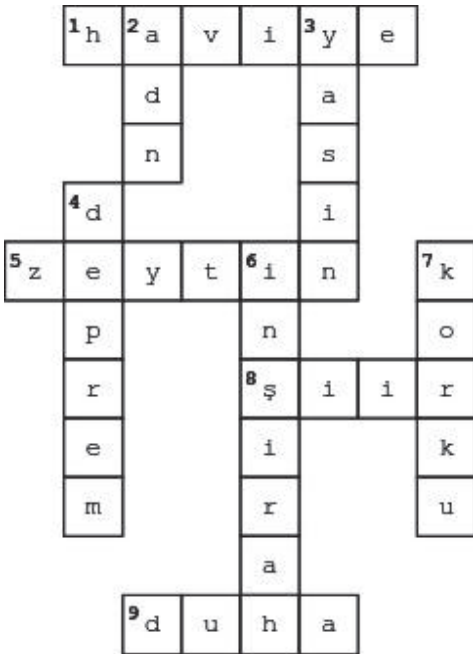
15. A

16. C

17. A

18. D

19. B

A.

1. Dördüncü Çıkış

B.

2. hanifler 3. ırmaklar 4. tartıları 5. yetimi 6. gaflet

7. Yerin kıyamet 8. Güneş 9. açlık 10. diriltihip 11.

C.

12. C 13. C 14. B 15. D 16. E 17. D 18. E

19. A

1. Ünite:

1. B 2. D 3. A 4. D 5. B 6. E 7. C
8. A 9. C 10. E

2. Ünite:

1. B 2. C 3. D 4. E 5. A 6. D 7. B
8. A 9. C 10. E

4. Ünite:

1. A 2. B 3. C 4. E 5. E 6. D 7. B
8. A 9. D 10. C